

57

Biuletyn pism związkowych i zakładowych

ZBIORY OSRODKA KARTA

30.11.-2.12.

AGENCJA PRASOWA

Solidarność

W NUMERZE: STEUMIENIE STRAJKU W WOSP /201/
ORDYNACJA DO RAD NARODOWYCH /projekt/ /401/

KOMISJA KRAJOWA

Posiedzenie Prezydium KK /30.11./..... 101
Posiedzenie Prezydium KK /2.12./..... 101
Propozycja rozmów nt. reformy gospodarczej..... 101

INFORMACJE TYGODNIA

WOSP

Stiumienie strajku w WOSP..... 201
Wokół strajku studentów WOSP..... 202
Po ataku na WOSP..... 203
Protest ZF Funkcjonariuszy MO..... 204

WOKÓŁ STRAJKÓW STUDENCKICH

Strajki w uczelniach 205
Rozmowy ws. WSJ Radom 205
Spotkanie NZS z wiceprez. Ozdowskim i w. Wolanem, w. Wierciw..... 205
Posiedzenie KKK NZS i UKS-ów 205
Posłanie studentów ATK 205
OKPSZ i OKPN ws. strajku w szkołach wyższych 205
Poparcie dla strajkujących studentów 205
Zatrzymania w Krakowie 205

W REGIONACH

WZD Regionu Śląsko-Dąbrowskiego 205
Obchody Barbórki 206
Gdański tygodnik „Samorządność” 206

SPRAWY ZWIĄZKOWE

Siedź o związkowej inspekcji pracy..... 206

SEKCJE BRANŻOWE I ZAWODOWE

Strajk lubelskich szkół 206
Ws. projektu ustawy o statusie prawnym nauczyciela 207
Rozmowy w Hucie „Szopienice” 207

INICJATYWY OBYWATELSKIE

Spotkanie agencji związkowych z dziennikarzami prasy oficjalnej 207
Spotkanie dyskusyjne KSN 207
Konferencja prasowa Klubów Rzeczypospolitej Samorządnej „Wolność-Sprawiedliwość-Niepodległość” 207
Powstanie Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Amerykańskiej 207
Zebrań Klubów Rzeczypospolitej Samorządnej w Kaliszu 207

WŁADZA A SPOŁECZENSTWO

W odpowiedzi na uchwałę VI Plenum KC PZPR 207
Klub 80 ws. specjalnych uprawnień dla rządu 207
O możliwość pełnej prezentacji stanowiska Związku w środkach masowego przekazu 207
Propozycja rozmów z władzami wojewódzkimi w Ostrołęce 208
Zadanie odwołania ministra łączności 208

SAMORZĄD PRACOWNICZY ; REFORMA GOSPODARCZA

Przedstawiciele ZR-ów o referendum i ustawie o spółdzielczości 208
Solidarnościowy ośrodek wymiany 208
Zespół inicjatywy społecznej „Samorząd i reforma” 208
„Agora” - biuletyn Krajowej Federacji Samorządów 208
Zadanie raportu o stanie gospodarki 208
Konkurs na dyrektora zakładów „Wtórmet” 208

PRAWORZĄDNOŚĆ

Poparcie dla ZZ FMO 208
Wyrok w sprawie otwockiej 208

Niezasadnione użycie broni przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej 209

PRZECIW „SOLIDARNOSCI”

ZOMO przeciwko akcji plakatowania 209
Przeciw represjom wobec plakatujących - list do Sejmu 209
Marsz protestacyjny toruńskiej „Solidarności” 209
Konflikt w Nysie 209
Przesłuchania w Ostrołęce 209
Prowokacyjne plakaty w Krakowie 209

W OBRONIE KONSUMENTA

Zaopatrzenie w Regionie Podbeskidzie 208
Lubiński górnicy odrzucają przywileje 208

O NIEZALEŻNOŚĆ PRASY ZWIĄZKOWEJ

Rozprawa przeciwko „Solidarności Pileskiej” 209
Śledztwo przeciw redaktorowi „Wiadomości Katowickich” 209
Zwolnienie audycji o kulturze w pismach „Solidarności” 209

O P S Z

Spotkanie w OPSZ nt. prowizorium i reformy gosp. . 209

ROLNICY

Nadzwyczajne obrady OKZ NSZZ RI „Solidarność” 210
Rozmowy z rolnikami 210
Strajk w Zamościu 210
Protest rolników gminy Fajstów 210
Spotkanie KK Polski południowej 210

DOKUMENTY

DOKUMENTY PREZYDIUM KK

Komunikat rzecznika prasowego KK..... 301
Komunikat Prezydium KK ws. zapłaty za strajk..... 301
Oświadczenie Prezydium KK /3.12./..... 301

Komunikat Sekcji Oświaty o wynikach rozmów nt. statusu nauczyciela..... 302

DOKUMENTY OKZ NSZZ RI

Uchwała ws. prowadzenia ogólnopolskiej akcji protestacyjnej..... 302
Instrukcja strajkowa..... 302

DOKUMENTY SIECI

Tezy do ustawy o związkowej inspekcji pracy..... 303

OPRACOWANIA I KONSULTACJE

Ordynacja wyborcza do rad narodowych stopnia podstawowego - projekt..... 401

PODZIĘKOWANIE

Redakcja AS-a składa podziękowanie strajkującym studentom, którzy pomagali nam przy składaniu i czytaniu ostatnich numerów biuletynu oraz w innych niezbędnych pracach. Osobne wyrazy wdzięczności kierujemy pod adresem Biura Informacyjnego KKK NZS za pomoc przy weryfikacji informacji w najbardziej nieprzewidywalnych godzinach.

NUMER PRZYGOTOWALI: Bohdan Bielski, Anna Dodziuk, Agnieszka Dyla, Barbara Felczak, Elżbieta Fries, Ewa Jastrun, Wojciech Józwiak, Wojciech Kamiński, Stanisław Karaszewski, Urszula Z. Klefesa, Sławka Koscińska, Marek Koszowski, Maria Kruczkowska, Krzysztof Leski, Helena Łuczyno, Krystyna Naszkowska, Jacob Nowiński, Małgorzata Pawlińska, Ryszard Rubinsztajn, Jan Strękowski, Leszek Szaruga, Magda Ścisarska, Joanne Szczepana, Tomasz Tabako, Klara Tryjarska, Wiesław Uziębło, Maciej Włostowski, Ludka Wojec, Zbigniew Zagacki, Maria Zielińska, Adam Ziółkowski, Gwido Zietek, Andrzej Zozula.

AGENCJA PRASOWA

Z SIEDZIBĄ W „MAZOWSZU”

UL. MOKOTOWSKA 16/20

WARSZAWA

TEL. 28 34 62

25 95 01

TLX 816925

NBP VIII O/M W-WA 1081-3056-132

Posiedzenia Prezydium KK. 30.11 obradowało w Gdańsku Prezydium Komisji Krajowej.

W pierwszej części wysłuchano relacji z prowadzonych ostatnio negocjacji z rządem. G.Palka stwierdził, iż w rozmowach nt. Społecznej Rady Gospodarki Narodowej stroną rządową interesuje głównie problem legalności SRGN, tzn. jej stosunku do konstytucyjnych organów władzy. Podczas rozmów uzgodniono, iż wszystkie zarządy regionalne mają prawo kontrolować produkcję i dystrybucję artykułów reglamentowanych /bez możliwości kontroli magazynów państwowych/.

Wyniki rozmów ws. reformy gospodarczej zaprezentował J.Merkel stwierdzając, że ograniczyły się one w zasadzie do przedstawienia przez stronę związkową krytyki rządowego projektu tzw. prowizorium gospodarczego. Strona rządowa poinformowała, że może ono zostać wprowadzone uchwałą Rady Ministrów, z pominięciem Sejmu.

Nie rozpoczęto jeszcze rozmów ws. dostępu "Solidarności" do środków masowego przekazu. J.Waszkiewicz stwierdził, że we wstępnej fazie tych negocjacji rząd powinien jasno określić swoje stanowisko wobec podpisanych wcześniej uzgodnień. Członkowie Prezydium KK wyrażali zaniepokojenie nikłymi rezultatami negocjacji oraz ich perspektywami.

W dalszej części obrad zwrócono uwagę na konieczność uregulowania polityki zagranicznej Związku. Omawiano problemy związane z negocjacjami nt. ustawy o związkach zawodowych, a także kwestię zapłaty za niedawne strajki /patrz Dokumenty, s.104/.

Prezydium KK nie wyraziło zgody na negocjowanie kart branżowych przez sekcje Związku.

Prezydium wstępnie zapoznało się z projektem Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" ogłoszenia gotowości strajkowej nauczycieli jako protestu przeciwko zawartemu w Kartcie Nauczyciela zakazowi strajków tej grupy zawodowej. Prezydium ustosunkuje się do wymienionego projektu we wtorek 1.12.br.

Na zakończenie mówiono o organizacji Biura Krajowego "Solidarności" w Gdańsku. Opracowanie modelu organizacyjnego zlecono grupie specjalistów, których pracą koordynować będą St.Wądołowski i kierownik Biura M.Grzywaczewski /BIPS/.

Z.12. o godz.19.00. rozpoczęło się robocze posiedzenie plenarne Prezydium w którym udział wzięli: L.Wałęsa, St. Wądołowski, M.Krupiński, A.Tokarczuk, G.Przybylska-Wendt, A.Matuszewska, G.Palka, J.Merkel, R.Bogacz, E.Szumiejko, J.Waszkiewicz, A.Konarski, M.Brunne, W.Sikora, Z.Bujak, A.Stówik, Z.Rozwałak, W.Prasnyluk, K.Maruszczyk, K.Modzelewski, J.Onyszkiewicz oraz eksperci: J.Kuroń, T.Mazowiecki, B.Geremek, A.Stelmachowski, mec.Siła-Nowicki, W.Kuczyński, A.Wielowiejski i A.Celiński.

Spotkanie to miało na celu przygotowanie stanowiska Prezydium KK nt. aktualnej sytuacji w kraju dla przedstawienia go na posiedzeniu Prezydium KK i przewodniczących ZR 3.12. w Radomiu.

L.Wałęsa mówi, że "Związek jest wielką wiszącą pałą", ale trzeba podjąć zdecydowane i mądre działania, a nie wykorzystywać gorących nastrojów. "Solidarność" jest włączana w politykę, a tymczasem zaniedbywana pozostaje działalność typowo związkowa. Założenie Klubów przez Kurońa było politycznym błędem i jest niebezpieczne dla Związku, "bo się podzielimy a władza to wykorzystza".

G.Palka stwierdza, że społeczeństwo oczekuje od Związku zajęcia stanowiska w sprawach istotnych (podwyżki cen, wybory, zmniejszenie racji żywnościowych), a więc nie można się ograniczać do "pracy u podstaw". Opowiada się za zawieszeniem prawa do strajku dla KZ-ów z wyjątkiem strajku ws. bezpieczeństwa Związku.

Prof.A.Stelmachowski omawia dotychczasową politykę władz i stwierdza, że Związek powinien ostro zareagować na ostatnie prowokacje (pobicie w Chorzowie, desant na WOSP) stanowczo odmówić udziału we Froncie Porozumienia Narodowego oraz zająć się przygotowaniami na wypadek uchwalenia przez Sejm ustawy o nadzwyczajnych pełnomocnictwach dla rządu. W tym celu należałoby rozpocząć rozmowy z posłami lub nawet akcje odwoływania posłów przez wyborców.

St.Wądołowski relacjonuje przebieg negocjacji radomskiego MKR-u z władzami (patrz: AS nr55, s.001) i stwierdza, że strona rządowa prowadziła je w sposób niepoważny.

W.Prasnyluk mówi, że "PZPR zachowuje się jak ranne zwierzę, które szaleje". Opowiada się za sprecyzowaniem postulatów politycznych.

K.Modzelewski stwierdza, że pomysł ustawy o środkach nadzwyczajnych wynika z logiki działania systemu. Tzw. prowizorium na rok 1982 musi wywołać lawinę strajków w przedsiębiorstwach, których załogi poniosą koszty cudzych decyzji, władza przewiduje więc jedyny znany jej środek zaradczy w postaci represji. Prócz tego, aparat nie potrafi działać, ulega destrukcji w demokratycznym otoczeniu i stara się wszelkimi sposobami przywrócić stan poprzedni. Modzelewski uważa, że należy pod groźbą strajku zażądać ogłoszenia nieznanego dotychczas projektu ustawy o stanie wyjątkowym. Strajk jednak można proklamować dopiero po sformułowaniu programu pozytywnego. Proponuje mobilizację wszystkich ogniw Związku przed przyszłymi akcjami i rozważa możliwość podjęcia takich kroków, jak przejęcie przez straż robotniczą funkcji porządkowych w zakładach pracy.

J.Merkel zwraca uwagę na słabość samorządów, które zadawalająco działają w 10-20% przedsiębiorstw. Strajk czynny ze względu organizacyjnych możliwy jest tylko przez bardzo krótki czas. Uważa, że wzmocnienie całej załogi mogłoby strajkować tylko parę osób zatrudnionych na kluczowych dla zakładu stanowiskach, co pozwoliłoby na uniknięcie problemów związanych z zapłatą za strajk. Środkiem nacisku na rząd może być referendum w sprawie samorządu, reformy i cen podstawowych artykułów.

Z.Bujak opowiada się za rozwiązaniami politycznymi. Jeżeli zostanie ogłoszony strajk generalny, to powinien on trwać tylko parę dni, a później może być kontynuowany przez zakłady zbrojeniowe. Powinno to doprowadzić do zwarcia, w wyniku którego nastąpią rozstrzygnięcia polityczne na najwyższym szczeblu, pozwalające na przeprowadzenie wyborów, powołanie nowego rządu, SRGN i Społecznej Rady Nadzorczej RTV. Stwierdza, że działalność czysto związkowa "jest bezskuteczna bez rozstrzygnięć na poziomie władzy".

Mec.Siła-Nowicki apeluje o poczucie odpowiedzialności za losy kraju, które musi wykazać "Solidarność", skoro brakuje go władzy. Sytuacja, w której Związek walczy z rządem, a rząd ze Związkiem - jest zabójcza dla kraju. Ostrzega przed strajkiem generalnym, który byłby próbą obalenia rządu i groziłby wojną domową, zaś strajk czynny uznaje za iluzję. Uważa, że Związek powinien zająć się przede wszystkim szkoleniem członków.

Zwraca uwagę, że polskie ustawodawstwo nie przewiduje stanu wyjątkowego - może być wprowadzony tylko stan wojenny.

K.Maruszczyk przypomina, że rozmowy z rządem są skuteczne tylko wówczas, gdy jednocześnie wywierany jest nacisk. "Solidarność" - jego zdaniem - powinna wrócić na pozycję związku zawodowego, który nie wyręcza rządu w decyzjach gospodarczych, lecz tylko broni związkowców przed negatywnymi skutkami tych decyzji.

J.Waszkiewicz stwierdza, że podjęta przez Związek "walka plakatowa" jest powolnym wchodzeniem w scenariusz konfrontacji, jako że wyprowadza konflikt na ulicę. Pacyfikację WOSP określa jako ostrzeżenie władz, że takich samych środków użyją, gdyby Związek zechciał okupować radiostacje.

J.Kuroń uważa, że w swoim oświadczeniu Prezydium powinno przytoczyć fakty, które spowodowały zerwanie porozumienia, określić podstawowe zadania Związku, z których ten nie zrezygnuje, oraz sformułować program pozytywny. Jego zdaniem Związek nie może się zgodzić na wybory z jednej listy, reformę cen bez reformy gospodarczej oraz na uchwalenie przez Sejm ustawy o środkach nadzwyczajnych.

A.Wielowiejski apeluje o zachowanie spokoju i zimną krew w celu uniknięcia konfrontacji. Przypomina, że Polska znajduje się w określonym układzie geopolitycznym i chodzi o to, aby ten "układ chwiejnej równowagi" został zachowany.

Podsumowując dyskusję prof. Stelmachowski mówi, że w oświadczeniu należy oprotestować wydarzenia ostatnich tygodni, które doprowadziły do załamania podstaw porozumienia narodowego oraz zapowiedzieć rozpatrzenie sprawy strajku powszechnego na jutrzejszym posiedzeniu Prezydium KK i przewodniczących regionów.

Obrady zakończyły się o godz.23.00, część uczestników została, by zredagować oświadczenie (patrz Dokumenty, s.104).

Oprac.M.Zielińska, W.Jóźwiak

Propozycja rozmów nt. reformy gospodarczej. 2.12.br. pełnomocnik rządu ds. reformy gospodarczej, minister J.Baka zawiadomił J.Merkela, przewodniczącego grupy negocjacyjnej KK o przyjęciu przez Radę Ministrów projektu pakietu ustaw wprowadzających reformę gospodarczą /uchwałą o zasadach działania przedsiębiorstw państwowych 1982 r., rozporządzenia wykonawcze do ustaw o przedsiębiorstwach państwowych i samorządzie załogi/.

Jednocześnie Rada Ministrów uznała za celowe prowadzenie dalszych rozmów z NSZZ "Solidarność" nt. treści wszystkich aktów wprowadzających reformę gospodarczą w proponowanym uprzednio terminie /4.12.br. o godz. 10.00/. /BIPS/

Do wszystkich zarządów regionu w kraju

Sekretariat KK zwraca się do wszystkich ZR w kraju z prośbą o podanie szczegółowych danych nt. zasięgu terytorialnego, tj. aktualnych granic regionu. Prosimy o pilne przekazanie informacji tix nr 0512184 lub telefonicznie nr tel. 41-24-39 do dnia 3.12.1981r. Prosimy również o niezwłoczne przesłanie na adres biura krajowego NSZZ "Solidarność" mapki kraju z dokładnie wyrysowanymi konturami regionu.

Powyższe informacje proszę kierować na nazwisko: Janusz Karolik-Sekretariat KK, pok.77, Gdańsk, ul.Grunwaldzka 103.

WOSP

Wystąpienie strajku w Wyższej Szkole
Pożarnictwa

30.11 Komenda Główna Straży Pożarnej, postawiła kolejne ultimatum, żądając aby strajkujący podchorążowie opuścili gmach WOSP do 10.00. W szkole nadal zablokowane były telefony i telefony, utrudniano dostawy żywności. Wokół budynku stały kordony MO i ZOMO. Zgromadził się tam także tłum warszawiaków. Razem ze strajkującymi przebywali przedstawiciele Zarządu Regionu, wśród nich wiceprzewodniczący S. Jaworski i straż robotnicza /ok. 10 osób/.

Strajk okupacyjny w Wyższej Szkole Pożarnictwa został przekształcony w czynny: o 10 rozpoczęły się zajęcia, prowadzone przez pracowników znajdujących się w gmachu.

Kilkadziesiąt matek strajkujących podchorążych napisało list do władz:

"Wojtki studentów podchorążych WOSP-u, zwracamy się z gorącą prośbą o zdjęcie blokady terenu szkoły. Widok tych rozstawionych bojówek specjalnych MO jest straszny i takim językiem do naszej młodzieży przemawiać nie wolno.

Wychowaliśmy synów na prawych obywateli, którzy nie szczerząc własnego zdrowia i życia mieli nieść zawsze pomoc społeczeństwu. Czy teraz mają być psychicznie załamani, rozharbowani takimi widokami?

Oni tam za bramą mają tylko gorące głowy i pióra w rękę oni uczyli się tego czego ich uczono, czy teraz mają dostać lekcję przemocy?

Protestujemy przeciwko takiemu postępowaniu władz!!!

Żądamy natychmiastowego odblokowania terenu wokół szkoły!

Strajkującym postawiono kolejne ultimatum - opuszczenie szkoły do północy. Zastosowano się do niego 6. lub 7 studentów. W godzinach popołudniowych Prezydium Rady Ministrów podjęło decyzję o rozwiązaniu WOSP.

Krajowa Sekcja Pożarnictwa "Solidarności" wystąpiła do władz o anulowanie decyzji rozwiązania szkoły oraz zaapelowała o wycofanie sił porządkowych i podjęcie rozmów z Komitetem Strajkowym.

Terenowa Komisja Współpracy Żoliborka /dzielnicy gdzie mieści się WOSP/ zwróciła się do Sejmu o uchylenie decyzji RM. Wystąpiła także do ZR Mazowsze o podjęcie wszelkich kroków dla zapewnienia normalnego toku dalszej nauki uczelniom strajku. TKN złożyło do Zarządu Regionu wnioski o natychmiastowe wystąpienie do rektorów wyższych szkół technicznych o zorganizowanie studiów pożarniczych oraz wystąpienie do mieszkańców Warszawy o przyjęcie na kwatery studentów pobawianych miejsca w Internatach WOSP.

Z.Bujak w piśmie do władz zaproponował:

"Ostatnia decyzja ministra spraw wewnętrznych, który wystąpił do Rady Ministrów PRL z wnioskiem o likwidację WOSP otwiera drogę do szybkiego zakończenia konfliktu. Skoro MSW zgłasza brak zainteresowania warszawską uczelnią pożarniczą, to możliwe są dwa rozwiązania:

1. uczelnia przechodzi z resortu spraw wewnętrznych do innego resortu /np. nauki, szkolnictwa wyższego i techniki/ lub administracji przy czym podlegał będzie przepisom, wynikającym z ustawy o szkolnictwie wyższym.
2. Uczelnia przyjmuje status prywatnej szkoły wyższej, podlegającej przepisom o szkolnictwie wyższym, podstawa finansowa istnienia uczelni zapewni samorząd terytorialny, który następnie korzystać będzie z kwalifikacji jej absolwentów. Sprawy finansowania uczelni mogłoby się wziąć Towarzystwo Przyjaciół WOSP.

NSZZ "Solidarność" Reg. Mazowsze deklaruje gotowość wsparcia na kredytowanie budżetu WOSP. Wyrażamy nadzieję, że urząd stołeczny oraz inne organa administracji terenowej, jak też ogólna NSZZ "Solidarność" przyszyby z natychmiastową pomocą kredytową dla WOSP.

Niezależnie od tego, które z tych dwóch rozwiązań zostanie przyjęte przez władze, sądzimy, że konferencja rektorów mogłaby wyznaczyć komisaryczny zarząd WOSP, do czasu powołania władz uczelni zgodnie z przepisami ustawy o szkolnictwie wyższym.

Liczymy na to, że minister Spraw Wewnętrznych pomoże w szybkim załatwieniu tej konfliktowej sprawy i zgodzi się na użytkowanie przez WOSP jej dotychczasowych pomieszczeń.

Uważamy, że jest możliwość zakończenia konfliktu w WOSP. Zwracamy się do Rady Ministrów PRL o słuszną i zgodną ze społecznymi odczuciami decyzję. Zwracamy się do Sejmu PRL, do komisji sejmowych, do posłów o pilne zajęcie się tą sprawą!

W godzinach wieczornych Z.Bujak udał się do WOSP, jedyną siłą porządkową uniemożliwił mu wejście na teren szkoły, odciągając od bramy.

O godz. 23.15 przed szkołą przybyli przedstawiciele KG Straży Pożarnej i MSW /wiceamin. Zaczkowski/, którzy domagali się możliwości spotkania ze strajkującymi studentami. Komitet Strajkowy zaproponował im rozmowy, w których udział wzięć mieli także eksperci strajkujących. Przedt. KG SP i MSW nie przyjęli tej propozycji i odjechali.

Tego dnia warszawiakom zgromadzonym koło budynku WOSP obracającym się wzdłuż ul. Sienkiewicza, jedna z nich - niepodpisana - zwraca się do podchorążych: "Czy wiecie, że ludzie kierujący strajkiem nie chcą dopuścić młodych oficerów do Was? Aby wyjaśnić Wam konsekwencje Waszego protestu, aby porozmawiać z Wami! Czy będziecie mogli spojrzeć prosto w oczy swoim rodzicom i opiekunom po rozwiązaniu uczelni? Jaka jest Wasza przyszłość? Kto będzie płacił za Waszą naukę? Czy widziecie pracowników ochrony przeciwpożarowej jako cywili, bo wtedy? Jak będziecie prowadzili akcje ratownicze w cywilnych ubraniach? Pamiętajcie, że nikt nie chce Waszej Krzywdy. Chcemy widzieć Was wśród nas jako kolegów oficerów".

1.12. W nocy wzmocniono patrole wokół szkoły do około 1000 milicjantów; wielokrotnie odbywały się demonstracyjne przejazdy kolumn samochodowych ZOMO i pojazdów opancerzonych z działkami wodnymi. Przed południem dotychczasowa blokada milicyjna została zastąpiona przez uzbrojone w paliki i tarcze oddziały ZOMO z Łodzi i Lublina w sile 2 batalionów /ok. 1000 ludzi/. Wg informacji uzyskanych z rozmów z milicjantami, oddziały z Gołędzinowa odmówiły udziału w akcji.

MO zablokowała samochodami garaże warszawskiej straży pożarnej.

Aby utrudnić atak na szkołę, ok. południa torowisko na ul. Słowackiego przy szkole zostało przez NZK zablokowane za pomocą ok. 20 tramwajów.

Z.Bujak zwrócił się do KS wielkich zakładów pracy, aby ogłosiły gotowość strajkową oraz zawiadomiły min. Cieska i MSW, że w razie ataku na WOSP podejmą akcję protestacyjną.

Misją dobrej woli podjął: A. Gieysztor, K. Szaniawski i A. Stelmachowski. Zaproponowali by w rozmowach zainteresowanych stron /UKS, MSW, MNSWIT/ uczestniczyli przedstawiciele Sejmowej Komisji Nauki i Postępu Technicznego, a także reprezentant "Solidarności". Rano minister spraw wewnętrznych, gen. Kiszczak odwiedził prof. A. Gieysztorą w PAN - przebieg tego spotkania pozwalał na optymizm. Jednak ok. 17, na kolejnym spotkaniu z prof. A. Gieysztozem i K. Szaniawskim min. Kiszczak sądził sztywne stanowisko, domagając się przerwania strajku przed przystąpieniem do rozmów. Misją dobrej woli przebywała też kilka godzin na terenie WOSP prowadząc rozmowy z Komitetem Strajkowym.

Ok. 4 godzin trwały starania o dopuszczenie na teren szkoły lekarza wydelegowanego przez Region dr. E. Kunickiej. O godz. 21 wpuszczona została do WOSP i przebywała tam aż do ataku oddziałów ZOMO.

W nocy s 1/2.12. milicja pobiła obok WOSP kilka osób ze straży robotniczej i studentów.

2.12. ok. godz. 10.15 oddziały ZOMO, głównie z Legnicy i Szaryna, wtargnęły po kłótniach przetranszowanych z samochodów nad ogrodzeniem od strony ul. Urzędowej na teren szkoły. W tym samym momencie na dach szkoły zrzucono z helikoptera kilkunastonosowy desant. Pozostałe oddziały ZOMO weszły przez bramę. Grupy szturmowe po wyważeniu wszystkich drzwi i wybieniu szyb w oknach opanały gmach uczelni. W akcji, wg słów milicjantów, wzięto udział ok. 6 tys. funkcjonariuszy wliczając w to grupę atakującą budynek WOSP, kordon otaczający bezpośrednio szkołę, odwód tego kordonu oraz oddziały zgrupowane na Żoliborzu wokół szkoły w większej od niej odległości /mające za zadanie nie dopuścić do napływu ludzi z innych części miasta w przypadku gdyby na terenie WOSP i w jej okolicy doszło do walk/.

Strajkujący nie stawiali oporu. Wobec podchorążych nie stosowano przemocy. Jak jednak wynika z oświadczenia Krysztyny Kolaszkiej, szefowej kuchni WOSP, członka UKS, podczas ucieczki do auli została ona pobita przez funkcjonariuszy i przebywa w szpitalu MSW na oddziale chirurgii. Trafiła tam także inna pracownica uczelni, która doznała zszoku nerwowego.

Podczas akcji udało się wyrzucić przez okna dokumentację strajku i błony fotograficzne.

Większości studentów udało się zgromadzić w auli, pozostałych siły ZOMO wprowadziły do sali gimnastycznej. Okna auli zostały zablokowane przez komandosów ZOMO, którzy nie pozwalali nikomu się do nich zbliżyć. Podchorążych wprowadzono pojedynczo do pokojów, aby zabrali swoje rzeczy, a następnie umieszczono w autokarach. Część z nich przewieziono po bagażu do akademika na Jelonkach, część - skwaterowana w szkole - na dworzec FRP z poleceniem rozjechania się do domów.

Pracowników WOSP i część osób wspierających przeszukano, a następnie zabrano /osobno S. Jaworakię, którego zatrzymano już na początku akcji, pracowników WOSP, pozostałe osoby wspierające/ do warszawskich komend MO, przewidziano tam także kilku pracowników szkoły znajdujących się na seminarzach oraz korespondenta "Timesa" wraz z tłumaczem. Podczas ataku przed budynkami WOSP zgromadził się tłum przechodniów, który akcję ZOMO kwitował gwizdami, okrzykami "Gestapo" i inne/ oraz śpiewał Hymn.

Na czas akcji /w godz. 10-12/ na polecenie wiceministra łączności gen. Kołatkowskiego przerwano łączność telefoniczną i teleksową z Zarządem Regionu Mazowsze, KS Straży Pożarnej /gdzie odebrano kierownikom kluczyki od wozów/ i dużymi zakładami pracy.

Po wywiezieniu strajkujących zdjęto posterunki i ewakuowano wojsko i ZOMO pozostawiając na dziedzińcu szkoły kilkuset zomowców, 2 opancerzone działka wodne i kilka samochodów transportowych.

Ludzie, którzy poprzednio stali przed ustawionymi przez MO parkanami, podeszli pod bramę i mury otaczające WOSP.

W tłumie krążyły najrozmaitsze plotki nt. tego, co dzieje się w budynku szkoły /m.in., że jeden z roczników podchorążych jest maltretowany przez milicjantów w piwnicy; że S.Jaworski zamknął się z grupą podchorążych w zbrojowni/.

Obecni tam przedstawiciele ZR - W.Kulerski i H.Wajec próbowali bezskutecznie namówić do rozejścia się ludzi, którzy napierali na bramę. Ok. 15.00 pod WOSP przybyła na ich wezwanie straż robotnicza z Huty Warszawa pod przewodnictwem K.Szadurskiego. Rozstawiono kordon pod bramą, członkowie straży przeszukali budynek nie znajdując w nim niczego o czym mówią plotki. Po kilku godzinach tłum rozszedł się.

Lech Wałęsa przekazał wszystkim Zarządom regionów w kraju:

"Zarządzam ostre pogotowie w biurach Zarządów Regionów. Poczynić przygotowania do gotowości strajkowej. Bez dyspozycji ośrodka centralnego Związku nie podejmować żadnych akcji za wyjątkiem sytuacji przewidzianych w par.33 pkt 4 Statutu Związku."

Ok. 14.00 kilkudziesięciu uczestników strajku dotarło do siedziby ZR, gdzie odbyła się konferencja prasowa. Po południu podchorążowie udali się na Politechnikę Warszawską, gdzie przebywają dotychczas. W godzinach wieczornych w Gmachu Głównym PW odbyło się zebranie, na którym studenci WOSP podjęli uchwałę: "(...) eksmitowani siłą z naszej uczelni będziemy kontynuować strajk zmieniając jego formę na okupacyjny strajk wędrujący."

O 17.00 zebrał się Zarząd Regionu. W pierwszej części obrad uchwalono strajk generalny w Regionie począwszy od 3.12., o ile do tego czasu S.Jaworski i inne zatrzymane osoby nie zostaną zwolnione.

O 18.15 został zwolniony S.Jaworski, po jego przybyciu na posiedzenie Zarządu uchwalono apel do Sejmu o potępienie akcji ZOMO oraz oświadczenie popierające postawę funkcjonariuszy MO, którzy odmówili udziału w akcji w WOSP.

Apel ZR Mazowsze do Sejmu PRL

Wobec tego, że uchwalenie przez Sejm PRL ustawy nadającej specjalne pełnomocnictwa rządowi jest równoznaczne z nadaniem rządowi prawa do użycia milicji i wojska przeciwko robotnikom i całemu narodowi - Zarząd Regionu Mazowsze zwraca się do Sejmu o odrzuceniu projektu takiej ustawy po pierwszym czytaniu, bez odsyłania jej do Komisji Sejmowej.

Domagamy się ponadto podjęcia na najbliższym posiedzeniu uchwały potępiającej użycie wojska i milicji przeciwko studentom Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarnictwa i innym osobom tam strajkującym w dn. 2.12.81.

Podjęcie takiej uchwały zabezpieczy robotników i całe społeczeństwo przed użyciem przemocy fizycznej w rozwiązywaniu konfliktów społecznych.

Uchwała ZR Mazowsze ws. funkcjonariuszy MO.

Społeczeństwo dostrzegło przemianę moralną postępującą wewnątrz Milicji Obywatelskiej, przejawiającą się m.in. w odmowie niektórych funkcjonariuszy uczestnictwa w akcji przeciwko studentom i pracownikom WOSP w Warszawie. Zarząd Regionu NSZZ "Solidarność" Mazowsze oświadcza, że weźmie w obronę każdego funkcjonariusza MO, który zgodnie ze swoim sumieniem odmówi wystąpienia przeciw społeczeństwu.

Ogłoszono gotowość strajkową w regionie do czasu rozwiązania sprawy WOSP zgodnie z postulatami strajkujących podchorążych. W uchwale ZR Mazowsza czytamy:

Żądamy ujawnienia - kto zdecydował o użyciu siły wobec strajkujących w WOSP; kto ze strony władz odrzucił mediację prof. prof. Gieysztor, Szaniawskiego i Stelmachowskiego? Żądamy wyciągnięcia konsekwencji służbowych wobec wiceministra łączności, gen. Kołatkowskiego, odpowiedzialnego za przerwanie w dniu 2.12.1981 r. łączności Zarządu Regionu Mazowsze z zakładami pracy.

Zarząd Regionu Mazowsze oświadcza, że powtórne przerwanie łączności z zakładami spowoduje nasze stanowcze przeciw działanie.

Wobec kłamliwej propagandy na temat okoliczności interwencji sił MSW w WOSP, żądamy umożliwienia przedstawicielom komitetu strajkowego WOSP i Regionu Mazowsze wystąpienia w tej sprawie w telewizji.

Jednocześnie podkreślamy, że spokój i godna postawa komitetu strajkowego oraz wicaprzewodniczącego Zarządu Regionu Seweryna Jaworskiego i innych przedstawicieli Regionu zapobiegły bardziej dramatycznemu przebiegowi wydarzeń w WOSP. Wieczorem zwolniono pozostałych zatrzymanych.

O godz. 19 przed warszawskim Hotelem Solec zgromadziło się ok. 2 tys. osób. Do zgromadzonych z okna hotelu przed rozpoczęciem posiedzenia roboczego Prezydium KK, wygłosił przemówienie L.Wałęsa:

"Proszę państwa, jak ktoś kiedyś ładnie powiedział, Związek nasz jest wielką pałą, która nad kimś wisi. Oczywiście jest ta wielką pałą wiszącą nad kimś, ale nie może ona być uruchamiana w każdym momencie tak, żeby nie spadała nam na palce. Dlatego wybaczenie mi, że tym razem będę mówił o tym co robimy

dzisiaj, co będziemy robić jutro i co powinniśmy moim zdaniem, może nawet mylącym się zdaniem, ale co powinniśmy zrobić. Oczywiście dzisiaj dopiero ta walka się zaczyna naprawdę, ale tym bardziej od nas żąda się tego abyśmy naprawdę zdecydowanie i przemyślnie walczyli. Oczywiście nie możemy się dać ponieść nerwom, bo właśnie o to komuś by chodziło, żebyśmy nie panowali nad sprawą, żeby doszło do białych, w której w sumie byśmy prawdopodobnie przegrali albo byśmy niepotrzebnie zarobili guza.

Dlatego też dzisiaj Prezydium zebrało się nie tylko w tej sprawie, ale w ogólnej sprawie. Musimy być zorganizowani, tzn. nie możemy tak, jak na pewno ostatnio oglądaliśmy w telewizji filmy z Powstania Listopadowego, to oni też inaczej to robili. A my mamy wielkie doświadczenia historyczne i inne. Tym bardziej musimy wcześniej logicznie pomyśleć, przemyśleć wszystkie warianty i wybrać te najbardziej korzystne. Na pewno ten wariant, który byśmy wybrali na hurra nie byłby dla nas korzystny. Bo nie wiemy, co jutro. Nie możemy gdybać. My jesteśmy poważnym, wielkim ruchem i dlatego ten wielki, poważny ruch musi wiedzieć, że jest silny, a jednocześnie siłą ma w mądrości i sposobie postępowania.

A teraz rzeczywiście zmierzamy do tego szczytu, w którym musi się coś rozważyć, coś musi się zakończyć. Dlatego dzisiaj i w kolejnych dniach musimy być rzeczywiście zdyscyplinowani, rzeczywiście postępować tak, jak uzgodnimy wspólnie. Dlatego dzisiaj posiedzenie Prezydium KK rozważa jak my jutro będziemy rozmawiać ze wszystkimi przewodniczącymi regionów z całej Polski. Bo nie może być tak żebyśmy bez uzgodnienia podjęli decyzję, która może nam się wspólnie nie opłacać.

Dlatego dzisiaj rozważamy tylko z doradcami i tylko z Prezydium KK. Nie będzie dzisiaj żadnych decyzji, bo my nie mamy prawa decyzji. Decyzje ma prawo podejmować KK, a w alarmowych przypadkach my, ale dzisiaj nie uważam, aby był taki przypadek. Takich przypadków jest w Polsce dużo więcej i wszystkie je trzeba ułożyć w sposób ważny i taki, aby jak najwięcej ludzi zrozumiało, o co gra idzie. I o co walczyć.

Dlatego jutro w Radomiu wszyscy przewodniczący zastanowią się, wypracują wspólne zdanie. Wtedy wrócimy do zakładów pracy, do domów i zapytamy państwa czy nasza decyzja państwu odpowiada, czy na to się zgadzacie. I tak, i tak będziemy szli wspólną drogą. Dlatego dzisiaj proszę Was, pozwólcie nam popracować, bo mamy w sumie niewiele czasu, bo jutro już musimy pracować porządnie tam w Radomiu, a dzisiaj musimy wypracować stanowiska. Dlatego wierzcie mi, nikt z nas nie myśli o zdradzie, nikt z nas się nie cofnie, bo nie mamy gdzie się cofnąć. Jednocześnie my, jako odpowiedzialni ludzie, za których płaćcie i których okłaskujecie czasami, musimy wam wszystko powiedzieć, jak my widzimy każdy krok, jakie byśmy razem wspólnie proponowali wyjście. Jeśli zaakceptujecie, pójdziemy zorganizowanie. Nikt nie może nas wciągnąć na pola, które nam nie odpowiadają."

W nocy z 3 na 4.12. przebywający w Politechnice Warszawskiej studenci rozwiązującej WOSP ogłosili odezwę do narodu: "My, studenci Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarnictwa usunęliśmy przy użyciu siły przez kilkudziesięcne grupy szturmowe ZOMO apeluje do społeczeństwa, do wszystkich ludzi dobrej woli - nie pozostawiajcie obojętni wobec ataku bezprawia i przemocy.

Chcemy powrócić do naszej uczelni.

Pomóżcie nam w tym, przeciw głosy milionów Polaków muszą być wysłuchane. My strajkujemy nadal, jesteśmy w Politechnice Warszawskiej."

W okół strajku studentów WOSP. 1.12 obradowało w Radomiu KKK NZS oraz przedstawiciele uczelnianych komitetów strajkowych z całego kraju. Uchwalono m.in. zdecydowane poparcie dla strajkujących studentów WOSP.

Wyraży poparcia dla podchorążych WOSP uchwały przedstawicieli strajkujących studentów różnych uczelni. Czytamy w nich m.in.: "Protestujemy przeciwko rozwiązaniu WOSP w Warszawie. Decyzja ta jest kolejną jawną prowokacją ze strony władz. Jest dla nas oczywiste, że jednostronne zerwanie rozmów i zastosowanie tak drastycznych środków w chwili, gdy ponad 70 uczelni zdecydowało się na ostateczną formę protestu miało na celu dalszą eskalację napięcia w środowisku akademickim. Autokratyzm i arogancja władz zostały potwierdzone raz jeszcze. Walczymy o ustawę o szkolnictwie wyższym zapewniającą pełną autonomię i samorządność wyższym uczelniom."/KKK NZS, 1.12/3

"Stanowisko rządu w tej sprawie urąga i przeczy wszelkim zasadom porozumiewania się przyjętym w sierpniu 1980 r. Może ono być rozumiane jako nawiązanie do niechlubnych tradycji w dziejach szkolnictwa wyższego z marca 1968 r. Jeżeli wspólnie mamy uznać fakt, iż w październikowym ruchu rozwoju społeczeństwa ma nie zabraknąć środowiska akademickiego, to żądamy aby głos z WOSP został wysłuchany tak jak to Pan, Panie Premierze, wielokrotnie, publicznie deklarował. Słowo generała, słowo

wo premiera jest dla nas zobowiązaniem o mocy prawnej" /Strudenci ANF Wrocław do prem. Jaruzelskiego, 1.12/.

Wiele ogniw "Solidarności" w uchwałach i oświadczeniach wyrażało poparcie dla strajkujących studentów pożarnictwa i protestowało przeciwko decyzji o rozwiązaniu WOSP. Czytamy w nich m.in.:

"Delegaci WZD Organizacji Regionu Płockiego NSZZ "Solidarność" stanowczo protestują przeciwko prowokacyjnej decyzji o likwidacji Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarnictwa. /.../ Jej likwidacja pozbawia społeczeństwo wykwalifikowanej kadry oficerów pożarnictwa. W tej sytuacji nie można dać wiary zapewnieniom władz, że po rozwiązaniu WOSP wszyscy studenci znajdą miejsca w innej uczelni i nie będą przez to władze szykanowani" / WZD Regionu Płockiego, 2.12/.

"Odpowiedzią społeczeństwa na oburżającą decyzję rządu o likwidacji WOSP musi być zdecydowane działanie, które zapewni wszystkim studentom i pracownikom możliwość dalszej pracy i kontynuowania nauki. Dla osiągnięcia tego celu wesprzemy was wszystkimi dostępnymi środkami" / TWK Warszawa Zoliborz do studentów WOSP, 30.11/

"Protestujemy przeciwko kolejnej próbie skłócenia społeczeństwa z wojskiem i milicją, używanymi do tłumienia objawów powszechnego niezadowolenia obywateli. O ile nasz protest nie znajdzie zrozumienia władz może bardziej przychylnie przyjęta zostanie nasza propozycja. Dlatego proponujemy, aby wzorem WOSP rozwiązać wszystkie uczelnie w Polsce i zastąpić je uniwersytetami ludowymi im. Marksa, Engelsa, Lenina... a niesztapionego pana pułkownika Hebde mianować ministrem resortu szkolnictwa wyższego, którego kadre winny stanowić wyłącznie zdrowe siły ideologiczno-pedagogiczne absolwentów WSNS" / protest pracowników etatowych ZR Częstochowa, 1.12/.

"Protestujemy przeciwko sposobowi reagowania władz wobec postulatów zgłaszanych przez pracowników i studentów WOSP, zgodnych z naszym odczuciem. Szczególnie razi nas społeczne zachowanie władz: odcięcie strajkujących od społeczeństwa /zablokowanie telefonów i kordon policyjny/; wywieranie presji psychicznej poprzez ogłaszanie fałszywych komunikatów; dezinformacja społeczeństwa za pomocą środków masowego przekazu.

Decyzja o rozwiązaniu WOSP poprzedzona wcześniej najazdem o cały dzień komunikatem o jej podjęciu jest represyjna i sprzeczna z interesem społecznym" /TKW Warszawa Zoliborz do posłów okręgu żoliborskiego, 30.11/.

1.12. KZ przy Hucie Warszawa ogłosił gotowość strajkową na znak poparcia dla strajkujących studentów WOSP, żądając: "zaprzestania wojny psychologicznej prowadzonej przez MSW, mającej na celu zastraszenie strajkujących studentów; natychmiastowego podjęcia negocjacji przez upoważnioną komisję rządową, które doprowadzą do bezkonfliktowego zaistnienia sporu; odblokowanie centrum Zoliborza poprzez wycofanie sił porządkowych MO, które aktualnie utrudniają codzienne życie naszych rodzin mieszkających na Zoliborzu.

W przypadku silowego ataku na WOSP Komitet Strajkowy podejmuje stosowne decyzje przewidziane Statutem Związku, traktując go jako atak na Związek, po uprzednim uzgodnieniu stanowiska z Prezydium Zarządu Regionu Mazowsze.

Jak długo jeszcze jedyną formą rozmów z rządem ze społeczeństwem będzie gaz i pałka policyjna?"

W sprawie WOSP wypowiedzieli się także pracownicy pożarnictwa zrzeszeni w "Solidarności". 30.11 przewodniczący Komisji Zakładowych "Solidarności" terenowych i resortowych jednostek ochrony przeciwpożarowej całego kraju wyrazili zdecydowane poparcie dla postulatów podchorążych co do statusu WOSP. Przerwanie rozmów przez komisję resortową uznane zostało za bezpodstawne i żądano ich podjęcia. Pożarnicy domagali się też bezwzględnego wycofania spod budynku WOSP sił MO. Ponadto zdecydowanie poparli wniosek ministra spraw wewnętrznych o rozwiązanie jedynej w Polsce szkoły pożarniczej oraz żądali anulowania tego wniosku /BIPS/.

Wypowiadały się w tej sprawie KZ-y i KKK Pracowników Pożarnictwa. Oto niektóre głosy:

"Pamiętni wydarzeń marcowych 1968 roku, kiedy słuchacze - podchorążowie szkoły oficerów pożarnictwa pod dowództwem kadry szkoły wzięli udział w haniebnym tłumieniu manifestacji studenckich w Warszawie, oświadczamy:

- uznajemy za słuszne poparcie żądania zawarte w uchwale UKS WOSP z dnia 24 listopada 1981 r.;

- zdecydowanie popieramy formę i treść listu otwartego p. pułkownika Ryszarda Szkolnickiego, dążącego do uzyskania przez uczelnie statusu jednostki paramilitarnej - co jest niezgodne z obecnym stanem prawnym i tradycją historyczną pożarnictwa w Polsce;

- przypominamy wszystkim za oświadczeniem złożonym przez ministra spraw zagranicznych PRL Józefa Czurka na konferencji rozbrojenowej w Wiedniu, że straż pożarna w Polsce nigdy nie była, nie jest i nigdy nie będzie paramilitarna;

- wyrażamy ubolewanie w związku z faktami ślepego popierania stanowiska Komendy Głównej Straży Pożarnej przez niektórych komendantów wojewódzkich; /.../

- wszystkim uczestnikom akcji strajkowej wyrażamy słowa uznania za właściwą postawę, deklarując swoje poparcie moralne i wszechstronną pomoc w ramach posiadanych możliwości" /KZ przy Stołecznej Komendzie Straży Pożarnej w Warszawie, 26.11/

"Wyrażamy zdecydowane poparcie dla stanowiska zajętogo przez podchorążych w przedmiocie statusu uczelni /.../. Przecistawiamy się nieprawdziwym informacjom rozpowszechnianym przez środki masowego przekazu oraz Komendę Główną Straży Pożarnej, a dotyczącym przytoczonym przez Wyższą Oficerską Szkołę Pożarniczą" /Krajowa Sekcja Pożarnictwa NSZZ "Solidarność", 30.11/

"Pragniemy, aby nasi koledzy w granatowych mundurach nie byli używani do tłumienia i rozpędzania strajków i manifestacji. Zgodnie z naszą wiekową tradycją chcemy nieść ludziom pomoc w zwalczaniu pożarów i innych klęsk żywiołowych" /"Solidarność" przy Komendzie Rejonowej Straży Pożarnej w Nowym Targu, 1.12/.

KZ przy Komendzie w Gdańsku popępiła akcję milicji na WOSP i zażądała ukarania winnych oraz zapewnienia podoborzący możliwości ukończenia studiów. KZ przypominał też, że budynek WOSP został zakupiony w 1928 r. ze składek społecznych i jest własnością społeczeństwa. W zw. z tym KZ zaproponowała, by w budynku WOSP powstała Akademia Pożarnictwa /BIPS/.

Po ataku na WOSP 2.12 na wezwanie L. Wałęsy wprowadzono stan pogotowia w biurach Zarządów Regionów. Ogotowość strajkową ogłosił ZR Płocka, a w Regionie Gdańskim - KZ-y Stołecznej Gdańskiej, Stołecznej im. Komuny Paryskiej w Gdyni, Gdańskiej Stołecznej Remontowej, Stołecznej Północnej oraz portów w Gdyni i Gdańsku /BIPS, tix/.

W związku z atakiem na WOSP kieruje się nad adresem Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" żądania podjęcia odpowiednich działań: "...Brutalny atak ZOMO na WOSP był ostatecznym sygnałem dla Związku do rozpoczęcia bezkompromisowej walki koordynowanej przez KK NSZZ "Solidarność", od której żądamy podjęcia natychmiastowych, zdecydowanych działań w tym celu" - stwierdził w uchwale z 2.12 Zarząd Organizacji Regionu Płockiego.

Również 2.12 do Prezydium KK wrócił się ZR Mazowsze, postulując "wzwołanie nadzwyczajnego posiedzenia KK celem podjęcia rozstrzygających decyzji w sprawie przeciwstawienia się przez Związek używaniu siły do rozwiązywania konfliktów społecznych". Na "zdecydowaną renkwę KK" czeka również Prezydium ZR Ziemi Sieradzkiej, co stwierdził w uchwale z 3.12.

W apelu do ZR Mazowsze, podjętym 3.12, robotnicy z Wydziału W-48 Huty "Warszawa" domagają się "wrócenia do KK o ogłoszenie 4-godzinnego strajku w całym kraju w ciągu trzech dni oraz po tygodniu strajku generalnego w całym kraju aż do osau spełnienia następujących żądań:

1. Odrzucenie przez Sejm PRL ustawy nadającej specjalne pełnomocnictwa rządowi, które z premedytacją chcą być użyte przeciwko całemu narodowi polskiemu przez garstkę ludzi wyobcowanych z naszego społeczeństwa.
2. Ujawnienia i przykładowego ukarania winnych, którzy samowolnie zdecydowali o napadzie na WOSP /.../
3. Wyciągnięcia konsekwencji wobec gen. Kożatki winnego podważenia łączności naszego zakładu z Reg. Mazowsze.
4. Audycji TV przygotowanej przez "Solidarność" z udziałem studentów WOSP i przedstaw. Reg. Mazowsze, bezpośrednich świadków zaistniałych wydarzeń.
5. Zapewnienie gwarancji bezpieczeństwa wszystkim osobom biorącym udział w strajku WOSP i wspierającym go, łącznie z funkcjonariuszami MO, którzy odmówili udziału w tej haniebnej akcji.

Od Komisji Krajowej żądamy: poparcia akcji robotniczej w celu usunięcia organizacji partyjnej z terenu zakładu pracy spowodowania, aby Sejm PRL zabronił wystąpienia w radio i TV osobom, które za cel swoich przemówień stawiają rozdrażnienie i zastraszenie narodu polskiego - przykładem jest wystąpienie Stefana Olszowskiego na konferencji PEPER w Ursusie; przekazania rządowi PRL, że ostrzegamy po raz ostatni, póki nie jest za późno, że nie chcemy oglądać podobnych wydarzeń, jakie miały miejsce w dn. 2.12.81 w WOSP, gdzie doszło do napadu milicji na bezbronną studentów walczących o słuszną sprawę. Nikt, nigdzie i niczym nas nie przestraszy, pałki, gazy, armatki wodne i inne "humanitarne" akcesoria rządu nie zawrą nam z obrony drogi. Jesteśmy zdecydowani na wszystko."

Akcję ZOMO popępiły zarówno różne ogniska "Solidarności", jak i niektórych innych organizacji społecznych. Oto wybrane głosy:

"Przyjmujemy z oburzeniem wiadomość o silowym rozwiązaniu konfliktu w Wyższej Szkole Pożarniczej w Warszawie, widząc w nim kolejną, tym razem nadzwyczajnie niebezpieczną próbę doprowadzenia do konfrontacji ze społeczeństwem. Naszym zdaniem, głównym celem akcji jest stworzenie faktów dokonanych przed obradami Sejmu po to, by zniewolić posłów i ogłosić stan wojenny.

Musimy i będziemy przeciwstawiać się bezprawiu, a naszą jedyną bronią w tej walce jest strajk generalny /.../

Domagamy się ujawnienia treści uchwały VI plenum KC PZPR skierowanej do Komisji Sejmowej, a dotyczącej podjęcia tzw. nadzwyczajnych środków. Uważamy, że tak ważkie decyzje winny być ujawnione opinii publicznej, przeciwstawiając się zarazem zabieraniu przez skompromitowany aparat partyjny glosu w imieniu całego narodu" /WZD Ziemi Świdnickiej, 2.12/.

"W aktualnej sytuacji powszechnych napięć strajkowych w szkołach wyższych, użycie przemocy bez wyczerpania wszelkich środków mediacji nie służy idei porozumienia narodowego. Racje prawne, jakimi dysponują władze, nie uzasadniają takiej metody rozstrzygnięcia konfliktów. /.../ Informacja PAP wywołała szczególne niepokój i protest w sytuacji, gdy dobiegają końca prowadzone z naszym udziałem rokowania w WSI w Radomiu" /ZO ZNP "Nauka", 2.12/

"W marcu br. użycie siły w sali WRN w Bydgoszczy doprowadziło do najpoważniejszego od Sierpnia konfliktu społecznego. Podobne konsekwencje może mieć użycie siły w WOSP - oficjalnie przedstawiane jako wewnętrzna sprawa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Zwracamy się zatem do Sejmu PRL o powołanie komisji z udziałem przedstawicieli najważniejszych organizacji społecznych dla zbadania wewnętrznych spraw tego resortu" (Listo Młodych przy Oddziale Warszawskim ZLP, 2.12/).

Przebieg akcji ZOMO na WOSP zaprezentowało Prezydium Rady Okręgowej Związku Młodzieży Demokratycznej w Lublinie, ogłaszając stan gotowości Związku w okręgu lubelskim i zwracając się do Prezydium Rady Krajowej ZMD o złożenie naręcze przeciw CK SB, wicepremiera E. Kowalczyka stanowiącego protestu i żądania odwołania decyzji o rozwiązaniu WOSP oraz ukarania osób odpowiedzialnych za siłowe rozwiązanie konfliktu.

Prezydium zwróciło się jednocześnie do członków ZMD, biurokracym udział w strajkach okupacyjnych wyższych uczelni, o pozostanie w okupowanych budynkach (SI Mazowazka/).

W odpowiedzi na sformułowanie strajku w WOSP konferencja Uczelnianych Komitetów Strajkowych uczelni warszawskich powołała 2.12 Komitet Pomocy Strajkującym Studentom WOSP, do udziału w którym zaproszono przedstawicieli pozostałych uczelni w kraju oraz organizacji społecznych. Przedstawiciele UKS-ów warszawskich stwierdzili, że każda próba represji wobec studentów WOSP będzie traktowana jako wymierzona w całe środowisko akademickie" oraz zadeklarowali poparcie i pomoc dla studentów WOSP.

Również 2.12 ok. 50 studentów Wydziału Filozofii UW przebiegło spod Uniwersytetu pod głuchymi URM, niosąc transparenty protestujące przeciwko sformułowaniu strajku w WOSP. Demonstracja odbyła się pomimo braku akceptacji UKS UW.

Końcowe fragmenty rozmów pomiędzy Komisją Międzyresortową a Komitetem Strajkowym.

Dr. Bogdał/UKS/: Nie satysfakcjonuje ona w dwóch fragmentach, mianowicie: po pierwsze - nie możemy się zgodzić z takim sformułowaniem, że Rada Ministrów określi zakres stosowania ustawy do Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej oraz nie możemy się zgodzić, że Minister Spraw Wewnętrznych nie zgłosi zastrzeżeń; wolelibyśmy tutaj widzieć sformułowanie "popiera nasz wniosek". W związku z tym oddaliśmy tu propozycję i zgłaszamy naszą propozycję. /Podaje propozycję UKS na piśmie/.

Dyr. Dep. Szkolenia MSW, Rykowski /EM/: Dlaczego Komitet Strajkowy ma zastrzeżenia do sformułowania: "Rada Ministrów określi"?

Dr. Bogdał: Proszę eksperta o szczegółowe wyjaśnienie tej kwestii.

Rykowski: Ja rozumiem, że jeżeli Komitet Strajkowy przychodzi z takim stanowiskiem, to chyba sobie wyjaśnił wcześniej.

Dr. Bogdał: Tak, oczywiście, myślę, że wyjaśnienie Eksperta będzie bardziej precyzyjne i nie spowoduje nieporozumień.

Rykowski: Mnie nie chodzi o precyzyjne określenie, tylko o to, żeby się ogólnie orientować na tyle, na ile przeciętny obywatel może wiedzieć.

Dr. Bogdał: No, więc tutaj najogólniej można wyrazić taki pogląd, że nie gwarantuje to realizacji postulatów związanych z tym, że Ustawa o szkolnictwie wyższym będzie zniewolowana, będzie miała zastosowanie i nie może być prawopodobnie precyzowane na tym etapie rozmów, ale również nie jest do przyjęcia to stwierdzenie, że Rada Ministrów określi zakres.

Rykowski: Dlaczego? Za "Rada Ministrów określi zakres" dla "Rada Ministrów" chcielibyśmy, żeby zapis w sposób wyraźniejszy kierował naszą podległość do ustawy o szkolnictwie wyższym niż ten zapis, jaki jest zastosowany.

Rykowski: A dlaczego nie satysfakcjonuje was, że minister spraw wewnętrznych nie zgłosi zastrzeżeń?

Dr. Bogdał: Wolelibyśmy w tym miejscu zamiast sformułowania "nie zgłosi zastrzeżeń" widzieć sformułowanie "popiera".

Rykowski: No, ale przecież cztery godziny na ten temat

3.12 Uczelniane Komitety Strajkowe Uniwersytetu i Politechniki Warszawskiej zwróciły się do rektorów uczelni polskich z apelami o podjęcie działań dla uchronienia studentów WOSP przed represjami i umożliwienie im dalszej nauki. Tego samego dnia KZ "Solidarność", a następnie UKS Politechniki Warszawskiej zwróciły się do władz uczelni z prośbą o przyjęcie podchorążych WOSP w poczet studentów PW.

Protest ZZ Funkcjonariuszy MO. 2.12 Warszawski Komitet Założycielski ZZ Funkcjonariuszy MO wystosował do ministra spraw wewnętrznych protest przeciwko użyciu MO w akcji na WOSP:

"Warszawski Komitet Założycielski Związku Zawodowego Funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej protestuje przeciwko użyciu ZOMO i grupy specjalnej MO do działań wymierzonych przeciwko polskiemu społeczeństwu, jakie miały miejsce w dniu 2.12. 1981 r. o godz. 10.00 w Wyższej Oficerskiej Szkole Pożarniczej w Warszawie. Informujemy pana ministra spraw wewnętrznych, że nie tędy droga. Poprzez takie postępowanie MO nigdy nie odzyska zaufania społecznego, lecz będzie miała w społeczeństwie coraz więcej wrogów. Milicja została powołana dla ochrony interesu społecznego, a nie tylko dla rządzącej mniejszości.

WKZ ZZ FMO odcina się od takich działań ZOMO i jednocześnie apeluje do wszystkich funkcjonariuszy MO w kraju, aby protestowali przeciwko używaniu MO do rozgrzynek politycznych i tłumienia słuszych wystąpień narodu."

mówiliśmy. Mój kolega z Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego wyjaśnił tutaj wszystkim, czy to nie dotarło?

Dr. Bogdał: Nie, tu chcę jeszcze zwrócić uwagę na to, że punkt piąty projektu w sposób wyraźny wyklucza WOSP z ustawy, w związku z tym odwołanie się do aktu niższej rangi spowoduje, że automatycznie znajdziemy się pod ustawą o szkolnictwie wyższym wojskowym, a jedynie akt wykonawczy będzie określał pewien zakres w ustawie o szkolnictwie wyższym, który może być stosowany do WOSP-u. Generalnie takie stanowisko nam nie odpowiada.

Z-ca Komendant Głównego Straży Pożarnych, p.k. p.o. A. Gatlík /przewodniczący Komisji Międzyresortowej/: Ja myślę, że chyba nie o to chodzi. W tym układzie Szkoła nie byłaby sprawdzona, jej rola, do samego rozporządzenia, ale dyskutowaliśmy dzisiaj w nocy przeciwko specyfice tejże szkoły. Jeżeli ta propozycja nie odpowiada, to pragnę poinformować, że była to nasza ostatnia propozycja. Pracowaliśmy z Wami przez tych kilkanaście godzin, i wysiłek się męczyli, i my. Chcieliśmy problem załatwić, ale niestety chyba nie znaleźliśmy zrozumienia przy drugiej stronie. Dlatego my nie widzimy możliwości dalej pracować tutaj, nie widzimy żadnych efektów. Dlatego chcę podziękować wszystkim za dotychczasową współpracę i wyrazić żal, głęboki żal, że nie rozwiązaliśmy tego problemu, jaki tutaj stoi w szkole. Dlatego dziękuję serdecznie i nasza rola w tej chwili się już wyczerpała. Pragnęlibym jeszcze poinformować, że w tej sytuacji minister zamierza wystąpić do Rady Ministrów o likwidację tej szkoły. Dalsze informacje na ten temat przekazuje komendant szkoły. Dziękuję serdecznie.

mgr Surabi /UKS/: Czy ja mógłbym, czy w tej sytuacji, po tej informacji możliwe by było nie podejmowanie jeszcze decyzji o przerwaniu rozmów. Tylko my byśmy udali się na naradę i skonsultowali ten komunikat oraz stanowisko państwa z ekspertami i żebyśmy jeszcze mieli możliwość zabrania głosu.

p.k. Gatlík: Ja przekazałem decyzję, jaką ja dostałem do wykonania i na tym moja rola się już tutaj skończyła. Tak że ja naprawdę dziękuję bardzo i jestem zszokowany razem z moją delegacją pożegnając was, panowie, i opuścić salę. W tej chwili moja rola się na tym skończyła. Dziękuję serdecznie.

Wyższa Oficerska Szkoła Pożarnicza w Warszawie dnia 28.XI. 81. godz. 15.20

/na podstawie zapisu magnetofonowego/.

Wiadomości Dnia nr 248 z 4.XII.

PO ATAKU NA WOSP:

1 osoba w szpitalu

Krystyna Kolasińska, członek "Solidarności" i komitetu strajkowego WOSP, kierowniczka kuchni szkoły. "Podczas ataku na WOSP funkcjonariusze ZOMO gonili mnie wołając - łapcie ją. Uciekałam w stronę auli, gdzie zgromadzili się wszyscy uczestnicy strajku. Obejrzałam się - podbiegli do mnie zomowcy z pałkami w rękach i z tarczami.

Nagle poczułam silny ból w tyle głowy i na karku, straciłam przytomność. Wpadłam na oszklone drzwi, rozbiłam

Je ręką kaleczyć dłoń w wielu miejscach. (...) Schowałam się przed nimi do ślizgu przy garażach. Bałam się stamtąd wyjść tak długo, aż usłyszałam głosy znanych mi studentów WOSP. Gdy wychodziliśmy z chłopcami po opuszczeniu szkoły przez ZOMO, oficer MO wykreślił mi rękę tak mocno, że aż pałka bransoletka. Przy wchodzeniu do autobusu z-ca komendanta szkoły, p.k. Groba, szarpnął mnie i wyciągnął na podwórko. Kazał mi usiąść w białej i sprowadził filmowców. Cały czas z ręki lała mi się krew. Tak długo mnie męczyli zdjęciami, aż zemdląłem. Zabrali mnie siłą do pokoju, gdzie pilno-

wało mnie 6 zomowców z polecenia p.k. Groby. Wreszcie, kiedy miałam dreszeczki i znowu prawie zemdląłem, wezwali karetkę i zawieźli mnie do szpitala..."

Dodajmy, że we wtorek komendant oddziałów oblegających WOSP nie chciał wpuścić na teren szkoły pogotowia na sygnale, które przyjechało na wezwanie do chorego w szpitalu. Lekarka (i delegat na KZD) Ewa Kunicka została siłą wypchnięta z bramy przez MO. Pogwałcono w ten sposób międzynarodowe konwencje PCK. Usłyszała od milicji: "Jak ktoś będzie zdychał, to go wyniosą". Wreszcie strajkujący zapowiedzieli, że ogłoszą o tych faktach przez megafony i wówczas E. Kunicka została wpuszczona. Była ona razem z podchorążymi do końca, udzielając pomocy lekarskiej. (inf.wi.)

WOKOŁ STRAJKÓW STUDENCKICH

Strajki w uczelniach. Sytuacja w szkołach wyższych nie uległa większym zmianom. 2.12. strajkowa 11 studentów ponad 70 wyższych uczelni kraju. 30.11 strajk przerwała Akademia Medyczna w Łodzi z uwagi na narastające zagrożenie w nauce. Utrzymano gotowość strajkową.

10.11 wznowiła strajk "Solidarność" w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Na 3.12. zapowiedzieli przyłączyć się do strajku KU "Solidarność" w Akademii Górniczo-Hutniczej oraz Uniwersytet Jagielloński w Krakowie. /SI MKS Kraków/

Rozmowy w WSI Radom. 1.12. w Radomiu w budynku WSI odbyła się IV tura rozmów między 8-osobowymi delegacjami Komitetu Strajkowego i Komitetu Protestacyjnego /zwolennicy prof. Hebby/ przy udziale komisji medacyjnej w składzie: prof. Z. Osipiński, wiceprzew. Rady Głównej MSZPWT oraz przedstawiciele konferencji rektorów - prof. prof. W. Baszyński /UMCS/, W. Fiszdun /UR/, W. Findelsen /PW/ H. Samsonowicz /OW/ doc. M. Sankiewicz /P. Gdańsko/.

Obiady rozpoczęły się o 15.40 krótką dyskusją ws. doposażenia dziennikarzy. Komitet Protestacyjny zażądał ograniczenia ich liczby do dwóch osób z każdej strony. Komisja Medacyjna i KS nie szliły do tego powodów.

Po przerwie K. Jędrzejko /przew. KS/ zaproponował, aby zacząć się określeniem trybu powoływania komisarzy wyborczego i zarządu komisarycznego.

KS sądzi, że obie strony powinny uzgodnić między sobą wybór zarządu komisarycznego i zwrócić się do ministra o przyznanie mu kompetencji związanych z przeprowadzeniem i nadzorowaniem akcji wyborczej. Powinien on posiadać wszystkie uprawnienia rektora z wyjątkiem dokonywania zmian personalnych i inicjowania nowych inwestycji.

J. Napora /przew. Komitetu Protestacyjnego/ stwierdza, że nie rozumie terminu "zarząd komisaryczny" w sytuacji, gdy istnieje rektor, którego nikt nie cofnął nominacji. Komitet protestacyjny uważa wybór Hebby za legalny. Proponuje zrezygnować z tej nazwy na rzecz innej: "pełnomocnik d/s wyborów władz akademickich".

prof. Samsonowicz zaproponował, aby wyszukać punkty zbliżone obu stanowisk. Obie strony zgadzają się na powołanie osoby, która w sposób właściwy przeprowadzi wybory w WSI. Powinien to być ktoś spoza uczelni radomskiej. Rozbieżności stanowisk dotyczyły sposobu powoływania oraz kompetencji pełnomocnika. KS proponował, aby mianowała go Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego w porozumieniu z konferencją rektorów, zaś Komitet Protestacyjny dopuszczał możliwość nadawania pełnomocnictw przez rektora Hebby.

Nie podjęto żadnych ustaleń. Powołano mieszane dwie grupy robocze /d/s proceduralnych i merytorycznych/, ich spotkanie zapowiedziano na dzień następny w godzinach porannych, przed zapowiedzianymi na 15.00 obradami plenarnymi.

Na zakończenie, na kategorię wniosek Komitetu Protestacyjnego, sformulowano oficjalny komunikat dla prasy, stwierdzający, że "strony przystąpiły do wstępnego ustalenia i określenia kompetencji pełnomocnika d/s wyborów władz akademickich".

Rozmowy zakończyły się o 23.00.

oprac. B. Fajęcki

2.12. obrady plenarne rozpoczęły się o 15.00. Ustalono elementy wspólnego zapisu dotyczącego zadań i kompetencji pełnomocnika d/s wyborów władz akademickich. Strony zobowiązały się spisać swoje wersje pełnego zapisu i przedstawić je na następnym posiedzeniu 5.12.

KS zaproponował, aby mediatorzy zwrócili się do prof. Hebby z propozycją przekazania przez niego swych kompetencji na czas wyborów pełnomocnikowi. Zdaniem KS i obserwatorów zgoda rektora stanowiłaby klucz do rozwiązania konfliktu.

Podczas rozmów omawiano również warunki przeprowadzenia referendum dotyczącego wyborów władz akademickich. Zarysowały się tu istotne rozbieżności, gdyż Komitet Protestacyjny uważa dotychczasowe wybory za przeprowadzone prawidłowo.

Zgłoszono kandydatury na funkcję pełnomocnika d/s wyborów: KS zaproponował prof. Ziemińskiego, zaś zwolennicy rektora Hebby - prof. Klafkowskiego /oba z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza/.

Następną turę rozmów zapowiedziano na 5.12 w Warszawie. /BIPS/

Spotkanie NŻS z wicepremierem Ozdowskim oraz władzami resortu. 1.12. odbyło się w Warszawie spotkanie delegacji KKK NŻS oraz przedstawicieli uczelni wrocławskich z wicepremierem J. Ozdowskim. Omówiono sytuację na uczelniach oraz perspektywy zastrzeżenia się form studenckiego protestu. NŻS wyraził wolę jak najszybszego zakończenia konfliktu w radomskiej WSI i przedstawił warunki zawieszenia strajku. Wystąpił też o zorganizowanie spotkania z premierem Jaruzelskim.

1.12. odbyło się też spotkanie NŻS z wicemin. NSZWiT, który potwierdził stanowisko resortu, tzn. niechęć do ingerowania w wewnętrzne sprawy WSI oraz wolę zaakceptowania efektów rozmów pomiędzy zainteresowanymi stronami. /SI KKK NŻS/

Posiedzenie KKK NŻS i Uczelnianych Komitetów Strajkowych. 30.11 w Radomiu podczas wspólnych obrad KKK NŻS i Komitetów Strajkowych 70 strajkujących uczelni omawiano formy wzmożonej aktywności strajkowej przy założeniu, że strajk okupacyjny będzie trwał do odwołania. Dyskutowano także wstępne warunki zawieszenia lub zakończenia akcji strajkowej.

Zebrani podjęli uchwałę, w której stwierdzają, że doty-

czekawo strajkowi wydarzeń świadczy o złej woli władz i domagają się od rządu wyjęcia na przeciw oczekiwantom społeczeństwa akademickiego. "Oceniemy te kroki lub ich brak na następnym [...] spotkaniu [...]". Rozważamy wówczas możliwość bojkotu funkcji spełnianych przez resort NSZWiT wobec środowiska akademickiego".

Przyjęła propozycję wzmożenia akcji czynnej środowiska akademickich zgodnie z apelem strajkującej społeczności KUL /patrz: AS nr 56, s. 306/.

Zebrani przedstawiciele KS-ów uchwaliłi Prezydium KKK NŻS do reprezentowania ich stanowiska wobec Komitetu Strajkowego NSZZ "Solidarność" i NŻS WSI w Radomiu.

Podjęto uchwałę ws. szkolenia wojskowego strajkujących w związku z licznymi nieporozumieniami KKK NŻS i KKS stwierdzając, że studenci odbywający szkolenia ze szkolenia wojskowego i obrotowego podlegają przede wszystkim przepisom dotyczącym szkolnictwa wyższego, a zatem na równi z pozostałymi posiadają prawo do strajku. Stwierdzamy, że wszelkie próby represji wobec strajkujących studentów odbywających te zajęcia spotykają się ze sprzeciwem z naszej strony.

Uczestnicy posiedzenia zaprezentowali też przeciwko decyzji rozwiązywania WOSP. /tlx/

Posłanie studentów ATK. 28.11 studenci ATK w Warszawie zwrócili się do władz akademickiej w Polsce z postulatami, w którym apelują o odbycie pielgrzymki na Jasną Górę, aby studencką walkę o "niepodległość polskiej nauki i kultury" powierzyć Matce Boskiej Jasnej Górze. Idea pielgrzymki zyskała poparcie Prezydium KKK NŻS. /tlx/

Określenie kompetencji. 30.11 w Instytucie Medycznym przy ul. Dąbrowskiej 101 odbyła się obrada OKPZ. Wskazano kierunek działań do PE w sprawie ograniczenia strajku w szkołach wyższych. 30.11 w Radomiu obradowali OKPZ, którzy nie podjęli tej uchwały. /tlx/

Poparcie dla strajkujących studentów. 30.11 na posiedzeniu Głównego ZR podjęto uchwałę apelującą do KZ-ów o stałe informowanie załóg o celach i przebiegu strajków uczelnianych.

1.12. strajk studencki poparłi ZR Dolny Śląsk, Krajowa Sekcja Kolejarzy, a także etatowi pracownicy ZR w Częstochowie, którzy zaspokojali do NSZZ RI o umożliwienie studentom zakupu trudno dostępnych art. żywnościowych. /tlx/

2.12. w uchwale popierającej strajk ZR w Olsztynie zapowiedzieli udzielenie studentom pomocy finansowej. /tlx/

Krakowski MPK zapowiedział na 3.12. zebranie KZ, które ostatecznie zdecyduje o przeprowadzeniu 7.12. 24-godzinnego strajku komunikacji miejskiej dla poparcia strajkujących studentów. Do 2.12. udział w akcji zadeklarowały niemal wszystkie jednostki organizacyjne krakowskiego MPK. Podzeser strajku załogi wykonywać będą prace na trzech swoich zajezdni. /SI MKS Kraków/.

Zatrzymanie w Krakowie. 27.11 w Krakowie podczas rozlepiania plakatów strajkowych MO zatrzymała 7 studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, których po przewiezieniu na komendę zwolniono.

1.12. w Krakowie MO zatrzymała grupę studentów i plakatariuszy ZR. Po interwencji Zarządu zatrzymanych zwolniono. /SI MKS Kraków/

2.12. w związku z pobiciem przez MO studentów krakowskich KRH "Solidarność" w Hucie im. Lenina ogłosiła gotowość strajkową, żądając ujawnienia i ukarania winnych oraz rozwiązania konfliktu w WSI Radom oraz w WOSP. W razie niespełnienia tych postulatów, 10.12. KRH zdecyduje o dalszych krokach. /tlx/

W REGIONACH

Walne Zebranie Delegatów Regionu Śląsko-Dąbrowskiego. 30.11 - 1.12 odbyła się w Hucie Baildon w Katowicach pierwsza tura II WZD regionu Śląsko-Dąbrowskiego. Na wniosek W. Figla z KWK "Sosnowiec" zebrani większością głosów cofnęli akredytacje dziennikarzom "Trybuny Ludu", "Trybuny Robotniczej", "Dziennika Zachodniego" i PAP-u. Z oficjalnej prasy wpuszczono na salę obrad jedynie dziennikarza ze "Standardu Młodych".

W obradach - na 1173 uprawnionych - uczestniczyło 843 delegatów. L. Waliszewski przedstawił sprawozdanie z cztero miesięcznych prac Zarządu Regionu /między turami WZD/. Szczegółowe sprawozdanie nt. działalności Biura Prawnego oraz poszczególnych jednostek organizacyjnych /pion informacyjny, interwencji, spraw związkowych/ i agend /OPSZ, Wszechnica, Wydawnictwa/ Zarządu przedstawił przewodniczący oraz członkowie ZR. Odczytano również sprawozdanie finansowe, w tym przejmowanie gospodarki finansowej od tych MKZ-ów i MKR-ów, które weszły w skład Regionu Śląsko-Dąbrowskiego.

Zastrzeżenie KR wzbudziła "lekomyślna decyzja" MKZ-u Katowice dotycząca finansowania spektaklu "Tragedia romantyczna", którego kierownictwo wykazało "wyjątkową bez troskę w szafowaniu związkowymi pieniędzmi". Zakwestionowano również wysokość honorariów autorskich dziennikarzy z tygodnika "Solidarność Jastrzębia".

Komisia Rewizyjna uznała też m.in., że Zarząd nie zrealizował w pełni uchwały I WZD o ostatecznym połączeniu

organizacyjnym Regionu.

KR nie dopatryła się w działalności Zarządu jakichkolwiek odstępstw od Statutu, stwierdziła natomiast "słabe działanie w zakresie pomocy przesiedlonym lub sprowokowanym działaczom Solidarności". Zastrzeżenia Komisji wywołała też organizacja pracy Zarządu i Prezydium /m.in. absencja członków ZR na zebraniach, brak jednolitej siatki teleksowej, nieopracowanie zakresu czynności pracowników eta towych/.

Następnie delegaci dyskutowali na tematy poruszane w sprawozdaniach Zarządu. Krytykowano działalność Zarządu: bałagan i opieszale załatwianie interesantów, nieprawny obieg informacji i nieudolny kolportaż, brak dyscypliny i kontaktu między Zarządem a KK-ami.

Proponowano szkolenie statutowych pracowników Zarządu w zakresie organizacji pracy, efektywności działania i stosunków międzyludzkich, zatrudnienie w pionie informacji za wodowych dziennikarzy.

Przedst. DPSZ przedstawił wyniki ankiety o pracy Zarządu, w której udział wzięło 442 delegatów. Na pytanie o słu szność decyzji o połączeniu MKZ-ów i stworzeniu Regionu Śląsko-Babrowskiego 95% odpowiedziało twierdząco. Na py tanie, jak długo - ich zdaniem - pracują członkowie Zarza du delegaci odpowiedzieli: 45% 8 godz., 32% - 10 godz., 24% - 12 godz., 13% - również w niedziele i święta, 2% - 16 go dzin /10% respondentów uznało, że członkowie ZR pracują za dużej, 44% - wystarczająco, 33% - za mało/; 17% jest zda nia, że zarabiają oni za mało, 21% - za dużo/. Działalność Zarządu 18 delegatów uznała za bardzo dobrą, 28% - dobrą, 41% dostatecznie, 10% - niedostateczną i 3% - fatalną.

Na zakończenie Komisja uchwał i wniosków przedstawiła projekty uchwał m.in. ws. dostępu do RTV, votum nieufności dla przedstawicieli władz wojewódzkich. Ze względu na brak quorum /obecnymi 535 delegatów/ uchwał nie głosowano.

W drugim dniu obrad kontynuowano krytykę pracy Zarządu. Powtarzały się zarzuty o niezręczności informacji związo wej, niedomaganiach siatki teleksowej, nieprawym kolpor tażu i organizacji, inwalencji ZR.

Przesłuchano wniosek, by Komisja Rewizyjna ukarała kon kretne osoby winne zaniedbań finansowych. Zgłoszono wnio sek o votum nieufności dla tych członków ZR i delegatów na KZD, którzy "nie potrafili Związek godnie reprezentować", padł też wniosek o votum nieufności dla przew. L.Waliszew skiego.

Wobec wątpliwości zgłaszanych przez delegatów na temat zmiany Prezydium /patrz: AS nr 45, s. 203/ L.Waliszewski wyjaśnił, że została ona dokonana "w imię sprawności dzia łania bez obaw o zachwianie demokracji". Przypomniał też, że Prezydium jest wyłącznie ciałem wykonawczym. Odpowia dając na zarzuty delegatów - powiedział, że ZR może się sta rać i uzyskać przekazanie budynków Komendy MO na cele spo łeczne, ale - jego zdaniem - trzeba walczyć nie o pojedyn czą rzecz, lecz o zmianę mechanizmów - skupić się należy na wyborach do rad narodowych. Stwierdził też, że nie bą dzie podsumowywał działań Zarządu ani w całości, ani per sonalnie i oświadczył, że nie zamierza walczyć o to, żeby pozostał przewodniczącym. Może nim zostać, jeśli delegaci obdarzą go zaufaniem i mandatem. Bez względu na to jakie będzie sprawował funkcje - chce walczyć o to, by naród pol ski sam stanął o sobie.

Na zakończenie przyjęto oświadczenie ws. represji stoso wanych przez MO i SB wobec związkowców oraz przeciwko pro wokacjom władz wojewódzkich /w oświadczeniu tym zażądano odwołania woję y Lichosia, prokuratora Kupca i komendan ta wojewódzkiego MO - Grubby/. Podjęto uchwałę ws. wyborów do rad narodowych stopnia podstawowego i ws. dostępu do środków masowego przekazu.

Wątpliwości delegatów i zarzuty pod adresem Zarządu ze brano w podsumowującej uchwale, zobowiązującej ZR do przy gotowania na II turę informacji o stanie organizacyjnym Re gionu, a ZR i KR - do przygotowania oceny poszczególnych członków ZR i wniosków personalnych. W II turze mają się też odbyć wybory uzupełniające do ZR, KR i delegatów na Zjazd Krajowy.

Dyskusję wzbudził termin II tury - za jego odsunięciem przemawia obciążenie Zarządu oraz konieczność skoncentrowa nia wszystkich wysiłków na przygotowaniu się do wyborów do Rad Narodowych. Potrzebę przyspieszenia argumentowano mo żliwością zmasowanych ataków władz na Związek, zaostrze niem się sytuacji politycznej i możliwością uchwalenia przez Sejm stanu wyjątkowego. Podjęto uchwałę przyznającą w takim przypadku specjalne uprawnienia Zarządowi Regionu. Zdecydowano, że II tura WZD odbędzie się 20.01.1982r.

Oprac.: A.Dodziuk

~~~~~

Obchody Barbórki. 29.11. z okazji święta gó rniczego Prymas Polski arcybiskup J.Glomp przebywał w Świdni cy, gdzie poświęcił plac budowy nowego kościoła. Następnie udał się do Walbrzycha, gdzie odprawił mszę na stadionie. Po mszy podejmowany był przez KZ kopalni "Thorez". Następ nie ksiądz Prymas odwiedził Legnicę i Strzegom. /"Niezależ ne Słowo", 30.11/

~~~~~

Gdański tygodnik "Samorządność" 30.11 ukazał się w Gdańsku pierwszy numer nowego cenzuro wanego tygodnika związkowego "Samorządność". Redaktorem na czelnym jest Z.Bądkowski. /BIPS/

SPRAWY ZWIĄZKOWE

Siedziwo Związkowej Inspekcji Pracy. 20.12 w Zakładach Im. H.Cegielskiego w Poznaniu odbyły się obrady Siedziwo powołanego Związkowej Inspekcji Pra cy /ZIP/.

Referat programowy wygłosił ekspert prof.Rosner. Stwier dziwszy na wstępie "pożalowania godny brak zainteresowania Związku zagadnieniem ochrony pracy" uznał, że należy zmienić przepisy prawne, a zwłaszcza układy zbiorowe.

Postulował utworzenie we wszystkich zakładach stałych kom isji ochrony pracy dla ustalenia stanu zagrożeń, naniesienie otrzymanych tą drogą danych na proponowaną krajową mapę zagro żeń oraz opracowania planu ich likwidacji. Środków na to powinny dostarczyć: 1/ Fundusz amortyzacyjny, obecnie prze licytowany przez przedsiębiorstwa i wydankowany na cele inwest ycyjne; 2/ Fundusz rozwoju; 3/ redukcja podatku obrotowego o sumy wybrane na bhp; 4/ postulowany fundusz centralny, który udzielałby zakładom dotacji lub pożyczek na ochronę pracy.

Mówiąc o dodatkach płacowych za szkodliwe warunki pracy, prof.Rosner stwierdził, że istnieje silny nacisk pracowników, by je utrzymać, co jest na ręce dyrekcji, tymczasem należy dążyć do całkowitego zniesienia dodatków poprzez likwidację zagrożeń.

Na koniec prof.Rosner mówił o organizacyjnym podporzą dowaniu Inspekcji Pracy. Przygotowywany przez Państwową Ins pekcję Pracy projekt nie atakuje tej sprawy jasno, natomiast program "Solidarności" wyraźnie określa związkowy charakter Inspekcji. Rozwiązanie alternatywne - podporządkowanie Inspe kcji Pracy Radzie Pracowniczej - jest nie do przyjęcia - bo w samodzielnym zakładzie Rada nieuchronnie przejmie nastaw ienie pracodawcy, t.j.będzie dążyć do maksymalizacji wyników produkcyjnych. Tymczasem inspektor pracy broni interesów pra cowników, nie zakładu.

W dyskusji przedst. Huty Im.Lenina zażądał, by zebrani nie rozjechali się bez uzgodnienia własnego projektu ustawy o inspekcji pracy.

Zebrań ustalili, że Inspekcja pracy podlegać musi związ kom zawodowym.

Dalzy ciąg obrad odbywał się w zespołach tematycznych. Zespół I przedstawił projekt ustawy o związkowej inspek cji pracy /patrz: Dokumenty, s.307/.

Zespół II omawiał współdziałanie ZIP z odpowiednimi słu żbami na terenie zakładu i instytucjami spoza zakładu.

Zespół III /sposoby eliminacji zagrożeń/ stwierdził m.in. konieczność stworzenia szkoły ZIP przy KK; nawiązania kon taktów ze spółdzielczością inwalidzką dla umożliwienia zatrud nienia osób niepełnosprawnych; ujednoczenia w skali kraju zasad zatrudniania pracownika po rehabilitacji, a zwłaszcza zagwarantowania mu przez zakład macierzysty uposażenia nie niższego od otrzymywanego przed chorobą, niezależnie od zaj mowanego stanowiska.

Zespół IV /bieżące problemy likwidacji nieprawidłowości w zakresie ochrony pracy i zagrożeń zawodowych/ uznał za niezbędne:

- powołanie w KK i ZR-ach koordynatorów działalności ZIP i Ochrony Środowiska;
- opracowanie i wydanie Poradnika bhp dla potrzeb ZIP;
- wprowadzenie jednolitego systemu dodatków, świadczeń, urlo pów profilaktycznych i skróconego czasu pracy;
- rozszerzenie w porozumieniu z ZIP listy stanowisk I katego rii zatrudnienia zgodnie z postulatami zgłoszonymi przez za kłady;
- organizowanie międzyzakładowych ośrodków rehabilitacji dla zatrudnionych w małych zakładach, nie posiadających od powiednich placówek;
- dodatkowe kierowanie na leczenie sanatoryjne w ramach zwol nienia lekarskiego pracowników z 20-letnim stażem pracy;
- przyznanie jednorazowych rekompensat pracownikom przechodzącym - z powodu warunków pracy- na rentę;
- przeprowadzenie badań okresowych w godzinach pracy albo placenie za czas stracony na badania odbyte poza godzinami pracy;
- wypłacanie dodatku wyrównawczego pracownikom przeniesio nym do innej pracy w związku z utratą zdrowia do czasu naby cia uprawnień emerytalnych /obecnie 6 mies/.

Oprac. A.Ziółkowski

SEKCJE BRANŻOWE I ZAWODOWE

Strajk lubelskich szkół. 26.11 postu laty protestujących nauczycieli poparł Komitet Miejski SD w Lublinie, który stwierdził w oświadczeniu, że uważa je za "słuszne i znajdujące uzasadnienie w stanie oświaty lubelskiej", jakkolwiek niektóre z nich są "niemożliwe do spełnienia w proponowanych terminach".

W oświadczeniu stwierdzono m.in, że przy powołaniu kura tora nie uwzględniono przepisów MOiW, a jego nominacja nie była konsultowana na forum Wojewódzkiej Komisji Współdzia łania Partii Politycznych, chociaż zatwierdzonym kandydat był członkiem SD. Konieczne jest zatem - stwierdził KM SD - powołanie kuratora i rozpisanie konkursu na obsadzenie wa kującego stanowiska.

28.11. strajk szkół lubelskich poparł Zjazd Mandatariu szy Regionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidar-

ność w Bydgoszczy. "Hasła wysuwane przez środowisko lubelskie - czytamy w uchwale - uznajemy za własne", a przyjętą formę protestu za "dojrzałą, wychowawczą i świadcząca o pełnym poczuciu odpowiedzialności organizatorów akcji".

1.12. strajk podjęły kolejne szkoły: Zespół Szkół Usług Gospodarczych i Zespół Szkół Budowlanych w Lublinie oraz Zespół Szkół nr 1 w Kraśniku /o dotychczasowym przebiegu strajku - patrz: AS nr 53, s. 202, AS nr 54, s. 54, AS nr 55, s. 202, AS nr 56, s. 203/. /tlx/

2.12. po zawarciu wstępnego porozumienia między wojewodą lubelskim a Regionalnym Komitetem Strajkowym, postanowiono zawiesić strajk od 3.12.

Porozumienie określa m.in. tryb i termin demokratycznych wyborów do Wojewódzkiej Społecznej Rady Oświaty i Wychowania, w skład której wejdą przedstaw. wszystkich zainteresowanych środowisk /tj. największych zakładów przemysłowych Lublina, wyższych uczelni, środowiska nauczycielskiego, szkół wszystkich stopni/. Do kompetencji Rady należeć będzie m.in. wyłanianie kandydatów na stanowiska kierownicze w oświacie /kuratorzy, wicekuratorzy, wizytatorzy, tzw. opiekunowie przedmiotu itd./ oraz opiniowanie pracy administracji oświatowej.

Porozumienie przewiduje możliwość kontynuowania, zainicjowania podczas strajku, zmian w treści i metodach nauki na historii, języka polskiego, nauk społecznych "z uwzględnieniem obecnych tendencji zmian w oświacie". Wojewoda nie będzie czynił przeszkód w działalności Niezależnego Ruchu Harcerskiego i młodzieżowego.

Powołano 7 osobową grupę roboczą, która do 31.12. przedstawi protokół uzgodnień i rozbieżności oraz przygotowuje projekt ostatecznego porozumienia.

Do tego czasu wstrzymana zostanie gotowość strajkowa. /tlx, AS/.

Ws. projektu ustawy o statusie prawnym nauczyciela. 1.12. Prezydium Krajowej Rady Sekcji Oświaty i Wychowania wydało komunikat ws. wprowadzenia przez Sejmową Komisję Prac Ustawodawczych do projektu ustawy o statusie prawnym nauczyciela poprawek, sprzecznych z wcześniejszymi ustaleniami /patrz: Dokumenty, s. 302/

~~~~~

Rozmowy w Hucie "Szopienice"

2.12 w Hucie "Szopienice" odbyły się rozmowy między Komitetem Strajkowym a zespołem ekspertów Ministerstwa Handlu i Przemysłu Maszynowego. Wzięli w nich również udział przedstawiciele zakładów hutniczych woj. katowickiego oraz Urzędu Woj.

Podpisano wspólny protokół, w którym określono wiążący termin odpowiedzi na postulaty załogi /patrz: AS nr 55, s. 202/. Ostateczne ustalenia zapasć mają na spotkaniu z min. Szalajdą, który przybędzie do Huty ok. 20. 12.

Min. Szalajda przesłał telex, informując załogę, że większość postulatów będzie realizowana od stycznia 1982r. Utrzymano gotowość strajkową w Hucie. /"Tygodnik Solidarność", AS/.

INICJATYWY OBYWATELSKIE

Spotkanie agencji związkowych z dziennikarzami prasy oficjalnej. 27.11 w siedzibie SDP w Warszawie odbyło się spotkanie przedstawicieli informacji związkowej /"Władomości Dnia", BIPS-u i AS-a/ z dziennikarzami depeszyowymi /redagującymi kolumny informacyjne/ dzienników oficjalnych z całego kraju. Spotkanie miało charakter sondażowy i poświęcone było możliwości korzystania przez prasę oficjalną ze związkowych źródeł informacji, przede wszystkim z serwisów telexowych. /AS/

~~~~~

Spotkanie dyskusyjne KSN. 29.11 w Warszawie z inicjatywy Klubu Służby Niepodległości odbyło się spotkanie dyskusyjne nt. "Społeczny projekt ordynacji wyborczej jako punkt wyjścia do tworzenia programów politycznych". W dyskusji, prowadzonej przez St. Krukowskiego wypowiadali się przedstawiciele Polskiej Partii Demokratycznej, Ruchu Młodej Polski, Ruchu Chrześcijańsko-Spółecznego, NZS-u i KSN. W.Ziembiński zgłosił projekt porozumienia wszystkich organizacji niezależnych pod naczelnym hasłem "wolnych wyborów do wszystkich ciał przedstawicielskich". /AS/

Konferencja prasowa Klubów Rzeszypospolitej Samorządnej "Wolność - Sprawiedliwość - Niepodległość". 1.12. w siedzibie ZR Mazowsze odbyła się konferencja prasowa KRS "WSN" /patrz: AS nr 54, s. 206 i 302/. Odczytano na niej listę ok. 600 członków założycieli klubów.

Prowadzący konferencję oświadczyli, że Kluby Rzeszypospolitej Samorządnej "Wolność-Sprawiedliwość-Niepodległość" są niezależnymi inicjatywami obywatelskimi działającymi zgodnie z programem NSZZ "Solidarność" /teza nr 19 programu "Solidarność". Kluby mogą w porozumieniu z odpowiednimi władzami Związku otrzymywać status klubów związkowych lub klubów innych niezależnych organizacji /NZS, NSZZ RI "Solidarność" itd./ /AS/

Powstanie Towarzystwa Przyjaciółni Polsko - Amerykańskiej. W Krakowie powstał Ogólnopolski Komitet Założycielski Towarzystwa Przyjaciółni Polsko-Amerykańskiej. Komitet działa w porozumieniu z konsulem USA w Krakowie.

Tymczasowa siedziba Towarzystwa mieści się w lokalu ZR Małopolska. /AS/

Zebrań Klubów Rzeszypospolitej Samorządnej w Kaliszu. 28.11 w Kaliszu odbyło się zebranie założycielskie Klubów Rzeszypospolitej Samorządnej "Wolność-Sprawiedliwość-Niepodległość", w którym wzięło udział 59 osób. Deklarację przystąpienia do klubów podpisało 51 uczestników zebrania. /AS/

WŁADZA A SPOŁECZEŃSTWO

W odpowiedzi na uchwałę VI plenum KC P Z P R. Uchwała VI plenum KC P Z P R, zlecająca partyjnemu klubowi poselskiemu wystąpienie w Sejmie z inicjatywą ustawy "o nadzwyczajnych środkach działania w interesie ochrony obywateli i państwa" wywołała liczne protesty różnych ogniw Związku. "Ograniczenie swobód demokratycznych i obywatelskich, zawieszenie funkcjonowania organizacji społecznych w tym NSZZ "Solidarność", przemoc - a więc stan wyjątkowy - marzą się "właścicielom Polski Ludowej" jako jedyna, rozpaczliwa droga do zachowania dotychczasowych sposobów rządzenia krajem". /ZR Wielkopolska 2.12./

"Nie możemy zgodzić się z kolejną próbą narzucenia całemu narodowi zakamuflowanego "stanu wyjątkowego", którego wprowadzenie stałoby się precedensem w historii naszego państwa w okresie pokoju i niezawisłości". /Pracownicy ZR Częstochowa, 2.12./

"Ciągłe straszenie konfrontacją i rozlewem krwi świadczy aż nadto dobitnie, że partia przestała dawno być partią robotniczą. Niczegoście nie zrozumieli i niczego nie nauczyliście się". /Krajowa Sekcja Kolejarzy, Wrocław, 1.12/

"Uchwalenie przez Sejm PRL ustawy nadającej specjalne pełnomocnictwa rządowi jest równoznaczne z nadaniem rządowi prawa do użycia milicji oraz wojska przeciwko robotnikom i całemu narodowi" /ZR Mazowsze, 2.12./

"Jest to próba ocalenia przedsierniowego porządku politycznego, który doprowadził kraj do upadku /.../ Ustawa o nadzwyczajnych środkach działania ma obezwładnić społeczeństwo, któremu zamierza się odebrać chleb przez wprowadzenie tzw. prowizorium" /ZR Dolny Śląsk, 1.12/

"Inicjatywa KC P Z P R świadczy o całkowitym braku realizmu politycznego i dąży do ostatecznego zerwania więzi władzy z narodem". /WZD Dęgiatów i Elektorów Oddziału NSZZ "Solidarność" w Zelechowie, 29.11/

"Podjęcie przez Sejm PRL decyzji, o jakiej mówi uchwała VI plenum KC P Z P R, podważyłoby ostatecznie jego wiarygodność w oczach narodu" /organizacja zakładu Instytutu Technologii Drewna, Poznań, 2.12/

"Nie można jednym tchem mówić o Froncie Porozumienia Narodowego i środkach nadzwyczajnych /.../ Ale to nie my nawołujemy do walki. Podejmiemy ją jednak w obronie tych wartości, które nauczyliśmy się cenić równie wysoko, jak codzienny, powszedni chleb" /Delegatura ZR Małopolska w Nowym Sączu, 1.12/

"Odpowiedzią na wprowadzenie ustaw wyjątkowych lub uchwalenie nadzwyczajnych uprawnień dla rządu będzie strajk powszechny w całym regionie" /Prezydium ZR Pomorza Zachodniego, 3.12/

3.12. gotowość strajkową rozpoczęła - jako zakład wiodący Regionu Pomorza Zachodniego - Stocznia Szczecińska im. Warskiego, zapowiadając w przypadku uchwalenia przez Sejm nadzwyczajnych pełnomocnictw dla rządu natychmiastowe podjęcie strajku właściwego /tlx/.

Klub 80 ws. specjalnych uprawnień dla rządu. 29.11 Międzyregionalny Klub Stronnictwa Demokratycznego - Klub 80 ostrzegając przed dalszym wprowadzeniem "elementów stanu wojennego" oświadczył, że "w przypadku wprowadzenia przez Sejm ustaw o specjalnych pełnomocniach dla rządu członkowie SD będący członkami rządu winni z rządu wystąpić". Klub uznał, iż SD powinno się domagać przeprowadzenia wyborów do Rad Narodowych szczebla podstawowego w lutym 1982, a także przedterminowych wyborów do Sejmu i wojewódzkich Rad Narodowych. /SIM/

~~~~~

O możliwości pełnej prezentacji stanowiska Związku w środkach masowego przekazu. 1.12. Zarząd Zespołu Koordynacyjnego Ziemi Rawickiej /woj. leszczyńskie/ zaprotestował przeciwko pominięciu w "Gazecie Poznańskiej" fragmentów oświadczenia L. Wałęsy ws. podwyżek cen alkoholu, w których mówi on m. in. o prowokacyjnym charakterze tej podwyżki. Autorzy uchwały stwierdzają, że brak dostępu Związku do środków masowego przekazu "przy monopolizowaniu ich przez jedną organizację polityczną stwarza możliwości manipulowania informacjami, co grozi niebezpieczeństwem wciągnięcia społeczeństwa i kraju w konflikt, który może doprowadzić do zagrożenia bytu narodu. /.../ Żądamy, aby w przyszłości wszelkie uchwały i oświadczenia przedstawicieli naszego Związku były publikowane w całości - czyta

my w uchwale ZZK /tlx/

Propozycja rozmów z władzami wojewódzkimi w Ostrołęce. 30.11 Międzyodziałowa Komisja Porozumiewawcza "Solidarność" województwa ostrołęckiego zwróciła się do Urzędu Wojewódzkiego z propozycją rozmów nt. budownictwa mieszkaniowego i inwestycji komunalnych. Tematem rozmów miałyby być także realizacja ustaleń z 23.10 dot. zaopatrzenia i skupu żywności.

MPK domaga się m.in. sprawiedliwego podziału budownictwa mieszkaniowego między miasta wojewódzkie i prawa Związku do opiniowania planów budownictwa; podania terminu zakończenia budowy szpitala w Makowie Mazowieckim oraz filtrów i oczyszczalni ścieków w Wyszkowie; utworzenia komisji z udziałem przedstawicieli Związku dla zwrócenia przydziałów działek budowlanych i rekreacyjnych oraz przedstawienie przez wojewodę imiennej listy rozdziału talonów na samochody w latach 1976-81. /tlx/

Żądanie odwołania ministra 2.12. KK przy Głównym Urzędzie Telekomunikacji Międzydzielcowej zażądała odwołania ministra łączności gen. L. Kolałkowskiego, który wydał polecenie zablokowania telefonów i telexów z ZR Mazowsze, NZZ-em i Redakcją Tygodnika "Solidarność" w czasie pacyfikowania WOSP /patrz: s. 204/. Jednocześnie KK zwróciła się do wszystkich pracowników GUTM-u o niewykonywanie żadnych poleceń prowadzących do zakłócenia łączności w kraju. /BIPS/

SAMORZĄD PRACOWNICZY-REFORMA GOSPODARCZA

Przedstawiciele ZR-ów o referendum i ustawie o spółdzielczości. 30.11 - 1.12 Gdańsk. Podczas drugiego /patrz: AS nr 51, s. 204/ spotkania przedst. ZR-ów ds. samorządów zorganizowanego przez J. Merkela, dyskutowano referendum ws. nowelizacji ustaw o przedsiębiorstwie i samorządzie oraz o samorządzie w spółdzielczości.

Wśród dyskusyjantów wystąpił rozbieżność zarówno co do potrzeby organizowania referendum /zamiast niego proponowano ankietę/, jak i co do treści i zakresu pytań oraz zasięgu tej akcji.

Przeważała opinia, że organizacja referendum będzie doskonałą okazją dla zmobilizowania załóg do zajęcia się aktywniej samorządem pracowniczym, a jego wynik będzie miał wpływ na Sejm, który musi się w jakimś stopniu liczyć z opinią społeczeństwa.

Nie rozstrzygnięto natomiast, czy referendum ma zawierać 19 pytań /propozycja KK Krajowej Federacji Samorządów - patrz: AS nr 52, s. 318/ obejmujących wszystkie niekorzystne dla Związku paragrafy ustaw, czy też tylko pięć, mówiących o podstawowych rozbieżnościach z projektem Słasko- /projekt grupy ekspertów Zjazdu - patrz: AS nr 51, s. 406/.

Zgłaszano też propozycje, aby zakres referendum poszerzyć o sprawy bieżące: przewóz gospodarcze na rok 1982 /przyjęte 30.11 przez Radę Ministrów/ oraz o rządowe projekty ustaw związanych z reformą gospodarczą. Ostatecznie zdecydowano, że do KK złożone zostaną propozycje wariantowe, które przygotował ma zespół powołany na spotkanie.

Ustalono, że referendum przeprowadzone będzie na terenie zakładów pracy. Obejmować ma wszystkich członków Związku, a tam, gdzie to możliwe - całe załogi. Propozycja dla KK przewiduje współdziałanie w jego organizowaniu ruchu samorządowego NSZZ RI i zw. autonomicznych. Proponowany termin: 18. 01.1982 r., czas trwania 2-3 dni. Powołany ma zostać krajowy sekretariat ds. referendum oraz pełnomocnicy na szczeblu krajowym i regionalnym. Referendum poprzedzone zostanie akcją propagandową.

W drugim dniu obrad omówiono wstępny projekt ustawy o spółdzielczości opracowany przez Naczelną Radę Spółdzielczości /NRS/. Przewiduje on zachowanie dotychczasowej, mono polistycznej struktury spółdzielczości - utrzymuje prawo NRS do ingerencji w statuty i plany spółdzielni oraz umożliwia rozwiązanie tych, których działalność jest niezgodna z "interese społecznym". Założenia te kwestionuje projekt społeczny, którego tezy przedstawiono na spotkaniu. Przewiduje on m.in. likwidację administracyjno-nakazowej struktury spółdzielczości, zakłada, że podstawową grupą decydującą w spółdzielczości będą jej pracownicy.

KK zostanie przedstawiony wniosek o powołanie przy niej zespołu roboczego, który przygotuje społeczny projekt ustawy o spółdzielczości. Koordynatorem prac w tym zakresie ma być region Mazowsze. Odpowiedziany H. Wujec.

Tezy do ustawy zamieścimy w jednym z najbliższych numerów /AS/.

Solidarnościowy ośrodek wymiany. 26.11 uchwałą ZR Śląsko-Dąbrowskiego utworzony został Solidarnościowy Ośrodek Wymiany. Jego zadaniem ma być zagospodarowanie wyników pracy w wolne soboty oraz podczas strajków czynnych. Działalność Ośrodka zmierzać będzie w kierunku realizacji zasady samodzielności przedsiębiorstw oraz przywrócenia więzi ekonomicznej między miastem a wsią - czytamy w uchwale ZR powołującej Ośrodek.

Dyrekcja nowego przedsiębiorstwa mieścić się będzie w woj. katowickim, natomiast działalność rozszerzyć się może - również na inne województwa. Zorganizowanie i prowadzenie Ośrodka powierzono czł. Zarządu Regionu R. Kuszyńcy, który opracował założenia jego działalności /przedrukujemy w następnym numerze AS-a/. Do 15.12. przedstawiony zostanie do zatwierdzenia przez Zarząd Regionu statut nowoutworzonego przedsiębiorstwa. /"Dziennik Związkowy", 27.11/.

Zespół inicjatywy społecznej "Samorząd i reforma". Zespół powołany został w końcu listopada na Uniwersytecie Śląskim. Prowadzi on prace w czterech grupach roboczych: 1/ samorząd terytorialny, 2/ samorząd pracowniczy, 3/ ordynacja wyborcza, 4/ organizacja gospodarki narodowej. Ponadto co poniedziałek organizowane są otwarte wykłady. /"Dziennik Związkowy" 27.11/

Agora - biuletyn Krajowej Federacji Samorządów. W listopadzie ukazał się pierwszy numer biuletynu Komitetu Założycielskiego KFS, a w nim m.in. deklaracja o celach i kierunkach działania Komitetu oraz komunikaty, dokumenty z dotychczasowych posiedzeń Komitetu. Do komunikatu z zebrania 17-18.11 /patrz: AS nr 53, s. 204/ dołączone są dokumenty, m.in.: Propozycje co do celu, statusu i struktury Regionalnej Rady Współpracy Samorządu Pracowniczego, stanowisko KK KFS ws. zrzeszeń przedsiębiorstw z wzorcowym statutem Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Okręgowego oraz wzorcowym projektem statutu przedsiębiorstwa wraz z komentarzem dotyczący te przedkwalifikacji w najbliższym numerze AS-a. /AS/

Żądanie raportu o stanie gospodarki. 26.11 plenarne zebranie MKK NSZZ "Solidarność" w Dąbrowie Górniczej podjęło uchwałę, w której żąda opracowania i opublikowania szerokiego raportu o stanie gospodarki narodowej, podania do publicznej wiadomości kosztów produkcji artykułów powszechnego użytku /w tym żywności/, przedstawienia mechanizmu ustalenia ewentualnych rekompensat.

Zobowiązano równocześnie delegatów na II WZD Regionu Śląsko-Dąbrowskiego do przedstawienia uchwały na forum WZD /BIR- /

Konkurs na dyrektora zakładów "Włóknit". Rada Pracownicza PPWM "Włóknit" w Bytomiu ogłosiła konkurs otwarty na stanowisko dyrektora. Termin zgłoszeń - 8.12. /"Dziennik Związkowy", 27.11/.

W OBRONIE KONSUMENTA

Zaopatrzenie w Regionie Podbeskidzia. Jak wynika z informacji przekazanej 27.11 Prezydium KK przez ZR Podbeskidzie-uregionie występują niedobory wszystkich artykułów żywnościowych. Brak m.in. 8 tys. ton ziemniaków na zaopatrzenie zimowe, w październiku zrealizowano 20% przydziałów kartkowych na mięso, nie ma potrzeby na depozytaty węglowe dla uprawnionych pracowników, nie wystarcza przyzwo- /nubilita/

Prezydium ZR stwierdziło, że sytuację pogarsza nieoperatywność i bezradność wojewódzkiego sztabu antykrzysowego. /tlx/

Lubińscy górnicy odrzucają propozycje. 30.11 przedstawiciele Komisji Oddziałów "Solidarność" Kombinatu Górniczo-Hutniczego w Lubinie zaprezentowali przeciwko przywilejom przyznanym przez władze pracownikom zakładów górniczych.

W uchwale postanowiono: zrezygnować z przyjęcia dodatkowych kartek G, Gl i D, a otrzymane w ten sposób przydziały siodłaczy rozdzielić między dzieci, odrzucić przydziały talonów na samochody dla pracowników kombinatu oraz nie dopuścić do dalszej realizacji uchwały RM 199/81.

"Górnicy chcą i będą pracować bez dodatkowych nacisków i zachęt ze strony rządu - czytamy w uchwale /.../ decyzyjną swoją demaskujemy nieuczciwe intencje rządu zmierzające do nadmiernej eksploatacji siły i możliwości górników oraz do wywoływania konfliktów między poszczególnymi grupami pracowniczymi".

Uchwała wzywa inne okręgi górnicze do podejmowania decyzji, "którymi sprzeciwimy się tendencjom do podziału narodu". /tlx/

PRAWORZĄDNOŚĆ

Poparcie dla ZZ FMO. 30.11. Prezydium NSZZ RI "Solidarność" w Gorzowie Wielkopolskim podjęło uchwałę domagającą się rejestracji ZZ FMO. Czytamy w niej: "My rolnicy, chcemy, aby nastała w kraju praworządność /.../ Uznanie społeczne /.../ zdobyli sobie ludzie, którzy noszą mundur milicyjny nie chcą jednocześnie być wrogami ludu. Dlatego żądamy, by milicjanci również posiadali swe prawa zawodowe i by mogli przemawiać własnym głosem /.../ Stoimy na stanowisku, że milicjanci to też ludzie pracy i jako tacy nie mogą być w społeczeństwie odosobnieni. /.../ Grupa decydentów nie może wciąć ze swych gabinetów decydować, kto ma mieć, a kto ma nie mieć praw zawodowych i obywatelskich". /tlx/

Wyrok w sprawie otwockiej. 27.11 w Warszawie zakończył się proces uczestników majowych zajęć w Otwocku - A. Nowaka, W. Cabalajskiego i A. Czyżewskiego oskarżonych o podpalenie budynków MO /patrz: AS nr 15, s. 205; nr 17, s. 209/. Prokurator żądał kary od 4 - 6 lat pozbawienia wolności. Sąd orzekł wyroki od 1,5 do 2 lat więzienia z zawieszaniem na 2 lata oraz zobowiązań skazanych do

pokrycia szkód o łącznej wysokości 70 tys. zł. Ponadto sąd ustanowił kuratora na okres 5 lat.

Na wysokość wyroków wpłynęła decydująco opinia biegłych z Instytutu Psychologii UW, kt. stwierdzili, że oskarżeni działali pod wpływem psychozy tłumy. Precedensowy wypadek wyroku uwzględniającego takie uwarunkowania miał miejsce w czasie procesów poznańskich w 56 r. /BIPS, MK, AS/

Nieuzasadnione użycie broni przez funkcjonariusza MO. 1.12. w Reszlu sierżant MO H. Wróbel bez powodu zaczął strzelać do ludzi, raniąc dwie osoby, które w stanie ciężkim przewieziono do szpitala.

2.12. KZ przy Zakładach Przemysłu Maszynowego Leśnictwa "Rema" wydała oświadczenie, w którym domaga się wyjaśnienia okoliczności przestępstwa zwracając uwagę, że "już wcześniej zdarzały się w Reszlu i okolicach przypadki nadużywania prawa i brutalnego traktowania obywateli". /AS/

PRZECIWN "SOLIDARNOŚCI"

ZOMO przeciwko akcji plakatowej. 1.12. w Krakowie patrol ZOMO zatrzymał podczas akcji plakatowej grupę studentów współpracowników ZR Małopolska. Mimo iż zatrzymani nie stawiali oporu pobito ich pałkami i wezono radiowozem po mieście, zmuszając do trzymania głowy między kolanami. Szczególnie brutalnie pobito studenta J. Kołodzieja. Po interwencji ZR wszyscy zatrzymani zostali zwolnieni.

W mieście - zwłaszcza w miejscach częstego rozklejania plakatów - pojawiły się specjalne patrole MO oraz jednostki ZOMO wyposażone w sprzęt bojowy.

2.12. Zarząd Regionu skierował do prezydenta miasta i prokuratora wojewódzkiego protest przeciw represjom, zapowiadając wystąpienie na drogę sądową oraz przygotowanie akcji protestacyjnej.

KRH Huty im. Lenina ogłosiła gotowość strajkową na 3.12. domagając się ukarania winnych żądała również rozwiązania konfliktu w radomskiej WSI oraz warszawskiej WOSP. KRH zapowiedziała, że w wypadku niespełnienia postulatów do 9.12. podejmie decyzję o dalszej akcji protestacyjnej.

Przeciw represjom zaprotestowali również szereg instytucji i organizacji społecznych. W oświadczeniu krakowskiej grupy Koła Młodych PAX czytamy "szukamy swojej drogi w życiu. Wielu z nas często już na jej początku spotyka się z pałką milicyjną, szykanami, oszczerstwami. Nie chcemy by wybór naszego miejsca w życiu kraju wskazywany był przy użyciu siły". /tlx, SI Małopolska/.

Przeciw represjom wobec plakatujących - list do Sejmu. 1.12. Władze otwartym do Sejmu PRL pracownicy Chełmskich Zakładów Obuwia zażądały wycofania aktu oskarżenia przeciwko 6 członkom "Solidarności", którzy brali udział w akcji plakatowej. Rozprawa wyznaczona jest na 15.11. /BIPS, 1.12/

Marsz protestacyjny toruńskiej "Solidarności". 29.11 - zgodnie z decyzją ZR z 19.11 /patrz: AS nr 53, s. 206/ - zorganizowany został marsz na znak protestu przeciwko pobiciu i oblaniu farbą 2 związkowców, którzy usiłowali się przeciwstawić zrywaniu związkowych plakatów. Uczestnicy marszu zatrzymali się na chwilę przed budynkiem MO żeby uczcić minutą ciszy ofiary protestów robotniczych. Podczas wiece, który odbył się na rynku domagał się wykrycia sprawców pobicia, zapewnienia żądu w mieście oraz dostępu Związku do środków przekazu.

W przeddzień marszu odbywały się wiece w zakładach pracy. /Gazeta Toruńska 30.11/.

Konflikt w Nysie. 1.12 zatrzymany został L. Foityna, przewodniczący KZ NSZZ "Solidarność" przy FSD w Nysie, pod zarzutem niestawienia się na przesłuchanie w sądownictwie związkowych.

Gotowość strajkowa ogłoszona przez KZ i zapowiedź rozpoczęcia o 12.00 strajku właściwego odwołano po zwolnieniu L. Foityny.

Zarząd MKZ Ziemia Nyska zażądał zaprzestania represji wobec działacza Związku, umorzenia dochodzenia ws. wydawnictw MKZ oraz realizacji uchwały Rady Narodowej i plenum Komitetu Miejsko-Gminnego PZPR, zgodnie z którym budynek KMG - bezprawnie odebrany kilka lat wstecz szpitalowi w Nysie - ma być zwrócony służbie zdrowia. Jeśli postulaty Zarządu MKZ nie zostaną spełnione, postanowiono, z dniem 2.12. wprowadzić gotowość strajkową w całym regionie; 10.12. przeprowadzić godzinny strajk ostrzegawczy; od 15.12 w wybranych zakładach pracy ogłosić strajk czynny do czasu realizacji żądań. /tlx/

Przesłuchania w Ostrołęce. W Ostrołęce od dłuższego czasu wyzwani są na przesłuchania działacze i pracownicy Oddziału "Solidarności" A. Bednarczyk, Z. Dumala, J. Frankowski i J. Pilichowski. Szykany nasiliły się od czasu wiece zorganizowanego w odpowiedzi na rewizję przeprowadzoną z 5/6.10 w siedzibie Oddziału /patrz: AS nr 44, s. 205/ /Centrum d/s Represji/.

Prowokacyjne plakaty w Krakowie. 30.11 w Krakowie pojawiły się plakaty o treści: "Protestujemy przeciwko kolejnej podwyżce cen alkoholu" sygn-

wane: NSZZ "Solidarność". Nie były one, jak poinformował ZR, drukowane przez Związek. "Społeczeństwo Krakowa - stwierdza Biuro Informacyjne Regionu - odbiera jednoznacznie treść owych plakatów jako wytwór powołanych do tego sił".

Na przełomie listopada i grudnia malowano na murach hasła antyradzieckie - Związek wg informacji ZR - nie ma z tym nic wspólnego. Hasła te - w przeciwieństwie do malowanych przez "Solidarność" - nie są zamazywane. /SI Małopolska 2.12./

O NIEZALEŻNOŚĆ PRASY ZWIĄZKOWEJ

Rozprawa przeciwko "Solidarności Pilskiej". 1.12. w Sądzie Rejonowym w Pile odbyła się rozprawa przeciwko redaktorowi naczelnemu "Solidarności Pilskiej" J. Gruszkowskiemu oraz F. Langnerowi, oskarżonym o naruszenie dekretu o cenzurze z 1946 r. /patrz: AS nr 21, s. 209, AS nr 22, s. 211, AS nr 25, s. 209, AS nr 26, s. 211, AS nr 27, s. 214, AS nr 31 s. 207/. Po wstępnych przesłuchaniach rozprawa odroczone do 22.12. /Centrum ds. Represji, AS/

Śledztwo przeciw redaktorowi "Wiadomości Katowickich". 2.12 M. Szewda, redaktora "Wiadomości katowickich" wezwano na przesłuchanie do prokuratury wojewódzkiej, gdzie poinformowano go o wszczęciu przeciw niemu śledztwa. Zarzuca mu się, że 20.10 /patrz: AS nr 46, s. 210/ spowodował zamieszki w Katowicach, lżył władze partyjno-państwowe oraz sojuszników, przewrócił "Nysę" MO i spowodował straty materialne na 40 tys. zł. /BIPS, 3.12./

Zwolnienie audycji o kulturze w pismach "Solidarności". 1.12. nadana została zatrzymana uprzednio /patrz: AS nr 55, s. 205/ przez kierownictwo redakcji audycja radiowa o problematyce kulturalnej w prasie "Solidarności". /AS/

OPSZ

Spotkanie w OPSZ nt. prowizorium i reformy gospodarczej. 2.12. w OPSZ odbyło się spotkanie ekspertów Związku nt. uchwalonych 30.11 przez Radę Ministrów zasad funkcjonowania przedsiębiorstw w 1982 roku /tzw. prowizorium/ oraz związkowego programu reformy gospodarczej. Przewodniczył członek Prezydium KK J. Merkel.

J. Eysmontt/PTE/ omówił treść prowizorium, które zostało przyjęte Uchwałą Rady Ministrów pomimo sprzeciwu Związku podczas ostatnich negocjacji /patrz: AS nr 56, s. 003 i 206/. W porównaniu z konsultowanym projektem wprowadzono w nim kilka korzystnych zmian /np. w kwestii cen i handlu zagranicznego/. Całość jednak - jego zdaniem - ocenić należy krytycznie, gdyż nie stwarza możliwości uruchomienia pozytywnych mechanizmów ekonomicznych. Utrzymanie zostanie centralne rozdzielnictwo większości materiałów, plan centralny powiązany będzie z tzw. planami operacyjnymi, drastycznie ograniczy się swoboda działania przedsiębiorstw w handlu zagranicznym. Luka inflacyjna ma być likwidowana głównie poprzez wzrost cen i kosztów, co przy brakach materiałowych i centralnym rozdzielnictwie musi doprowadzić do umocnienia centralnej administracji i ministerstw. Ponadto utrudnienia w likwidacji przedsiębiorstw nierentownych i brak zmian w strukturze gospodarki nie stwarzają żadnych szans na zwiększenie podaży.

Uzupełniając tę ocenę J. Balcerowicz /ekspert Sieci/ stwierdził, że jest to niewielka modyfikacja systemu nakazowo-rozdzielczego, nie zaś jego zasadnicza zmiana. Podstawowe luki prowizorium /oprócz kompetencji centralnej administracji/ to sądownictwo gospodarcze, system bankowy i szeroki zakres wyłączeń spod ustawy. Taki system-zdaniem Balcerowicza - nie jest w stanie zapewnić pokrycia materiałowego produkcji.

J. Jedruszczak/PTE/ podkreślał, że pozostawienie sfery podaży na dotychczasowych zasadach i brak zmian systemowych grożą niekontrolowanym bezrobociem, przerzucają ponadto ciężar kryzysu na barki konsumenta.

Gruszecki/Siec/ dowodził, że system cen, handlu i rozdzielnictwa idą w prowizorium w rozbieżnych kierunkach, a cały tekst pozbawiony jest systemowej logiki.

Zastanawiano się nad tym, jaką taktykę trzeba przyjąć wobec uchwalenia - wbrew stanowisku Związku - prowizorium oraz przyjęcia i skierowania do Sejmu niektórych ustaw z pakietu reformy.

T. Stankiewicz/Siec/ twierdził, że Związek nie może podjąć się pod ustawami, które kompromitują reformę. Wątpił w sens dalszych negocjacji z rządem, które - jego zdaniem - byłyby odczytane jako akceptacja podstawowych zasad koncepcji rządowej.

R. Bugaj proponował zgłoszenie wobec tych aktów nie weta /jak proponował Eysmontt/, lecz votum separatum z uzasadnieniem, że nie mają one nic wspólnego z reformą, tak jak rozumie ją Związek. Ustawy należy dalej negocjować w Sejmie, od rządu zaś domagać się kategorycznie pełnej rekompensaty w ramach określonego przez Związek koszyka podstawowych artykułów.

L. Balcerowicz proponuje opracowanie szczegółowego, merytorycznie uzasadnionego stanowiska wobec prowizorium i przedłożenie go ultimatywnie rządowi.

Doc. M. Rakowski twierdził, że Związek musi opracować najpierw własny program polityki gospodarczej.

Licznym głosem, aby nie negocjować dalej z rządem, sprzeciwił się W. Kuczyński, który określił apel o nie podejmowanie rozmów z rządem jako stanowisko niepoważne i konfrontacyjne, argumentując, że władze /grupa związana z Jaruzelskim/ chcą przeprowadzić daleko idące zmiany.

J. Merkel zwrócił uwagę, że negocjacje nt. reformy były częścią rozmów rząd - "Solidarność", prowadzonych pod hasłem porozumienia społecznego. Rząd odmówił zawarcia takiego porozumienia ws. gospodarczych, odrzucając stanowisko Związku. Ostateczna ocena negocjacji należy do KK i Prezydium, on jednak będzie prezentował tam stanowisko, że nie ma już o czym rozmawiać z rządem. Stwierdził, że przebieg dyskusji świadczy o tym, iż rządowe akty prawne nie mają nic wspólnego z reformą gospodarczą i Związek nie może wziąć za nie odpowiedzialności. Sankcjonują bowiem system gospodarczy nie zapewniający podaży dóbr, które rząd skłony byłby nawet gwarantować.

Następnie poszczególni eksperci i przedstawiciele regionalnych OPSZ-ów przedstawiali swoje opracowania nt. metod wprowadzenia i systemu reformy gospodarczej. Za najlepiej sformułowany projekt uznano opracowanie L. Balcerowicza. Na jego podstawie zasady reformy opracuje powołany na spotkaniu zespół, kierowany przez R. Bugaję. Wyłoniono też zespół pod przewodnictwem T. Stankiewicza, który ogłosi szczegółowe stanowisko wobec nowej wersji prowizorium oraz przygotuje projekt stanowiska KK ws. negocjacji i polityki cenowej rządu. Obydwa te dokumenty opublikujemy w najbliższych numerach.

Oprac. W. Kamiński

ROLNICY INDYWIDUALNI

Nadzwyczajne obrady OKZ. 30.11 w Domu Chłopa w Warszawie odbyło się nadzwyczajne posiedzenie OKZ. Porządek obrad obejmował opracowanie stanowiska OKS do rozmów z Rządem /patrz: AS nr 50, s. 207/ oraz strategii akcji protestacyjnych, a także sprawę dyscypliny związkowej.

J. Kujał zdecydowanie potępił "dzikie strajki" w Rzeszowie i Zamościu, podejmowane wbrew uchwałom Santockiej z 21.11 /patrz: AS nr 54, s. 301/. Tymczasem strajkujących z rzeszowskiego, że ich uchwała była wcześniej niż od Santockiej, Kujał określił jako "niepoważne". Dzikie strajki, jego zdaniem, działają na szkodę Związku, rozbijają jego jedność, podważają autorytet OKZ. "Takie prowokacje jak wchodzenie do urzędów, do niczego nie prowadzą. To jest bezprawie". Jako przykład właściwego załatwienia spraw apornych wymienił Częstochowę, gdzie rolnicy przedstawili wojewodzie postulaty lokalne, nie podejmując jednak akcji okupacyjnych.

Zrelacjonował również krótko rozmowy z wicepremierem Malinowski /patrz: AS nr 55, s. 206/ w wyniku których uzyskano zgodę na drukowanie tygodnika "Solidarność Rolników".

H. Trębacz /zrzecznik prasowy OKZ/ zrelacjonował sytuację w Rzeszowie: przez dwa dni toczyły się rozmowy z wojewodą, 29.11 wieczorem podpisano pierwsze cztery postulaty strajkujących, w wyniku czego zobowiązali się oni opuścić okupowane budynki do 6-ej rano 30.11.

A. Balasz /Szczecin/ określił akcję rzeszowską jako próbę "zamachu stanu". Za najważniejszą obecnie sprawę uznał wypracowanie instrukcji strajkowej. Członkowie Związku muszą wiedzieć jakie działania zostaną podjęte w przypadku załamania się negocjacji z Rządem.

Następnie przedstawiciele niektórych WKZ-ów przedstawili sytuację w swoich regionach.

Przedst. Zamościa omówił przyczyny prowadzonej tam akcji protestacyjnej. Odpowiedzialnością za strajk obarczył wojewodę, który wbrew obietnicy wicepremiera Malinowskiego /patrz: AS nr 55, s. 206/ nie zgodził się na rozmowy z rolnikami w sprawie postulatów lokalnych.

J. Grzebieluch /Katowickie/ przedstawił napiętą sytuację w regionie spowodowaną niezadowolaniem podaj rolników o zwrot ziemi zabranej w latach siedemdziesiątych. Na 6.12. przewidziane jest spotkanie w Olkuszu z wojewodą katowickim Grzebieluch zwrócił się do Prezydium o oddelegowanie na to spotkanie swoich przedstawicieli, aby pomogli zapobiec ewentualnej akcji strajkowej.

OKZ zobowiązał Prezydium do udzielenia pomocy WKZ-owi w Katowicach.

Większością głosów przyjęto uchwałę w sprawie prowadzenia ogólnopolskiej Akcji Protestacyjnej /patrz: Dokumenty, s. 307/.

Prof. Stelmachowski wystąpił z inicjatywą zaproszenia na rozmowy z rządem przedstawicieli "Solidarności Chłopskiej" i "Wiejskiej". Po burzliwej dyskusji większością głosów delegaci odrzucili ten wniosek.

Następnie członkowie OKS wytypowali do opracowania poszczególnych grup postulatów ogólnopolskich przedstawili tezy do negocjacji z komisją rządową. Wybrano zespół redakcyjny do dalszego całościowego opracowania stanowiska na te rozmowy.

Podczas dyskusji o strategii akcji protestacyjnej zobowiązano Prezydium do opracowania w jak najkrótszym czasie instrukcji strajkowej. Instrukcja ta - zdaniem B. Banaszkiewicza /ekspert/ - "ma stanowić pewne zagrożenie dla władzy,

w wypadku zastopowania negocjacji Związek uruchamia następne środki nacisku. Nie należy natomiast eskalować napięć w trakcie rozmów a jedynie utrzymywać gotowość strajkową w całym kraju. Mamy pewien zapas, ale nie należy go lekkomyślnie stracić". Tekst instrukcji - patrz: Dokumenty, s. 302.

W celu zacieśnienia kontaktów z "Solidarnością" robotniczą postanowiono powołać specjalną grupę złożoną z członków OKZ.

Podjęto również uchwałę popierającą strajki studenckie na uczelniach.

Na zakończenie zebrania zaspelował do członków Związku o stworzenie banku żywnościowego przy WKZ-ach dla osób szczególnie zagrożonych trudną sytuacją kraju.

Oprac. K. Naszkowska

Rozmowy z rolnikami.

Rzeszowskie 2.12. na spotkaniu WKS z Komisją wojewody rzeszowskiego /patrz: AS nr 56, s. 211/ uzgodniono, że rozmowy pomiędzy Międzygminnymi Komitetami Strajkowymi a Komisjami działającym z upoważnienia wojewody powinny zakończyć się do 9.12. Odbędzie się wówczas spotkanie WKS z Komisją wojewody w celu omówienia postulatów ogólnopolskich.

2.12. rozpoczęły się rozmowy pomiędzy Komisją upoważnioną przez wojewodę a Międzygminnym KS w Ropczycach, jedynym komitetem, który po porozumieniu między WKS a wojewodą rzeszowskim z 29.11 /patrz: AS nr 56, s. 211/ nie przerwał strajku okupacyjnego budynku POM w Brzyznę. Oprócz ogólnopolskich KS wysuwał szereg postulatów o znaczeniu regionalnym, m.in. poprawy zaopatrzenia, prawa do kontroli przez NSZZ RI sklepów, magazynów i jednostek zaopatrujących rolnictwo, przydziału lokali dla Zarządów Gminnych NSZZ RI, zmiany profilu produkcji POM, zwrotu bezprawnie zabieranej rolnikom ziemi, budowy szkoły, uruchomienia lokalnych młynów, zmian personalnych w gminie Ostrów.

W podpisanym porozumieniu 3.12. nad ranem Komisja uznała słuszność wszystkich postulatów o znaczeniu ogólnopolskim i zobowiązała się do przekazania ich władzom centralnym. Zadeklarowała też m.in. zagwarantowanie realizacji Porozumień Rzeszowsko-Ustrzyckich w województwie rzeszowskim oraz podjęcie starań ws. dostępu Związku do lokalnego programu radiowego, wreszcie do zawieszenia sprzedaży związanej po konsultacji z Radą Ministrów /4.12/.

W sprawach lokalnych Komisja przychyliła się do wszystkich postulatów strajkujących, m.in. zgodziła się wydać upoważnienia do kontroli sklepów i magazynów /naczelnicy gmin mają do 20.12. przeprowadzić szkolenia dla kontrolerów/ zobowiązała się przydzielić lokale dla Związku do 10.12. oraz spowodować zmianę profilu produkcyjnego POM-Brzyzna, ustalić do 20.12. tryb zwrotu ziemi, bezprawnie zabranej rolnikom, zawiesić od 4.12. naczelnika Gminy Ostrów.

Po podpisaniu porozumienia Międzygminny KS przerwał strajk okupacyjny, utrzymując gotowość strajkową do czasu załatwienia wszystkich spraw przekazanych przez KS-y Regionu Rzeszowskiego władzom wojewódzkim oraz podpisania porozumienia pomiędzy OKS a właściwą Komisją Rządową. /tlx/ Swidnica 1.12. odbyło się spotkanie Wojewódzkiego Komitetu Protestacyjnego z przedstawicielem wojewody walbrzyskiego. Wstępnie omówiono miejsce, tryb i termin rozpoczęcia rozmów /tlx/

Strajk w Zamościu. 27.11 WKS postulował strajk okupacyjny-solidarnościowy, wysuwając obok postulatów ogólnopolskich również lokalne, m.in. przekazanie niektórych budynków wiejskich na cele społeczne, przydzielenie lokali dla WKZ-u i Zarządów Gminnych, uruchomienia nowych młynów, udostępnienia świetlic i izb szkolnych na lekcje religii. /SI Rolników/

Protest rolników gminy Fajstawice. 29.11 zjazd delegatów NSZZ RI gminy Fajstawice /Reg. Brodkowo-Wschodni/ rozpoczął akcję protestacyjną. Rolnicy zajęli lokal zwolniony przez terenową grupę operacyjną, zapowiadając, że będą go okupować do czasu przydzielenia przez naczelnika gminy lokalu dla Związku. Żądali też zniesienia sprzedaży związanej oraz poparli strajkujących w Siedlcach, Toruniu i Swidnicy. /tlx/

Spotkanie KK Polski Południowej

1.12. w Rzeszowie spotkała się Komisja Koordynacyjna Polski Południowej NSZZ RI "Solidarność". Poszerzyła ona swój skład o WKS-y: Bielsko-Biała, Katowice oraz Region Podhala, Spisza i Orawy. W trakcie obrad wymieniono informacje o reakcjach wobec członków Związku stwierdzając, że słaba reakcja OKS NSZZ RI i "Solidarności" robotniczej daje władzom poczucie tolerowania bezprawia.

Omawiano sprawę przejmowania przez rolników ziemi z sektora społecznego /pkt 2 a Porozumienia Ustrzyckiego/. Stwierdzono, że skoro upłynął wyznaczony przez WKS Krosno na 27.11 termin przyjazdu komisji międzyresortowej WKS Krosno i KS Bieszczadów powinny "pójść zdecydowane kroki w celu poważnego traktowania tych spraw przez władze".

Przew. WKS Katowice J. Grzebieluch poinformował o zakończeniu prac związanych z przejęciem ziemi od PGR-ów i RSP w woj. katowickim. W związku z tym KK Polski Południowej NSZZ RI przybędzie 6.12. do Olkusza na spotkanie tamtejszych rolników z władzami.

Na najbliższym posiedzeniu Komisja ma wspólnie z przedstawicielami "Solidarności" robotniczej i strajkującymi studentami opracować wariantowo formy strajku czynnego. /tlx/

DOKUMENTY PREZYDIUM KK

Komunikat rzecznika prasowego KK

W dniu 29 października 1981 r. Prezydium Komisji Krajowej wezwało wszystkie organizacje do zawieszenia akcji strajkowych. Wezwanie uzasadniono wyjątkowo trudną sytuacją kraju i stanem zagrożenia jedności Związku. W dniu tym na tle katastrofalnego zaopatrzenia rynku w żywność oraz zaostrzonych niekiedy przez nasze władze administracyjne niskich szczebli konfliktów lokalnych, strajkowało w Polsce około 250.000 członków "Solidarności" zatrudnionych częściowo w ważnych dla gospodarki gałęziach przemysłu i wytwórczości. Apel ten został przemilczany przez środki masowego przekazu. W dniu 30 października rozpoczęła się sesja Sejmu PRL, na którego wokandę zapowiedziano wprowadzenie projektu, uchwały o czasowym zawieszeniu prawa do strajku, a także o nadanie rządowi PRL specjalnych pełnomocnictw. Treść apelu i reakcja członków "Solidarności" dotarła na salę obrad za pośrednictwem indywidualnych posłów i zaważyła z pewnością na ostatecznych decyzjach Sejmu. Od tego czasu miały miejsce następujące znamienne fakty:

1. W dniu 4 listopada 1981 r. odbywa się spotkanie premiera PRL gen. armii Wojciecha Jaruzelskiego, prymasa Polski ks. arcybiskupa Józefa Glempa i Lecha Wałęsy - przewodniczącego "Solidarności". Stanowi ono symbol dążenia do wspólnego osiągnięcia porozumienia narodowego i spokoju, tak potrzebnego dla wyprowadzenia kraju z kryzysu i zaprzestania walki psychologicznej ze społeczeństwem.
 2. W dniach 3 i 4 listopada br. obraduje Komisja Krajowa, która zobowiązuje Prezydium KK do podjęcia rozmów z władzami PRL w celu osiągnięcia tegoż porozumienia narodowego poprzez wspólne rozstrzygnięcie wszystkich kwestii, które od czasu podpisania porozumień społecznych w r. 1980 nie zostały rozwiązane.
 3. W dniu 17 listopada odbywa się spotkanie plenarne przedstawicieli władz państwowych i Komisji Krajowej "Solidarności". Ustala się wspólne tematy obrad w grupach roboczych i zapowiada ustalenie terminarza spotkań. Mają miejsce trzy kolejne spotkania dotyczące kwestii gospodarczych. Na spotkaniu plenarnym w dniu 17 listopada Stanisław Wądołowski przedstawia stanowisko Związku, w którym popiera ideę porozumienia narodowego stwierdzając: "chcemy podkreślić, że NSZZ "Solidarność" na swoim I Zjeździe wystąpił z programem porozumienia narodowego, w którym wszystkie siły społeczne naszego kraju skupiłyby swoje działania wokół nadrzędnych spraw naprawy Rzeczypospolitej: wyprowadzenia kraju z kryzysu, realizacji reformy gospodarczej i społecznej, demokratyzacji życia publicznego".
 4. Ulega oddaleniu ustalenie terminu podjęcia oficjalnych rozmów o dostępie do środków masowego przekazu, nie ustalono także terminu zapowiedzianego kolejnego spotkania plenarnego w celu omówienia kwestii praworządności i wyborów samorządów lokalnych.
- Ustalenie terminu rozmów w sprawie dostępu do środków masowego przekazu oraz praktyczna realizacja tego dostępu osłabiłyby zasadność prowadzenia przez "Solidarność" akcji plakatowej.

Spółeczeństwo realizując postanowienia KK, reagując na apel Sejmu i Prezydium KK i dając wyraz swym nadziejom związanym z toczącymi się rozmowami zawiesza akcje strajkowe. W dniu dzisiejszym tj. 1 grudnia br. ilość strajkujących członków "Solidarności" zmalała - w porównaniu ze stanem na dzień 29 października - o więcej niż rząd wielkości. W kategoriach strat gospodarczych należy stwierdzić, że zmalały one praktycznie do zera.

Obecnie strajk trwa; przejściowo w niektórych wyższych uczelniach na tle niezgodnego z projektem ustawy o szkolnictwie wyższym wyboru rektora w WSI Radom. Zasadność tego protestu została potwierdzona przez najwyższe autorytety środowiska akademickiego w tym przez konferencję rektorów.

Do protestu przyłączyli się studenci zrzeszeni nie w "Solidarności", lecz w NZZ. Niezależnie od zasadności protestu w wspólnym komunikacie podpisanym przez Prezydium KK i przedstawicieli NZZ w dniu 25 listopada czytamy: "gwarancje udzielane przez Prezydium KK oraz działania podjęte przez konferencję rektorów szkół wyższych stwarzają szansę na rezygnację z okupacyjnego strajku bezterminowego NZZ na rzecz innych form protestu".

2. W ok. 30 szkołach stopnia ponadpodstawowego, jak informuje Region Lubelski zajęcia w szkołach odbywają się normalnie z tym, że takie lekcje jak śpiew, zajęcia plastyczne, wf poświęcane są na dodatkowe lekcje historii prowadzone przez wykładowców uniwersyteckich oraz lekcje wychowania obywatelskiego prowadzone przez zapraszanych na nie robotników.

Praktyczne wygaśnięcie prowadzonych przez niektóre ogniska "Solidarności" strajków nie oznacza, że w kraju nie istnieją powody do konfliktów. Jest ich bardzo wiele. Odczuwamy je osobiście w każdej godzinie naszego codziennego życia i pracy. Przerwanie strajków jest znakiem wiary i w rozwiązanie naszych podstawowych problemów na drodze rozmów z władzami PRL, rozmów które w naszym rozumieniu ugruntowałyby faktycznie i instytucjonalnie stan trwałego porozumienia narodowego.

• Istnieją w naszym kraju ludzie, którzy boją się wręcz takiego porozumienia zbudowanego przez rozwiązanie naszych problemów i nadanie tym rozwiązaniom trwałych gwarancji. Biorąc to pod uwagę Prezydium KK wydało oświadczenie, w którym czytamy: "kraj nasz jest w długie lata rozstrzygają się sprawy decydujące dla naszego życia. Jest to także okres na dzieł na zrealizowanie naszych podstawowych praw ludzkich i obywatelskich, na osiągnięcie porozumienia narodowego. Krajowa Komisja realizując uchwałę programową Zjazdu rozpoczęła w tej sprawie rozmowy z władzami PRL. Nie możemy być naiwni. Nie możemy oczekiwać, że nasza droga do osiągnięcia porozumienia odpowiada wszystkim. Nie możemy oczekiwać, że w okresie tym nie będziemy narażeni na jęczącą propagandę i na prowokację, wciągającą załogi w strajki po to, aby wykazać, że Związek nie panuje nad sytuacją i aby oskarżać go o powodowanie strat gospodarczych. Niestety obawy wyrażone w tym oświadczeniu zaczynają się - przynajmniej na razie - sprawdzać. Oficjalna propaganda przeinacza fakty i pomimo samodyscyplinowania się społeczeństwa oczekującego na wyniki rozmów stwarza fikcyjny obraz narastającej fali strajkowej. Jest to działalność groźna. Jej motywem można się domyślać zważywszy, że zbliża się kolejna sesja Sejmu PRL, na którego wokandę mają podobno wpłynąć różnorodne projekty ustaw. Jest to działalność w zamierzeniu ukierunkowana przeciwko "Solidarności" i faktycznie wymierzona przeciwko społeczeństwu i przedstawicielom władz państwowych starających się z tym społeczeństwem porozumieć".

Gdańsk 1.12.81 r. Rzecznik Prasowy Komisji Krajowej
/-/ Marek Brunne

Komunikat Prezydium KK ws. zapłaty za strajk.

Do wszystkich Zarządów Regionalnych.
Ze względu na powtarzające się pytania w sprawie zapłaty za 1 godzinny strajk odbyty w dniu 28.10.1981 r. i zobowiązań Prezydium przez Komisję Krajową po wystąpieniu na drogę sądową zasięgnęliśmy opinii prawnej u mecenasa J. Olszewskiego o trybie postępowania. Mecenas J. Olszewski orzekł, że nie ma możliwości i potrzeby występowania przez Związek na drogę sądową w sposób generalny, ponieważ zgodnie z Porozumieniem Warszawskim zawartym w dniu 30 marca br. uregulowano sprawę zapłaty za strajk w ten sposób, że do czasu wydania ustawy o związkach zawodowych strony tj. pracodawca i Związek będą się kierować założeniami tej ustawy. Ustawa ta przewiduje m.in., że za czas strajku, który nie przekracza jednego dnia a zorganizowany był zgodnie ze statutem, pracownikowi należy się rekompensata w wysokości takiej jak wynagrodzenie za czas pracy. W świetle tego obowiązku dopilnowania wypłaty pełnego wynagrodzenia przez zakład pracy ciąży na poszczególnych komisjach zakładowych, którym pomoc prawną w przypadkach koniecznych powinny zabezpieczyć Zarządy Regionów.

Gdańsk 30.11.81 Członek Prezydium KK R. Bogacz

Oświadczenie Prezydium KK

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" oświadcza, że:

1. Wydarzenia ostatnich tygodni są świadectwem, że rząd użył drogę przemocy, a odrzucił możliwość dialogu ze społeczeństwem.
 2. Przyjęta przez rząd, bez żadnej konsultacji społecznej uchwała o zasadach działania przedsiębiorstw w roku 1982 /tzw. prowizorium, oznacza, że rząd postanowił utrzymać dotychczasowy system rządzenia gospodarką, powodując jednocześnie drastyczne obniżenie stopy życiowej ludności.
 3. Zapowiedziane przez władze partyjno-państwowe wprowadzenie tzw. środków nadzwyczajnych oznacza próbę likwidacji praw obywatelskich i pracowniczych wywalczonych w 1980 roku.
- W tej sytuacji Prezydium KK stwierdza, że władze przekreśliły obecnie szansę porozumienia narodowego. Wobec groźby uchwalenia przez Sejm środków nadzwyczajnych równających się w praktyce stanowi wyjątkowemu - Prezydium KK postanowiło na posiedzeniu w Radomiu z udziałem przewodniczących zarządów regionalnych rozpatrzyć sprawę strajku powszechnego jako odpowiedź Związku na wypadek wprowadzenia tych środków.

Warszawa 3.12.81 Prezydium Komisji Krajowej
NSZZ "Solidarność"

KOMUNIKAT SEKCJI OŚWIATY

K o m u n i k a t
o wynikach zakończonych rozmów na temat statusu nauczyciela

Rozstrzygnięta obecnie przez Komisję Sejmową sprawa statusu prawnego nauczyciela stanowi etap końcowy wielomiesięcznych prac nad tym dokumentem. W dniu 28 listopada na wspólnym posiedzeniu plenarnym Sejmowych Komisji: Oświaty i Wychowania oraz Prac Ustawodawczych zaproponowano poprawki, które niszczą całą dotychczasową pracę mieszanych przedsiębiorstw związkowych zespołów roboczych. Przebieg rozmów w tym dniu i przedstawione tam stanowisko przedstawicieli Rządu oraz dość znacznej liczby posłów, szczególnie Komisji Prac Ustawodawczych z profesorem Zakrzewskim jako Przewodniczącym nie czule, dają podstawę do obaw, że wiele istotnych spraw dla oświaty polskiej i sytuacji prawno-zawodowej nauczycieli nie zostanie należycie rozwiązanych w przygotowywanej ustawie. Proponowane poprawki do uzgodnionego w zespołach roboczych projektu ustawy dotyczą sfery socjalno-bytowej oraz społecznej roli szkoły i nauczyciela w procesie wychowania.

Rozumiejąc trudną sytuację kraju, Związek nasz zgodził się na poprawki dotyczące pierwszej sfery, między innymi przesunięcia niektórych terminów wdrażania elementów piąco-tych, natomiast w stosunku do drugiej sprawy, nie wymagającej dalszych nakładów finansowych, a jedynie dobrej woli ustawodawcy, Związek nasz nie może wyrazić zgody, gdyż proponowane poprawki w znacznym stopniu ograniczają swobodę nauczyciela, rolę Związków Zawodowych w oświacie, autonomię szkół oraz możliwość uspołecznienia oświaty.

Poprawki mają dotyczyć po pierwsze:
- usunięcia artykułu 11A w brzmieniu: "nauczyciele mianowani nie podlegają podporządkowaniu służbowemu określone w innych przepisach prawnych dla pracowników mianowanych". Wiąże się to z pozbawieniem nauczycieli prawa do strajku, niemożnością zawierania zbiorowych układów pracy itp., czyli z całkowitym podporządkowaniem nauczyciela reżimowi państwowemu /np. incydent w Wyższej Szkole Oficerów Pożarnictwa /.

Po drugie:
usunięcie uzgodnionego artykułu 94 A w brzmieniu: "akty wykonawcze do niniejszej ustawy mają być uzgodnione z właściwymi Komisjami Sejmu PRL oraz Związkami Zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli". Konieczność takiego zapisu w ustawie nie wymaga uzasadnienia.

Po trzecie:
wyeliminowanie z projektu statusu zapisów, nawiązujących do rozwijającego się w oświacie ruchu samorządowego /artykuł 8 projektu "Solidarności" /. Jest to skazaniem nauczycieli na izolację prawną od warunków pracy szkoły w środowisku i na wywodzący się stąd nieustanny konflikt z administracją oświatową.

Po czwarte:
Usunięcie zaproponowanego przez "Solidarności" zapisu: "nauczycielom w realizacji programu nauczania pozostawia się swobodę stosowania takich metod i środków nauczania i wychowania, jakie uznają za najwłaściwsze, spośród uznawanych przez współczesną pedagogikę, wybór podręczników szkolnych i innych pomocy naukowych...". Autorem usunięcia tego zapisu jest wiceminister Jerzy Wojciechowski.

Po piąte:
wprowadzenia do projektu ustawy sprzecznych z umowami społecznymi poprawek, dotyczących między innymi nauczycieli- bibliotekarzy i nauczycieli-polonistów w kwestii wymiaru godzin dydaktycznych.

Ponadto utrzymująca się sprzeczność między stanowiskiem Związku "Solidarności" a Sejmową Komisją Oświaty i Wychowania w sprawie określenia obowiązku nauczyciela, dotyczącego kształtowania u wychowanków światopoglądu, została pogłębiona. Spór o zamieszczenie bądź niezamieszczenie w ustawie zapisu, zobowiązującego nauczyciela do ukierunkowywania światopoglądu np. "socjalistycznych zasad współżycia czy też "...poszanowania Konstytucji PRL jako państwa socjalistycznego..." wprowadza się w istocie do przyjęcia bądź odrzucenia zasad pluralizmu oraz jedności wychowania w rodzinie i szkole.

Ostateczna wersja projektu ustawy zostanie przyjęta już bez udziału Związków Zawodowych na posiedzeniu Sejmowej Komisji w dniu 3 grudnia br. Wersja ta będzie skierowana na następne do drugiego czytania na plenarnym posiedzeniu Sejmu PRL na początku drugiej dekady grudnia.

W przypadku przyjęcia wersji z poprawkami nie uzyskującymi akceptacji Związku, Prezydium Komisji Krajowej upoważniło Krajową Sekcję Oświaty i Wychowania do ogłoszenia powszechnie od dnia 5 grudnia stanu pełnej gotowości strajkowej we wszystkich szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych.

W czasie gotowości strajkowej nauczyciele prowadzą normalne zajęcia szkolne sygnalizując gotowość strajkową za pomocą wewnątrznych oznakami /wstążeczki, opaski itp./. Czas gotowości

wości strajkowej należy przeznaczyć na przygotowanie szkoły do pracy w stanie strajku czynnego na wzór akcji prowadzonej w Lublinie.

Wejście w strajk czynny ogłoszone zostanie odrębnym komunikatem w przypadku uchwalenia przez Sejm ustawy z nieakceptowanymi przez Związek poprawkami lub odłożenia uchwalenia akceptowanej społecznie ustawy poza termin 30 grudnia br.

Gdańsk 2.12.1981r.

Przewodniczący Komisji Oświaty i Wychowania
NSZZ "Solidarność"
Jerzy Roman

DOKUMENTY OKZ NSZZ RI

U c h w a ł a
OKS NSZZ RI "Solidarność" w sprawie prowadzenia ogólnopolskiej akcji protestacyjnej.

W związku z rozpoczęciem 27.11. br. rozmów między OKS NSZZ RI "Solidarność" a Komisją Rządową w Siedlcach i wyznaczoną drugą turą rozmów na 4.12.81 w Siedlcach Ogólnopolski Komitet Strajkowy zaleca wszystkim lokalnym komitetom strajkowym, które podjęły akcje okupacyjne po 27.11.81 przystąpienie do rozmów w sprawach o charakterze lokalnym, a po ich załatwieniu akcje zawiesić. Postulaty ogólnopolskie przekazać do OKS w Siedlcach.

Jednocześnie OKS dziękuje rolnikom - związkowcom za udane akcje wspierające OKS i za wykazanie pełnej gotowości i ofiarności w działaniach oraz dyscyplinę związkową.

Informujemy, że przedłużanie lub podejmowanie nowych akcji protestacyjnych, bez uzgodnienia z OKS, będzie działaniem osłabiającym siłę i wiarygodność OKS-u i naruszeniem dyscypliny statutowej Związku.

OKS popiera trwające na terenie kraju akcje protestacyjne nie płaconia podatku oraz podwyższenia opłat PZU i uznaje je za formę wspólnej walki o sprawy chłopskie i kraju.

Warszawa 30.11.81 Ogólnopolski Komitet Strajkowy
NSZZ RI "Solidarność"

I n s t r u k c j a S t r a j k o w a
obowiązująca wszystkich członków Związku zgodnie ze statutem NSZZ RI "Solidarność" paragraf 8 punkt 1-3;

W związku z gotowością strajkową ogłoszoną przez OKZ NSZZ RI "Solidarność" Ogólnopolski Komitet Strajkowy ogłasza niniejszą instrukcję do wdrożenia natychmiastowego przez wszelkie WKZ-ty i ZW:

1. Wszystkie Wojewódzkie Komitety Założycielskie, Zarządy Wojewódzkie oraz ich odpowiedniki gminne przystępują do wdrożenia w Wojewódzkie i Gminne Komitety Strajkowe.
2. Gotowość strajkowa wyraża się poprzez:
 - rozwieszenie flag narodowych,
 - rozpropagowanie celu akcji protestacyjnej poprzez plakaty, ulotki, zebrania wiejskie, spotkania z robotnikami w zakładach itp.,
 - ustalenie pomiędzy ogniwami związkowymi stałych łączników
 - ustalenie całonocnych dyżurów w lokalach WKS-u
 - WKS-y zobowiązane są do natychmiastowego przekazywania opracowany projekt akcji protestacyjnych w swoich województwach do Ogólnopolskiego Komitetu Strajkowego;
 - na terenie województw akcję protestacyjną i strajkową kierują WKS zgodnie z zaleceniami OKS.

W przypadku braku postępu w rozmowach przewiduje się strajk kroczący według następujących zasad:

- w wytypowanych przez OKS województwach:
1. pikietowanie budynków administracji,
 2. eskalacja okupacji budynków z wyłączeniem budynków administracji państwowej,
 3. blokada dróg publicznych na czas określony przez OKS dla całego kraju;

1. zatrzymanie wszelkich płatności finansowych
2. blokada ostrzegawcza z zewnątrz budynków administracji państwowej na czas określony przez OKS

w przypadku zerwania rozmów przez stronę rządową:

Pełna okupacja wszystkich budynków administracji państwowej.

Instrukcja wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Wszelkie działania w tych ramach muszą być bezwzględnie uzgodnione z Prezydium OKS. Wszelkie dyspozycje będą przekazywane przez kurierów. Wszelkie działania samowolne są niedopuszczalne, godzące w jedność Związku i będą traktowane jako działanie na jego szkodę.

Warszawa 30.11.81 Ogólnopolski Komitet Strajkowy
NSZZ RI "Solidarność"

DOKUMENTY SIECI

Tęży do ustawy o związkowej inspekcji pracy /projekt/

Rozdział I - Przepisy ogólne.

Art.1. Związkowa inspekcja pracy jest służbą społeczną, pełniąca przez pracowników zakładu pracy, powołaną do kontroli przestrzegania przez zakład pracy i pracowników przepisów prawa pracy, a w szczególności przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Art.2. Do zakresu działania związkowej inspekcji pracy należą w szczególności:

- 1/ kontrola stanu urządzeń technicznych i sanitarnych z punktu widzenia ochrony pracy.
- 2/ kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy a zwłaszcza przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, zatrudniania kobiet, młodocianych i osób niepełnosprawnych, urlopow i czasu pracy, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz innych przepisów dotyczących ochrony pracy.
- 3/ udział w ustalaniu przyczyn powstawania wypadków przy pracy oraz zachorowań na choroby zawodowe i inne schorzenia wywołane warunkami środowiskowym pracy oraz kontrola stosowana przez zakład pracy właściwych środków zapobiegawczych.
- 4/ uczestniczenie w ustalaniu przez zakład pracy okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy w zakresie ustalonym w przepisach prawa pracy.
- 5/ przeprowadzenie społecznych przeglądów warunków pracy.
- 6/ udział w opracowaniu planów zakładu pracy w zakresie inwestycji i nakładów na zapewnienie pracownikom bezpiecznej i higienicznej pracy oraz czuwanie nad ich realizacją.

Art. 3.1. Związkowa inspekcja pracy działa w ramach zakładowej organizacji związkowej.

2/ Związkowa inspekcja pracy przedkłada zakładowej organizacji związkowej okresowe oceny stanu przestrzegania w zakładzie pracy przepisów ochrony pracy wraz z wnioskami.

3/ Związek zawodowy udziela związkowej inspekcji pracy pomocy w organizacji szkolenia określonego w art.2.

4/ Zasady współpracy ze związkową inspekcją pracy określają wdrożenie wszystkich zakładowych organizacji związkowej.

Art.4. Związkowa inspekcja pracy współdziała z organami samorządu załogi, który w szczególności przedkłada okresowe oceny stanu przestrzegania w zakładzie pracy przepisów ochrony pracy wraz z wnioskami.

Art. 5.1. Związkowa inspekcja pracy współdziała z państwową inspekcją pracy oraz z innymi organami nadzoru i kontroli warunków pracy a w szczególności z państwową inspekcją sanitarną, Urzędem Dozoru Technicznego i Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska.

2/ Zakładowy związkowy inspektor pracy udostępnia Państwowej Inspekcji Pracy ocenę stanu przestrzegania w zakładzie pracy przepisów ochrony pracy oraz informację o działalności związkowej inspekcji pracy celem wykorzystania ich w działalności inspekcji pracy.

3/ Związkowa inspekcja pracy współpracuje w bieżącej działalności ze służbą bezpieczeństwa i higieny pracy zakładu.

4/ Organy wymienione w ust.1 są obowiązujące do udzielania związkowej inspekcji pracy pomocy fachowej w wykonywaniu zadań określonych w art.2 oraz w szkoleniu związkowych inspektorów pracy.

Rozdział II - Związkowi inspektorzy pracy.

Art.6.1. W zakładach pracy powołuje się do wykonywania zadań inspekcji pracy związkowych inspektorów i ich zastępców:

- 1/ zakładowych - dla całego zakładu pracy, a w przedsiębiorstwie wielozakładowym - dla każdego zakładu,
- 2/ oddziałowych - dla poszczególnych oddziałów /wydziałów/
- 3/ tam gdzie załogi uznają za stosowne dopuszcza się utworzenie trzystopniowej struktury,
- 4/ związkowi inspektorzy pracy działają we wszystkich zakładach pracy.

5/ Związkowi inspektorzy pracy są odpowiedzialni za swoją działalność przed ogólnym zebraniem członków związku i zakładowej organizacji związkowej.

6/ liczbę zastępców związkowych inspektorów pracy dla poszczególnych zakładów /oddziałów, wydziałów/ określa zakładowa organizacja związkowa.

Art.7.1. Na stanowisku związkowego inspektora pracy może działać pracownik danego zakładu pracy, członek związku zawodowego.

2/ Związkowy inspektor pracy powinien posiadać niezbędną znajomość zagadnień wchodzących w zakres działania inspekcji i co najmniej pięcioletnią praktykę w branży, do której zakład należy, w tym co najmniej 2 lata pracy w danym zakładzie.

Art.8.1. Związkowych inspektorów pracy wybierają i odwołują członkowie związków zawodowych zatrudnionych w danym zakładzie pracy w głosowaniu tajnym zgodnie z organizacją wyborczą zw. zaw.

2. Zaleca się wybór związkowych inspektorów pracy na okres 2 kadencji.

Art.9.1. Związkowy inspektor pracy może być odwołany przed upływem kadencji, na którą został wybrany, z powodu niewłaściwego pełnienia obowiązków.

2/ W przypadkach odwołania związkowego inspektora pracy, zróżniczenie się pełnienia funkcji oraz w przypadku ustania stosunku pracy, przeprowadza się wybory uzupełniające.

Art.10.1. Zakład pracy jest obowiązany zapewnić związkowym inspektorom pracy odpowiednie warunki realizacji ich zadań.

2/ Etatowa działalność związkowych inspektorów pracy jest finansowana według zasad przyjętych dla etatowych działaczy związku.

Art.11. 1. Kierownik zakładu pracy obowiązany jest oddelegować pracownika wybranego na związkowego inspektora pracy lub jego zastępcę do stałego pełnienia tej funkcji, na wniosek

seku związku zawodowego.

2/ Zakład pracy zwalnia związkowych inspektorów pracy na na rady organizowane w sprawach inspekcji pracy oraz na szkolenia.

3/ Oddelegowany pracownik zachowuje przez czas pełnienia funkcji prawo do wynagrodzenia związanego ze stanowiskiem pracy zajmowanym w chwili oddelegowania z uwzględnieniem zmian w zakresie stawek tego wynagrodzenia jakie nastąpią w tym okresie.

4/ W przypadkach innych niż określone w ust.1 związkowi inspektorzy pracy zachowują prawo do zwrotu utraconego zarobku w razie konieczności wykonywania w godzinach pracy ich zadań oraz w razie uczestnictwa w namowach lub w szkoleniach.

5/ W razie wykonywania tych czynności przez nieetatowych związkowych inspektorów pracy, przysługuje zryczałtowane wy nagrodzenie w granicach do 30 godzin miesięcznie obliczone jak za urlop wypoczynkowy.

Art.12.1. Zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać za wypowiedzeniem umowy o pracę z pracownikiem pełniącym funkcję związkowego inspektora pracy.

2/ Umowa o pracę z pracownikiem pełniącym funkcję związkowego inspektora pracy może być rozwiązana bez wypowiedzenia wyłącznie z jego winy za uprzednią zgodą zakładowej organizacji związkowej.

3/ Przepisu ust.1 nie stosuje się w razie likwidacji zakładu pracy, a także w razie uzyskania przez pracownika prawa do emerytury albo renty z tytułu zaliczenia do I lub II grupy inwalidów.

Rozdział III - Zasady postępowania.

Art.13.1. Związkowy inspektor pracy ma prawo wstępu w każdy czasie do pomieszczeń i urządzeń zakładu pracy dla wykonywania zadań określonych w art.2.

2/ Związkowy inspektor pracy ma prawo żądania od kierownika zakładu pracy oraz od pracowników pisemnych i ustnych informacji oraz okazania dokumentów w sprawach wchodzących w zakres jego działania.

Art.14.1. Zakład pracy jest obowiązany założyć zakładowe i oddziałowe /wydziałowe/ księgi uwag przeznaczonych do wpisywania przez społecznych inspektorów pracy ich uwag i spostrzeżeń.

2/ Księgi uwag powinny być udostępniane radzie załogi zakładu pracy, organom związków zawodowych działających w zakładzie pracy, organom Państwowej Inspekcji Pracy oraz innym państwowym organom nadzoru i kontroli warunków pracy jak toi jednostce nadrzędnej nad zakładem pracy.

Art.15.1. W razie stwierdzenia, że nie są przestrzegane przepisy, o których mowa w art.2, związkowy inspektor pracy zwraca na to uwagę kierownika zakładu, oddziału lub wydziału - czyniąc jednocześnie stosowny zapis w księdze uwag.

2/ Kierownik zakładu pracy, oddziału lub wydziału podejmując decyzję w sprawie usunięcia stwierdzonych uchybień, po daje ją do wiadomości związkowego inspektora pracy.

Art.16.1. W oparciu o ustalenia własne lub oddziałowego związkowego inspektora pracy zakładowy związkowy inspektor pracy wydaje kierownikowi zakładu pracy na piśmie decyzję o usunięciu stwierdzonych uchybień w zakresie ustalonym w art.2 pkt. 1 i 2 ustawy.

2/ Zakładowy związkowy inspektor pracy ma prawo wydać decyzję o zakazie wykonywania pracy na stanowisku zagrażającym życiu lub zdrowiu pracowników. Odpowiedzialność finansową za postój ponosi zakład pracy, naliczając pracownikom wynagrodzenie jak za urlop wypoczynkowy.

3/ Odwołanie od decyzji, o których mowa w ust.1,2 może wnieść kierownik zakładu pracy do właściwego dla dane go zakładu związkowego inspektora pracy w terminie czterdziestu dni od dnia doręczenia decyzji.

Od decyzji inspektora pracy przysługuje skarga w ciągu 7 dni od wyższej instancji związkowej.

Art.17. W postępowaniu przed związkową inspekcją pracy w sprawach nie uregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

UWAGA: Uważa się za stosowne określenie w ustawie szczególnych przepisów kpa.

Rozdział IV. Przepisy przejściowe, karne i końcowe.

Art.18.1. Społeczni inspektorzy pracy działający przy zw. zaw. w zakładach pracy na podstawie dotychczasowych przepisów, stają się z dniem wejścia w życie ustawy o związkowej inspekcji pracy związkowymi inspektorami pracy i pełnią swe funkcje do czasu przeprowadzenia wyborów w trybie przewidzianym w tej ustawie.

2/ Nie rozprzeznie odwołania od zaleceń zakładowych związkowych inspektorów pracy wydanych przed wejściem w życie niniejszej ustawy, podlegają rozpatrzeniu przez inspektorów pracy w trybie określonym umową.

Art. 19.1. Kto narusza przepisy niniejszej ustawy a w szczególności nie wykonuje decyzji zakładowego związkowego inspektora pracy, o której mowa w art.16.1. utrudnia działalność związkowego inspektora pracy lub nie udziela jemu informacji niezbędnych do wykonania zadań, podlega karze grzywny do 5.000 zł.

2/ Orzekanie następuje w trybie przepisów kodeksu pracy.

Art.20.1. Traci moc ustawa z dnia 4 lutego 1950 r. o społecznej inspekcji pracy /Dz.U. z 1955 r. nr 20, poz. 134 i z 1965 r. nr 13, poz.91/.

Art.21. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Opracowane przez Zespół tematyczny nr 1 w składzie:

Stępień Wiktor /HSW/, Kieliszczak Witold /Ursus/, Pacek Ireneusz /RSW/, Pyciarz Marian /Siarkow Grzybów/, Truskowski Antoni /Stocznia Im.Kom.Paryskiej/, Noszyński Marek /Stocznia Im. K.Paryskiej/, Petlie Edward /Hil/, Gozdur Andrzej /ZM Walter Radom/, Reiski Janusz /FUO Techmet/, Hałóń Stefan /WSK PZL Rzeszów/, Cieplichowicz Teresa /TKB Stalowa Wola/

Ordynacja wyborcza do rad narodowych stopnia podstawowego. - projekt

Tekst zasad oraz projekt ordynacji wyborczej do rad narodowych stopnia podstawowego uzgodnione zostały na konferencji zorganizowanej przez Region Małopolska, przeprowadzonej w Krakowie w dniach 21-22.XI.1981 w obecności i przy udziale przedstawicieli następujących regionów: Rzeszów, Pojezierze, Pohrzeże, Małopolska, Elbląg, Ziemia Radomska, Jelenia Góra, Dolny Śląsk, Podkarpackie, Przemysł, Słupsk, Wielkopolska, Ziemia Sandomierska, Warmińsko-Mazurski, Środkowo-Wschodni, Śląsko-Dąbrowski, Bydgoski, Świętokrzyski, Leszno, Pomorze Zachodnie, Piła, Śląsk Opolski, Łódź, Ziemia Sieradzka, Wielkopolska Południowa. W konferencji uczestniczyli również przedstawiciele "Sieci" oraz OPSZ-tów. Problemy merytoryczne zostały rozstrzygnięte podczas obrad, natomiast techniczną redakcję powierzono zespołowi w składzie: Janina Zakrzewska - OPSZ KK, Witold Zalewski - ZR Śląsko-Dąbrowski i Wiesław Zablocki - OPSZ "Małopolska".

PODSTAWOWE ZASADY ORDYNACJI WYBORCZEJ

I. Zasady prawa wyborczego.

1. Powszechność.

Bierne i czynne prawo wyborcze ma każdy obywatel, który w dniu głosowania ukończył lat osiemnaście. Prawo wyborcze nie przysługuje osobom skazanym prawomocnym wyrokiem sądowym na karę pozbawienia praw publicznych oraz ubezwłasnowolnionym prawomocnym orzeczeniem sądu.

Nie biorą udziału w głosowaniu osoby:

- odbywające karę pozbawienia wolności lub aresztu
- umieszczone na podstawie orzeczenia sądu w ośrodku przystosowania społecznego
- tymczasowo aresztowane
- przebywające stale w zamkniętych zakładach dla psychicznie chorych.

UZASADNIENIE: Zasada powyższa nie ma na celu ograniczenia praw obywatelskich. Chodzi wyłącznie o to, że osoby przebywające w zakładach karnych, szpitalach psychiatrycznych itp są szczególnie podatne na niedozwolone naciski wyborcze, natomiast mogą stanowić sporą część wyborców w okręgu. Osobom tym przysługują prawa wyborcze, co przejawia się w tym, że mogą kandydować i być wybierane.

2. Równość.

Każdy obywatel ma jeden głos. Liczba mandatów przypadających na jeden okręg wyborczy powinna być proporcjonalna do liczby mieszkańców tego okręgu, tak aby głos każdego wyborcy posiadał równą wagę.

3. Bezpośredniość.

Głosuje się na kandydatów do rad, a nie elektorów.

4. Tajność

Głosowanie zorganizowane jest tak, aby zabezpieczyć pełną tajność aktu wyborczego. Obowiązkiem komisji wyborczej jest stworzenie warunków gwarantujących pełną tajność głosowania. Tajność jest nie tylko prawem, ale i obowiązkiem, głosowanie jawne jest niedopuszczalne i będzie traktowane jako niedozwolona agitacja w obrębie lokalu wyborczego.

Naruszenie zasady tajności wyborów może być podstawą wniosku o unieważnienie wyborów w okręgu.

5. Proporcjonalność

Proporcjonalność zakłada:

- istnienie wielomandatowych okręgów wyborczych,
- wielość konkurujących ze sobą list kandydatów,
- podział mandatów odbywa się proporcjonalnie do ilości głosów oddanych na każdą listę.

KOMENTARZ

a/ w projekcie ordynacji przyjęto zasadę, że prawo zgłaszania list kandydatów przysługuje:

- partiom politycznym,
- zrzeszeniom, stowarzyszeniom, organizacjom i związkom zawodowym zarejestrowanym na podstawie przepisów prawa,
- grupom obywateli /do zgłoszenia listy przez grupę obywateli wymagane są podpisy pięciu procent wyborców danego okręgu, ale nie mniej niż 50, a nie więcej niż 250 podpisów/.

b/ listy zawierają nazwiska kandydatów ułożone w kolejności do uzyskania mandatów. Wyborca może zmieniać kolejność kandydatów na liście przez dokonywanie skreśleń,

c/ kandydatem może być tylko osoba mająca miejsce zamieszkania na terenie działania rady narodowej, do której kandyduje, lub która jest pracownikiem zakładu pracy, mającego się dzielić na tym terenie, względnie prowadzi na nim gospodarstwo rolne lub zakład rzemieślniczy /celem przepisu jest uniknięcie wybierania osób w żaden sposób nie związanych z terenem na którym samorząd lokalny działa/.

II. Sposób powoływania komisji wyborczych.

1. Dla przeprowadzenia wyborów powołuje się:

- Państwową Komisję Wyborczą
- wojewódzkie komisje wyborcze
- terytorialne komisje wyborcze - miejskie, dzielnicowe, gminne, miejsko-gminne
- obwodowe komisje wyborcze.

Państwową Komisję Wyborczą powołuje Rada Państwa spośród

osób wskazanych przez partie polityczne oraz organizacje posiadające w dniu zarządzenia wyborów swoje kluby i koła poselskie w Sejmie PRL oraz przez zrzeszenia-stowarzyszenia, organizacje, związki i centrale związków zawodowych zarejestrowane na podstawie przepisów prawa a zrzeszające przynajmniej 300 000 członków. Każda z wymienionych partii i organizacji jest reprezentowana przez 1 osobę.

Wojewódzkie komisje wyborcze powołuje wojewódzka rada narodowa według takich samych zasad. Prawo wysuwania przedstawicieli do wojewódzkich komisji wyborczych przysługuje terenowo właściwym władzom wykonawczym wymienionych wyżej organizacji.

Terytorialne i obwodowe komisje wyborcze powołują odpowiednio terenowo rady narodowe stopnia podstawowego. W skład komisji terytorialnej, rady narodowe mogą powołać także osoby wysunięte przez organizacje regionalne o mniejszej liczbie członków niż 300 000 jeżeli ich działalność jest szczególnie ważna dla danego terenu. Komisje wyborcze wszystkich szczebli wybierają ze swego grona przewodniczącego i dwóch zastępców.

2. W każdej komisji od chwili zarejestrowania listy do chwili ustalenia wyników głosowania obcy nie pełnomocnik każdej listy lub wskazany przez niego mąż zaufania.

III. Udział w głosowaniu

1. Udział w głosowaniu biorą osoby:

- zameldowane na pobyt stały na terenie obwodu głosowania
- zameldowane na pobyt czasowy na terenie obwodu głosowania, jeżeli pobyt ten ma trwać do dnia wyborów włącznie
- osoby nigdzie nie zameldowane, o których wiadomo jest organowi ewidencyjny, że faktycznie przebywają i w dniu wyborów będą przebywać w danej miejscowości.

2. Wyborcy, którzy w dniu głosowania przebywają poza miejscem swego zamieszkania:

- członkowie załóg statków morskich i powietrznych
- osoby służbowo delegowane
- żołnierze służby zasadniczej, którzy w dniu głosowania nie mogą uzyskać przepustki celem głosowania w swoim obwodzie wyborczym.

mają możliwość głosowania przez wyznaczonego przez siebie zastępcę. Zastępcę ustanawia się przez uprzednie pisemne zgłoszenie złożone osobiście w obwodowej komisji wyborczej.

UZASADNIENIE: przepis ten ma na celu zerwanie z dotychczasową fikcją głosowania w obcych okręgach wyborczych na podstawie kartek wydawanych przez komisję. Szczególnie w samorządzie terytorialnym nie ma to żadnego uzasadnienia.

IV. Okręgi wyborcze.

1. Radni wybierani są w okręgach wyborczych. Okręgiem wyborczym jest część działania rady narodowej.

2. Okręgi wyborcze - ich liczbę, granice i numery oraz liczbę radnych wybieranych w poszczególnych okręgach ustala wojewódzka komisja wyborcza na zasadach ustalonych szczegółowo w ordynacji /okręgi wyborcze obejmować powinny naturalne jednostki osiedleńcze jak wieś, osiedle itp. Ilość mandatów przypadających na jeden okręg wyborczy winna się zawierać w przedziale od 5 do 15/.

V. Kontrola ważności wyborów.

1. Kontrola prawidłowości spisu wyborców.

Każdemu wyborcy przysługuje prawo wniesienia zastrzeżenia z powodu nieścisłości /pominięcia bądź umieszczenia/ w spisie słuźnie w spisie uprawnionych do głosowania. Procedurę wniesienia zastrzeżeń reguluje ordynacja. Ostateczne rozstrzygnięcia zastrzeżeń należy do sądu rejonowego.

2. Kontrola prawidłowości rejestracji list kandydatów.

Zgłoszona lista kandydatów winna być zarejestrowana przez komisję wyborczą w ciągu trzech dni. Komisja wyborcza ma prawo zgłoszenia na ręce pełnomocnika listy, swoich zastrzeżeń przed upływem terminu rejestracji. Od odmowy zarejestrowania listy służy jej pełnomocnikowi prawo odwołania się do komisji wyższego stopnia, która rozstrzyga sprawę także w terminie trzech dni.

3. Sprawdzanie ważności wyborów.

Pełnomocnicy zgłoszonych do komisji wyborczych list kandydatów mogą w ciągu 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów, wnieść protest przeciw wyborowi radnego lub ważności wyborów.

VI. Zasady odwoływania radnych.

1. Jedyną formą odwołania radnego jest odwołanie przez wyborców. Nie przewiduje się "odwołania przez radę" nazwanego "pozbawieniem mandatu".

2. Z wnioskiem w sprawie zwrotienia się do wyborców o odwołanie radnego może wystąpić organizacja lub grupa wyborców, która zgłosiła jego kandydaturę bądź 10% wyborców z danego okręgu.

Wniosek zgłasza się do właściwej rady narodowej, która podejmuje decyzję o poddaniu wniosku pod głosowanie wyborców.

3. Odwołanie radnego następuje, jeżeli za odwołaniem wypowia działa się bezwzględna większość wyborców uprawnionych do głosowania w danym okręgu.

4. Opróżniony mandat radnego uzyskuje osoba z tej samej listy kandydatów, która uzyskała kolejno największą ilość głosów.

ORDYNACJA WYBORCZA DO RAD NARODOWYCH STOPNIA PODSTAWOWEGO
Rozdział I - Czynne i bierne prawo wyborcze.

art.1

1. Prawo wybierania radnych ma każdy obywatel polski, mający w dniu głosowania ukończone 18 lat.
2. Prawo wybierania przysługuje również osobom, których obywatelstwo polskie nie zostało stwierdzone, jeżeli od co najmniej 5 lat stale zamieszkują na terytorium PRL.

art.2

Nie mają prawa wybierania osoby:
a/ ubezwłasnowolnione całkowicie lub częściowo prawomocnym orzeczeniem sądu, w czasie trwania tego ubezwłasnowolnienia,
b/ pozbawione praw publicznych prawomocnym wyrokiem sądu, w czasie trwania pozbawienia praw.

art.3

Nie biorą udziału w głosowaniu osoby:
a/ odbywające karę pozbawienia wolności lub aresztu,
b/ umieszczone na podstawie orzeczenia sądu w ośrodku przystosowania społecznego,
c/ tymczasowo aresztowane,
d/ przebywające w zamkniętych zakładach dla psychicznie chorych, jeżeli z powodu stanu zdrowia muszą pozostać w obrębie zakładu.

art.4

Wybrany może być każdy, komu przysługuje prawo wybierania.

art.5

1. Głosuje się osobiście z wyjątkiem przypadków określonych w ust.2.
2. Członkowie załóg statków morskich i powietrznych, osoby służbowo delegowane, żołnierze służby zasadniczej, którzy w dniu głosowania nie mogą uzyskać przepustki celem głosowania w swoim obwodzie wyborczym mogą głosować przez wyznaczonego przez siebie zastępcę. Zastępcę ustanawia się przez uprzednie pisemne zgłoszenie złożone osobiście we właściwej obwodowej komisji wyborczej, która ustanowienie zastępcy odnotowuje w spisie wyborców.

Rozdział II - Liczba radnych, okręgi wyborcze i obwody głosowania.**art.6**

1. Wstępnego ustalenia listy radnych poszczególnych rad stopnia podstawowego dokonuje właściwa terenowo rada narodowa stopnia wojewódzkiego uwzględniając liczbę mieszkańców, zamieszkałych na obszarze działania rad narodowych
a/ gminnych, miejskich w miastach liczących poniżej 50000 mieszkańców oraz wspólnych dla miast i gmin - w granicach od 20 do 60 radnych,
b/ miejskich w miastach liczących 50 000 lub więcej mieszkańców oraz dzielnicowych - w granicach od 50 do 100 radnych.
2. Uchwałę w sprawie wstępnego ustalenia liczby radnych podaje się do wiadomości wojewódzkiej komisji wyborczej najpóźniej w 70 dniu przed dniem głosowania.

art.7

1. Radni wybierani są w okręgach wyborczych. Okręgiem wyborczym jest część terenu działania rady narodowej.
2. Okręgi wyborcze - ich liczbę, granice i numery oraz liczbę radnych wybieranych w poszczególnych okręgach ustala wojewódzka komisja wyborcza stosując następujące zasady:
a/ na obszarach wiejskich okręgiem może być sołectwo lub kilka sołectw; niedopuszczalne jest dzielenie sołectwa pomiędzy dwa lub więcej okręgi,
b/ na obszarach miejskich okręgiem może być zwarte osiedle mieszkaniowe, dzielnica katastralna lub inny dający się naturalnie wydzielić obszar; niedopuszczalne jest dzielenie jednego zwartego osiedla pomiędzy różne okręgi,
c/ w wypadku rady narodowej wspólnej dla miasta i gminy, zakazane jest tworzenie okręgu, którego część obejmuje miasto, a część gminę,
d/ granice miast, gmin, dzielnic oraz sołectw przyjmuje się według stanu obowiązującego w dniu zarządzenia wyborów,
e/ liczbę radnych wybieranych w okręgu ustala się dzieląc liczbę mieszkańców zamieszkujących teren działania rady przez całkowitą liczbę radnych ustaloną wstępnie zgodnie z art.6, ust.1, po czym liczbę mieszkańców z okręgu dzieli się przez tak otrzymany iloraz wynik tego dzielenia ustala się z dokładnością do jednego miejsca po przecinku, a następnie zaokrągla do najbliższej liczby całkowitej; gdy pierwszą cyfrą po przecinku jest 0,1,2,3 lub 4 - w dół, w pozostałych przypadkach - w górę,
f/ całkowita liczba radnych wynikająca z zaokrąglenia liczb radnych w poszczególnych okręgach, ustalonych w sposób określony w pkt. e/, może być większa lub mniejsza od wstępnie ustalonej liczby radnych /art.6, ust.1/,
g/ ilość i wielkość okręgów powinna być tak dobrana, aby liczba radnych wybieranych w okręgu była nie mniejsza od 5 i nie większa od 15.

3. Uchwałę wojewódzkiej komisji wyborczej ustalają okręgi wyborcze oraz liczby radnych wybieranych w poszczególnych okręgach, podaje się do wiadomości wyborców przez rozplakowanie obwieszczeń najpóźniej w 55 dniu przed dniem głosowania.

art.8

1. Okręgi wyborcze dzieli się dla przeprowadzenia głosowania na obwody głosowania. Niedopuszczalne jest tworzenie obwodu wchodzącego w skład więcej niż jednego okręgu. Dozwolone jest zaniechanie podziału okręgu na obwody i utworzenie jednego obwodu głosowania pokrywającego się z okręgiem wybor-

czym, jeżeli nie narusza to warunków określonych w ustępie 2

2. Podziału okręgów na obwody dokonuje terytorialna komisja wyborcza, przestrzegając następujących zasad:
a/ obwód nie może liczyć więcej niż 3000 mieszkańców,
b/ odległość miejsca zamieszkania wyborcy od lokalu komisji obwodowej nie może przekraczać 5 km,
c/ jeżeli nie narusza to przepisu pkt.b/ nie należy tworzyć obwodów liczących mniej niż 1000 mieszkańców,
d/ można tworzyć obwody w zakładach służby zdrowia - z wyjątkiem zamkniętych zakładów dla psychicznie chorych, zakładach pomocy społecznej i zakładach inwalidzkich, w których przebywają wyborcy, nawet jeżeli ich liczba jest mniejsza niż 1000
3. Uchwały dotyczące liczby, granic i numerów obwodów głosowania oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych podaje się do wiadomości wyborców przez rozplakowanie obwieszczeń, najpóźniej w 50 dniu przed dniem głosowania.

Rozdział III - Zarządzenie i ogłoszenie wyborów.**art.9**

1. Wybory do rad narodowych zarządza Rada Państwa. Uchwała o zarządzeniu wyborów winna być wydana nie później niż w 60 dniu przed dniem, w którym kończy się kadencja rad narodowych, do których wybory mają być zarządzone. Uchwała ta winna zawierać kalendarz wyborczy z oznaczeniem dnia, miesiąca i roku, w którym upływają terminy przewidziane w niniejszej ustawie.

2. Uchwała o zarządzeniu wyborów winna być ogłoszona w Dzienniku Ustaw i podana do publicznej wiadomości przez rozplakowanie obwieszczeń nie później niż w 90 dniu przed dniem głosowania.

art.10

1. Uchwała o zarządzeniu wyborów wyznacza dzień głosowania jednolity dla całego państwa, który winien wypaść w niedzielę.

2. Dzień głosowania nie może wypaść później niż na 30 dzień po zakończeniu kadencji rad narodowych, do których wybory są zarządzane.

Rozdział IV - Kampania wyborcza**art.11**

Wszystkie zgromadzenia zwoływane przez wyborców, kandydatów na radnych oraz organizacje wymienione w art.31 ust.4, w okresie wyborczym tj. od dnia zarządzenia wyborów aż do dnia głosowania, nie wymagają zezwolenia organów administracji państwowej.

art.12

1. Zgromadzenie przedwyborcze na drogach i placach publicznych powinno być zgłoszone przez osobę, zwołującą zgromadzenie, organowi administracji państwowej stopnia podstawowego właściwemu ze względu na miejsce zamierzonego zgromadzenia, nie później niż na 24 godziny przed rozpoczęciem zgromadzenia.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust.1 może być dokonane pisemnie lub ustnie i powinno zawierać imię i nazwisko osoby zwołującej zgromadzenie, oświadczenie, że zgromadzenie to jest przedwyborcze oraz adres zwołującego. Organ przyjmujący zgłoszenie niezwłocznie wydaje poświadczenie o zgłoszeniu zgromadzenia.

Rozdział V - Komisje wyborcze**art.13**

1. Dla przeprowadzenia wyborów powołuje się:

- a/ Państwową Komisję Wyborczą,
- b/ Wojewódzkie komisje wyborcze,
- c/ Terytorialne komisje wyborcze: miejskie, dzielnicowe, gminne i miejsko-gminne,
- d/ Obwodowe komisje wyborcze.

2. Państwową Komisję Wyborczą powołuje Rada Państwa spośród osób wskazanych przez partie polityczne oraz organizacje posiadające w dniu zarządzenia wyborów swoje kluby i koła poselskie w Sejmie PRL oraz przez zrzeszenia, stowarzyszenia, organizacje, związki i centrale związków zawodowych zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, a zrzeszające przynajmniej 300 tys. członków. Każda z wymienionych partii i organizacji jest reprezentowana w komisji przez jedną osobę.

3. Wojewódzkie komisje wyborcze powołuje Wojewódzka Rada Narodowa według zasad wymienionych w ustępie 2. Prawo wysuwania przedstawicieli do wojewódzkich komisji wyborczych przysługuje terenowo właściwym władzom wykonawczym wymienionych organizacji. Wątpliwości co do właściwości terenowej rozstrzyga naczelna władza wykonawcza danej organizacji.

4. Terytorialne komisje wyborcze powołują odpowiednio terenowo rady narodowe stopnia podstawowego według zasad wymienionych w ust.3. W skład terytorialnej komisji wyborczej rady narodowe mogą powołać także osoby wysunięte przez organizacje regionalne o mniejszej liczbie członków niż 300 tys. jeżeli ich działalność jest szczególnie istotna dla danego terenu.

5. Obwodowe komisje wyborcze powołują właściwe terytorialne rady narodowe według zasad wymienionych w ust.4.

6. Komisje wyborcze wszystkich szczebli wybierają ze swego grona przewodniczącego i dwóch zastępców.

art.14

1. Do zadań Państwowej Komisji Wyborczej należy:
a/ sprawowanie nadzoru nad ściśłym przestrzeganiem przepisów ordynacji wyborczej,
b/ rozpatrywanie odwołań od decyzji wojewódzkich komisji wy-

borczych,
c/ podanie do wiadomości publicznej zbiorczych wyników wyborów do rad narodowych,
d/ wykonywanie innych obowiązków wynikających z przepisów niniejszej ustawy.

2. Sprawując nadzór nad ściśłym przestrzeganiem ordynacji wyborczej Państwowa Komisja Wyborcza udziela w miarę potrzeby wojewódzkim i terytorialnym komisjom wyborczym wyjaśnień oraz instrukcji.

art.15

1. Do zadań wojewódzkich komisji wyborczych należy:

- sprawowanie nadzoru nad ściśłym przestrzeganiem przepisów ordynacji wyborczej przez terytorialne komisje wyborcze
- rozpatrywanie skarg na działalność komisji wyborczych niższego szczebla,
- dokonywanie podziału na okręgi wyborcze i ustalenie ilości mandatów w okręgach,
- przyjmowanie protestów wyborczych.

2. Wojewódzkie komisje wyborcze udzielają w miarę potrzeby wyjaśnień oraz instrukcji komisjom niższego szczebla.

art.16

1. Do zadań terytorialnych komisji wyborczych należy:

- nadzór na swoim terenie nad ściśłym przestrzeganiem przepisów ordynacji wyborczej oraz udzielanie w miarę potrzeby wyjaśnień i instrukcji obwodowym komisjom wyborczym,
- dostarczanie obwodowym komisjom kart do głosowania wraz z urzędowymi kopertami,
- ustalanie i ogłaszanie wyników wyborów do rad narodowych
- wydawanie osobom wybranym zaświadczeń o wyborze,
- przesłanie materiałów z przeprowadzonych wyborów odpowiednim terenowo nowo wybranym radom.

art.17

1. Do zadań obwodowych komisji wyborczych należy:

- wyłożenie spisu wyborców do powszechnego wglądu i przyjmowanie reklamacji,
- przeprowadzenie głosowania w obwodzie,
- ustalenie wyników głosowania w obwodzie,
- przesłanie projektów głosowania wraz z innymi materiałami z przeprowadzonego głosowania do właściwych terytorialnych komisji wyborczych.

art.18

- Państwowa Komisja Wyborcza winna być powołana najpóźniej 70 dnia przed dniem głosowania.
- Wojewódzkie komisje wyborcze winny być powołane najpóźniej 70 dnia przed dniem głosowania.
- Terytorialne komisje wyborcze winny być powołane najpóźniej 70 dnia przed dniem głosowania.
- Obwodowe komisje wyborcze winny być powołane najpóźniej 50 dnia przed dniem głosowania.

art.19

- Rada Państwa ustala regulamin Państwowej Komisji Wyborczej.
- Państwowa Komisja Wyborcza ustala regulamin pozostałych komisji wyborczych.
- Gdyby któryś z członków komisji wyborczej jakiegokolwiek stopnia nie mógł z powodów od siebie niezależnych brać udziału w pracach komisji, komisja wyborcza wyższego stopnia - lub Rada Państwa w przypadku Państwowej Komisji Wyborczej - powoła w to miejsce inną osobę spośród kandydatów wysuniętych przez tą organizację, która utraciła swojego przedstawiciela.
- Rada Państwa ustala wzory pieczęci komisji wyborczych.

art.20

- Pracownik, który wchodzi w skład komisji wyborczej i w związku z tym opuścił pracę, otrzymuje w zakładzie pracy wynagrodzenie takie jak za czas pracy.
- Osobom wchodzącym w skład komisji wyborczych przysługują diety i zwrot kosztów podróży na zasadach określonych przez Prezesa Rady Ministrów.

art.21

Państwową Komisją Wyborczą oraz wojewódzkie, terytorialne i obwodowe komisje wyborcze rozwiązuje ten organ, który je powołał, po zakończeniu ich działalności.

Rozdział VI - Spisy wyborców.

art.22

1. Terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego sporządzają w trzech egzemplarzach spisy wyborców zamieszkałych na terenie gminy, miasta-gminy, miasta lub dzielnic.

Spis wyborców sporządza się oddzielnie dla każdego obwodu głosowania.

2. W spisie wyborców wymienia się nazwisko, imię, imię ojca, datę urodzenia i miejsce zamieszkania. Spis wyborców powinien być opatrzony pieczęcią organu sporządzającego spis i podpisami odpowiednio: naczelnika gminy, naczelnika/prezydenta/ miasta, naczelnika miasta-gminy, naczelnika dzielnicy.

3. Spisy wyborców sporządza się na podstawie ewidencji ludności.

4. W spisach wyborców wykazuje się osoby:

- zameldowane na pobyt stały na terenie obwodu głosowania,
- zameldowane na pobyt czasowy na terenie obwodu głosowania, jeżeli pobyt ten ma trwać do dnia wyborów włącznie; o objęciu tych osób spisami wyborców zawiadamia się terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego, właściwy dla miejsca stałego zamieszkania,
- nigdzie nie zameldowane, o których wiadomo jest organom ewidencji, że faktycznie przebywają i w dniu wyborów będą przebywały w danej miejscowości.

5. Dla obwodów głosowania utworzonych na podstawie art.8 ust.2 lit.d/ spisy wyborców sporządzają terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego na podstawie wykazów dostarczonych przez kierowników tego zakładu.

art.23

Spisy wyborców należy nie później niż 40 dni przed dniem głosowania przesać do obwodowych komisji wyborczych w dwóch egzemplarzach oraz do terytorialnej komisji wyborczej w jednym egzemplarzu.

art.24

1. Niezwłocznie po otrzymaniu i jeszcze przed wyłożeniem spisu wyborców, obwodowa komisja wyborcza sprawdza czy przy sporządzaniu spisu nie naruszono przepisów niniejszej ustawy.

2. Obwodowa komisja wyborcza może z urzędu dokonać sprostowania spisu wyborców.

art.25

1. Spisy wyborców winny być wyłożone w lokalach obwodowych komisji wyborczych codziennie przez 7 godzin, przez okres 14 dni począwszy od 35 dnia przed dniem głosowania.

2. W czasie wyłożenia spisów, każdy uprawniony do głosowania może je przeglądać, sporządzać wyciągi oraz wnieść reklamacje.

art.26

1. Reklamacje wnosi się z uzasadnieniem:

- z powodu pominięcia w spisie osoby uprawnionej do głosowania,
 - z powodu umieszczenia w spisie osoby nieuprawnionej do głosowania.
2. Reklamacje wnosi się na piśmie lub ustnie do protokołu ze wskazaniem powodów.
3. Obwodowa komisja wyborcza rozstrzyga reklamacje niezwłocznie nie później jednak niż w trzy dni od złożenia reklamacji.

art.27

Obwodowa komisja wyborcza rozstrzygając reklamacje:

- uzupełnia spis, bądź
- skreśla ze spisu osobę, której reklamacja dotyczy, zawiadamiając ją o tym, bądź
- pozostawia reklamacje bez uwzględnienia, doręczając reklamującemu decyzje wraz z uzasadnieniem.

art.28

1. Od decyzji nieuwzględniającej reklamacji, reklamujący lub osoba pominięta w spisie, może wnieść zażalenie do terytorialnej komisji wyborczej.

2. W wypadku wniesienia zażalenia do terytorialnej komisji wyborczej, stosuje się odpowiednio przepis art.27

art.29

1. Od decyzji terytorialnej komisji wyborczej, nieuwzględniającej zażalenia, składającemu zażalenie przysługują skarga do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce sporządzenia spisu. Do skargi należy załączyć zaskarżoną decyzję wraz z uzasadnieniem.

2. Sąd rozpoznaje sprawę w postępowaniu nieprocesowym w składzie jednego sędziego i dwóch ławników. Rozprawa powinna się odbyć w terminie trzech dni od daty wniesienia skargi. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie, sąd uzasadnia i doręcza osobie, która wniosła skargę, oraz organowi, który sporządził spis wyborców. Postanowienie sądu jest ostateczne.

art.30

1. Wyborca zmieniający miejsce zamieszkania po sporządzeniu spisu wyborców zostaje na swoje żądanie wpisany do spisu i dopuszczony do głosowania w obwodzie nowego miejsca zamieszkania.

2. Wpisu tego dokonuje obwodowa komisja wyborcza nowego miejsca zamieszkania.

3. Uprawnienie, o którym mowa w ust.1 przysługuje wyborcy na podstawie zaświadczenia o prawie głosowania, wydanego na jego żądanie przez obwodową komisję wyborczą dotychczasowego miejsca zamieszkania.

4. Wzór zaświadczenia o prawie do głosowania ustala Państwowa Komisja Wyborcza.

Rozdział VII - Listy kandydatów

art.31

1. Prawo zgłaszania list kandydatów mają:

- partie polityczne,
- zrzeszenia, stowarzyszenia, organizacje i związki zawodowe zarejestrowane na podstawie przepisów prawa,
- grupy obywateli, w myśl zasad określonych w art.41 i art.42.

2. Organizacje wymienione w lit.a/ i b/ ust.1 mogą zgłosić wspólną listę w jednym lub wielu okręgach wyborczych.

art.32

Listy kandydatów winny być zgłaszane do terytorialnej komi-

sji wyborczej nie później niż na 25 dni przed dniem głosowania.

art. 33

Lista nie może zawierać mniejszej ilości kandydatów niż wynosi ilość mandatów do obsadzenia w okręgu wyborczym. Ilość kandydatów nie może jednak przekraczać dwukrotnie ilości mandatów.

art. 34

Kandydować można tylko w jednym okręgu wyborczym.

art. 35

1. Kandydatem może być tylko osoba zamieszkująca na terenie działania rady narodowej, do której kandyduje lub która jest pracownikiem zakładu pracy mającego siedzibę na tym terenie, względnie prowadzi na nim gospodarstwo rolne lub zakład rzemieślniczy.

2. Kandydat nie może wchodzić w skład żadnej komisji wyborczej właściwej dla okręgu, w którym kandyduje. Art. 19 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

art. 36

Lista winna zawierać nazwisko, imię, datę urodzenia, zawód, miejsce pracy i stanowisko każdego kandydata.

art. 37

Do listy winna być dołączona pisemna zgoda każdego kandydata wraz z jego oświadczeniem, że nie kandyduje w innym okręgu wyborczym.

art. 38

Nazwiska kandydatów na listach winny być oznaczone kolejnymi numerami w porządku pierwszeństwa do otrzymania mandatów.

art. 39

Zgłoszenie listy winno zawierać wskazanie pełnomocnika uprawnionego do reprezentowania listy wobec komisji wyborczych i organów państwowych.

art. 40

Listy mogą być zgłaszane bądź przez naczelne władze wykonawcze organizacji wymienionych w art. 31 ust. 1 lit. a/ i b/, bądź przez terenowe władze wykonawcze. Wątpliwości co do tego jaka władza terenowa organizacji jest uprawniona do zgłaszania list rozstrzyga jej władza naczelna.

art. 41

1. Do zgłoszenia listy przez grupę obywateli wymagane są podpisy 5% wyborców danego okręgu, jednakże nie mniej niż 50 a nie więcej niż 250.

2. Autentyczność podpisu może być zakwestionowana tylko przez oświadczenie osoby, której ten podpis się przypisuje. Stwierdzenie, że osoba podpisana nie mieszka na terenie okręgu wyborczego może opierać się tylko na ewidencji ludności.

art. 42

Terytorialna komisja wyborcza nie może odmówić zarejestrowania listy zgłoszonej przez grupę obywateli, jeżeli mimo zakwestionowania jednego lub wielu podpisów ilość pozostałych podpisów spełnia wymagania art. 41.

art. 43

Listy zgłaszane przez organizacje wymienione w art. 31 ust. 1 lit. a/ i b/ winny być opatrzone nazwą, odpowiadającą nazwie organizacji zgłaszającej. Listy zgłaszane wspólnie winny być opatrzone nazwą odpowiadającą nazwom wszystkich organizacji zgłaszających.

art. 44

1. Listom zgłaszanym przez grupy obywateli komisja wyborcza nadaje nazwę "lista obywatelska" wraz z nazwą podaną przez zgłaszającego.

2. Nazwy list obywatelskich muszą się wyraźnie odróżniać od nazw organizacji uprawnionych do zgłaszania list kandydatów.

art. 45

Terytorialna komisja wyborcza rejestruje listę nie później niż w 3 dni po jej zgłoszeniu.

art. 46

1. W razie stwierdzenia niezgodności listy z przepisami niniejszej ustawy, terytorialna komisja wyborcza nie później niż w ciągu 3 dni od zgłoszenia listy wzywa pełnomocnika listy do bezwzględnego usunięcia wskazanych nieprawidłowości. Decyzję tę pełnomocnik listy może w ciągu 2 dni zaskarżyć do wojewódzkiej komisji wyborczej.

2. Wojewódzka komisja wyborcza rozstrzyga sprawę w ciągu 3 dni od wpłynięcia skargi.

art. 47

1. W razie nieusunięcia wadliwości w terminie 5 dni od wezwania terytorialna komisja wyborcza wydaje decyzję o odmowie zarejestrowania listy.

art. 48

Bezwzględnie po upływie terminu zgłaszania list terytorialna komisja wyborcza opatrzone listy numerami, w porządku odpowiadającym kolejności ich zgłaszania. Żadna lista nie może nosić numeru 9. O przydzieleniu numerze komisja informuje pełnomocnika listy.

art. 49

1. Naczelne władze wykonawcze organizacji wymienionych w art. 31 ust. 1 lit. a/ i b/ mogą złożyć do Państwowej Komisji Wyborczej nie później niż 10 dnia przed upływem terminu zgłaszania list, wniosek o przydzieleniu numeru jednolitego dla wszystkich okręgów wyborczych. Art. 31 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Państwowa Komisja Wyborcza nie później niż na 5 dni przed upływem terminu zgłaszania list przydziela numery w porząd-

ku odpowiadającym kolejności wpłynięcia wniosków.

3. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej o przydziale numerów winna być podana do wiadomości komisjom wyborczym nie później niż na 2 dni przed upływem terminu do zgłaszania list.

art. 50

Terytorialne komisje wyborcze nadają listom zgłoszonym przez organizacje, o których mowa w art. 49 ust. 1 numery, przydzielone przez Państwową Komisję Wyborczą.

art. 51

W okręgach wyborczych, w których organizacje, o których mowa w art. 49 ust. 1 nie zgłosiły listy, numeru przydzielonego tym organizacjom przez Państwową Komisję Wyborczą nie nadaje się żadnej innej listy.

art. 52

Jeżeli wspólna lista zgłoszona jest przez organizacje, których Państwowa Komisja Wyborcza przydzieliła odrębne numery, terytorialna komisja wyborcza nadaje wspólnej liście numer wskazany przez pełnomocnika listy.

art. 53

Nie później niż 20 dni przed dniem głosowania terytorialna komisja wyborcza ogłasza listy kandydatów z podaniem ich numeru, nazwy oraz danych określonych w art. 36.

Rozdział VIII - Głosowanie**art. 54**

1. Głosowanie jest tajne.

2. Obowiązkiem komisji wyborczej jest stworzenie warunków gwarantujących pełną tajność głosowania.

3. Zachowanie tajności aktu głosowania jest obowiązkiem każdego wyborcy, a jego niedopełnienie uważa się za niedozwoloną agitację w obrębie lokalu wyborczego.

art. 55

1. Głosowanie przeprowadza obwodowa komisja wyborcza.

2. Głosowanie odbywa się tylko w lokalu obwodowej komisji wyborczej.

3. Od chwili rozpoczęcia głosowania do chwili ustalenia jego wyników powinni być bez przerwy obecni w lokalu komisji: przewodniczący lub jego zastępca i co najmniej dwaj członkowie obwodowej komisji wyborczej.

art. 56

Każdemu wyborcy przysługuje jeden głos.

art. 57

Od chwili rozpoczęcia prac komisji do chwili ustalenia wyników głosowania w lokalu obwodowej komisji wyborczej może być obecny pełnomocnik każdej listy lub wskazany przez niego mąż zaufania.

art. 58

1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej czuwa nad utrzymaniem porządku w czasie głosowania oraz nad zapewnieniem tajności głosowania i może w tym celu wydać odpowiednie zarządzenia porządkowe.

2. W szczególności przewodniczący może:
a/ usunąć z lokalu komisji każdego naruszającego spokój i porządek głosowania, zaś mężów zaufania list po uprzednim bezskutecznym upomnieniu, szanując fakt i powody usunięcia w protokole oraz zawiadamiając o tym bezwzględnie pełnomocnika listy.

b/ wydawać zarządzenia zmierzające do zapewnienia głosującym dostępu do lokalu wyborczego i do urny.

3. Od zarządzenia przewodniczącego służy odwołanie do całej komisji. Odwołanie winno być rozpatrzone bezwzględnie.

4. W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego i na jego żądanie właściwe organy państwowe oddadzą do jego rozporządzenia odpowiednią straż.

art. 59

Wygłaszanie przemówień, rozdawanie ulotek i agitowanie w jakikolwiek inny sposób w dniu głosowania, w promieniu 100m od lokalu obwodowej komisji wyborczej oraz wewnątrz lokalu jest zabronione.

art. 60

1. Przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza sprawdza czy urna wyborcza jest pusta, czy na miejscu znajdują się spisy wyborców oraz potrzebna ilość kart do głosowania i kopert, jak również czy w lokalu komisji znajduje się pomieszczenie zapewniające tajność głosowania, po czym komisja zamyka i pieczętuje urnę wyborczą pieczęcią komisji.

2. Od chwili zabezpieczenia aż do zakończenia głosowania urny otwierać nie wolno.

3. Przy wszystkich czynnościach komisji może być obecny pełnomocnik lub mąż zaufania każdej listy.

art. 61

1. Głosowanie odbywa się przy pomocy wydrukowanych kart do głosowania.

2. Karta do głosowania zawiera numer i nazwę zarejestrowanej listy oraz nazwiska kandydatów w kolejności do uzyskania mandatów.

3. Karty do głosowania w okręgu wyborczym nie mogą się różnić formatem, kolorem i rodzajem druku wydrukowanego tekstu.

art. 62

1. Głosowanie odbywa się bez przerwy między godziną 7 a 23.

2. O godzinie 23 przewodniczący zarządza zamknięcie lokalu komisji. Od tej chwili głosować mogą tylko ci, którzy przybyli do lokalu komisji przed godziną 23.

3. Obwodowa komisja wyborcza może zarządzić wcześniejsze zam-

knijęcie lokalu wyborczego po oddaniu głosów przez wszystkich wyborców.

art. 63

1. Przed przystąpieniem do głosowania głosujący okazuje obwodowej komisji wyborczej dowód osobisty, a w jego braku inny dokument stwierdzający tożsamość. Głosujący nie posiadający dokumentu tożsamości może powołać się na świadectwo dwóch wiarygodnych osób znanych obwodowej komisji wyborczej.

2. Decyzja komisji w sprawie tożsamości jest ostateczna.

3. Komisja sprawdza czy głoszący figuruje w spisie wyborców i celem zapobieżenia wielokrotnemu głosowaniu stawia znak przy jego nazwisku.

4. Komisja wręcza głoszącemu kopertę oraz karty do głosowania wszystkich list zarejestrowanych w danym okręgu wyborczym.

art. 64

1. Głoszący po dokonaniu przez komisję czynności o których mowa w art. 63, ust. 1, 3, 4, przechodzi do pomieszczenia zapewniającego tajność głosowania, w którym dokonuje aktu głosowania.

2. Lokal wyborczy winien być urządzony tak, by droga od miejsca w którym głoszący otrzymuje karty do głosowania wiodła do urny wyborczej wyłącznie przez pomieszczenie zapewniające tajność głosowania.

3. Akt głosowania polega na:
a/ wybraniu z otrzymanych kart do głosowania karty z listą kandydatów na którą głoszący oddaje swój głos,
b/ tym, że na wybranej karcie, głoszący może skreślić nazwiska poszczególnych kandydatów,
c/ niedokonaniu skreśleń na wybranej karcie co oznacza, że głoszący oddaje swój głos zgodnie z porządkiem pierwszeństwa do otrzymania mandatów wyrażonego na liście kandydatów

4. Pozostałe karty głoszący niszczy przerywając je na pół i wrzuca do przeznaczonych na to skrzynek, która musi się znajdować w pomieszczeniu zapewniającym tajność głosowania.

5. Po dokonaniu aktu głosowania głoszący wkłada kartę do głosowania do koperty, opuszcza pomieszczenia zapewniające tajność głosowania i w obecności komisji wrzuca kopertę do urny.

art. 65

Osoby niepełnosprawne mogą korzystać przy głosowaniu z pomocy innych osób.

art. 66

1. Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby wskutek nadzwyczajnych wydarzeń, czynności wyborcze były na czas przejściowo uniemożliwione, obwodowa komisja wyborcza może przedłużyć je lub odroczyć do dnia następnego. Zarządzenie o tym powinno być natychmiast przesłane do wiadomości właściwej terytorialnej komisji wyborczej oraz podane do publicznej wiadomości w sposób przyjęty w danej miejscowości.

2. W razie przerwania głosowania komisja pieczętuje urnę i oddaje ją do przechowania przewodniczącemu. Po podjęciu głosowania komisja stwierdza protokolarnie czy pieczęcie pozostały nienaruszone.

Rozdział IX - Ustalenie wyników głosowania w obwodzie.**art. 67**

1. Obwodowa komisja wyborcza niezwłocznie po zakończeniu głosowania przystępuje do ustalania jego wyników.

2. We wszystkich czynnościach związanych z ustalaniem wyników głosowania mogą być obecni pełnomocnicy i mężowie zaufania poszczególnych list.

art. 68

1. Przewodniczący otwiera urnę wyborczą, po czym liczy koperty w niej złożone, nie otwierając ich.

2. Jednocześnie ustala się na podstawie spisu wyborców ilość oddanych głosów.

3. Gdyby liczba kopert w urnie różniła się od ilości głoszących, komisja podaje w protokole przypuszczalną przyczynę tej niezgodności.

art. 69

1. Po ustaleniu ilości głosów obwodowa komisja wyborcza przystępuje do obliczenia ilości głosów oddanych na poszczególne listy i na kandydatów z tych list.

2. Przewodniczący komisji otwiera każdą kopertę, wyjmując z niej kartę do głosowania, bada jej ważność i odczytuje treść karty, okazując ją obecnym. Jednocześnie dwaj członkowie komisji czynią odpowiednie zapiski.

art. 70

1. Nieważne są karty:
a/ wrzucone do urny bez kopert lub w kopertach nieurzędowych,

b/ na których skreślono wszystkie nazwiska kandydatów,
c/ inne niż urzędowe,
d/ znalezione w kopercie w liczbie większej niż jedna.

2. Pusta koperta oznacza głos nieważny.

3. Nieważność oddanego głosu stwierdza obwodowa komisja wyborcza.

art. 71

1. Koperty do głosowania komisja opakowuje i umieszcza na opakowaniu napis wskazujący obwód głosowania.

2. Zdjęcie pieczęci z opakowania zawierającego karty z oddanymi głosami może być dokonane tylko przez terytorialną komisję wyborczą, po stwierdzeniu stanu pieczęci.

art. 72

1. Obwodowa komisja wyborcza sporządza protokół ze swoich czynności. W protokole należy wymienić liczbę:

- a/ uprawnionych do głosowania,
- b/ oddanych głosów,
- c/ głosów nieważnych,
- d/ głosów ważnych,
- e/ głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów,
- f/ głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów z każdej listy.

2. Protokół musi być podpisany przez obecnych członków komisji, mogą go również podpisać pełnomocnicy i mężowie zaufania poszczególnych list. Następnie protokół łącznie z kartami zawierającymi oddane głosy i spisami wyborców winien być niezwłocznie dostarczony przez przewodniczącego lub jego zastępcę do terytorialnej komisji wyborczej.

3. Jeżeli członek komisji uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością winien zgłosić uwagi do protokołu.

4. Jeżeli pełnomocnik lub mąż zaufania listy uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, przysługują mu prawo wniesienia uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów, które należy dołączyć do protokołu. Protokół winien zawierać wzmiankę o dołączeniu do niego zarzutów względnie ich braku.

art. 73

W czynności o której mowa w art. 72 ust. 2 zd. 2 mogą uczestniczyć pełnomocnicy poszczególnych list lub mężowie zaufania.

Rozdział X - Ustalenie i ogłoszenie wyników wyborów.**art. 74**

Niezwłocznie po otrzymaniu materiałów z obwodowych komisji wyborczych, terytorialna komisja wyborcza bada protokoły tych komisji o ważności lub nieważności kart do głosowania, poprawia oczywiste omyłki arytmetyczne i ustala wynik głosowania w okręgu.

art. 75

Po ustaleniu wyników głosowania terytorialna komisja wyborcza sporządza dla całego okręgu w dwóch egzemplarzach zestawienia liczbowe:

- a/ uprawnionych do głosowania,
- b/ głosujących,
- c/ głosów nieważnych,
- d/ głosów ważnych,
- e/ głosów ważnych, oddanych na każdą listę,
- f/ głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów z każdej listy.

art. 76

1. Terytorialna komisja wyborcza dzieli mandaty stosunkowo pomiędzy poszczególne listy w następujący sposób:
a/ liczby głosów ważnych, oddanych na poszczególne listy, dzieli się kolejno przez 1, 2, 3, 4 itd. aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile jest mandatów w okręgu do podziału,

b/ każdej liście kandydatów przyznaje się tyle mandatów ile przypada jej liczb spośród ustalonego w sposób powyższy szeregu liczb kolejno największych.

2. Jeżeli kilka list wykazuje ilorazy równe ostatniej z uszeregowanych w wyżej podany sposób liczb, a list tych jest więcej, niż mandatów do podziału, pierwszeństwo mają listy w kolejności ogólnej liczby oddanych na nie głosów, a gdyby dwie listy lub więcej miały równą ilość głosów, rozstrzyga między nimi los wyciągnięty przez przewodniczącego.

3. Dla każdej listy z osobna oblicza się ilość głosów oddanych na poszczególnych kandydatów i według ilości otrzymanych głosów obsadza się mandaty, które przypadły danej liście. W razie równej ilości głosów otrzymanej przez dwóch lub więcej kandydatów decyduje kolejność ustalona przez zgłaszających listę.

art. 77

Terytorialna komisja wyborcza sporządza ze swych czynności protokół.

art. 78

1. Na podstawie protokołu z wyborów w okręgu, terytorialna komisja wyborcza ogłasza wyniki wyborów nie później niż na trzeci dzień po dniu głosowania.

2. Wzór ogłoszenia ustala Państwowa Komisja Wyborcza.

art. 79

Ogłaszając wyniki wyborów, terytorialna komisja wyborcza równocześnie przesyła odpisy protokołów z wyborów w okręgach do Państwowej Komisji Wyborczej.

art. 80

Terytorialna komisja wyborcza w terminie o którym mowa w art. 78 ust. 1 wydaje wybranym radnym zaświadczenia o wyborze.

art. 81

Nie później niż w 12 dni po głosowaniu Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza zbiorcze wyniki wyborów do rad narodowych stopnia podstawowego.

Rozdział XI - Sprawdzanie ważności wyborów.**art. 82**

1. Pełnomocnicy zgłoszonych do komisji wyborczych list kandydatów mogą w ciągu 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów wnieść protest przeciw wyborowi radnego lub ważności wyborów.

2. Protest przeciw wyborowi radnego może być oparty jedynie o zarzut nie posiadania przez daną osobę biernego prawa wy-

borczego.

3. Protest wnosi się do terenowo właściwej wojewódzkiej komisji wyborczej, która po upływie wskazanego w ustępie 1 terminu przesyła go do terenowo właściwego sądu wojewódzkiego.

art.83

1. O ważności zaprotestowanych wyborów rozstrzyga ostatecznie właściwy terenowo sąd wojewódzki w składzie 3 sędziów z wiodowych, na posiedzeniu jawnym, przy udziale skarżącego oraz przedstawiciela właściwej komisji wyborczej.

2. Sąd ma prawo do badania dokumentów wyborczych, przesłuchania świadków oraz przeprowadzania innych dowodów.

art.84

1. Sąd wojewódzki unieważnia mandat radnego, jeśli zostanie stwierdzone, że kandydat w dniu głosowania nie posiada biernego prawa wyborczego.

2. W przypadku unieważnienia mandatu radnego, odpowiada terytorialna komisja wyborcza ogłasza wybór na radnego następnego kandydata z tej samej listy, który uzyskał kolejno największą ilość głosów.

art.85

1. Sąd wojewódzki unieważnia wybory w obwodzie lub w okręgu, jeśli zostanie stwierdzone, że przy wyborach w tym obwodzie lub okręgu dopuszczono się takich naruszeń ordynacji wyborczej lub takich przestępstw przeciw głosowaniu, która mogły mieć istotny wpływ na wyniki wyborów.

2. Unieważniając wybory sąd stwierdza w wyroku od której czynności należy rozpocząć nowe postępowanie wyborcze.

3. Bezzwłocznie po ogłoszeniu wyroku Rada Państwa zarządza w danym obwodzie lub okręgu ponowne postępowanie wyborcze od czynności wskazanej w wyroku sądu.

4. Wybory przeprowadza ta sama komisja chyba, że uchybienia odnoszą się do działalności Komisji. W takim przypadku Państwowa Komisja Wyborcza powoła nową komisję w trybie przewidzianym przez niniejszą ustawę dla powoływania komisji wyborczych.

5. Jeżeli uchybienie stanowiące podstawę wyroku sądu dotyczy spisu wyborców, odpowiedni organ administracji państwowej sporządza nowy spis wyborców.

Rozdział XIII - Wygaśnięcie mandatu radnego.

art.86

1. Wygaśnięcie mandatu radnego następuje wskutek:

- śmierci,
- zrzeczenia się mandatu,
- utruty prawa wybieralności,
- odwołania przez wyborców,
- zmian w podziale administracyjnym, związanych z koniecznością zmian w strukturze rad narodowych, przewidzianych w Rozdziale XIII.

2. Wygaśnięcie mandatu radnego stwierdza rada narodowa w skład której wchodzi radny.

3. Uchwała stwierdzająca wygaśnięcie mandatu radnego podlega zaskarżeniu z powodu niezgodności z prawem do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

art.87

1. Wyborcy mogą odwołać radnego,

2. Odwołanie odbywa się w tym samym trybie co wybór z uwzględnieniem zmian określonych w art.88-91.

art.88

1. Z wnioskiem w sprawie zwrócenia się do wyborców o odwołanie radnego może wystąpić organizacja lub grupa wyborców, która zgłosiła jego kandydaturę bądź 10% wyborców danego okręgu.

2. Jeżeli radny został wybrany z listy zgłoszonej przez grupę wyborców, wniosek w sprawie odwołania musi być podpisany przez co najmniej połowę zgłaszających.

3. Wniosek zgłasza się do rady narodowej, której radny jest członkiem.

art.89

1. Uchwała rady narodowej o zwróceniu się do wyborców o odwołanie rady stopnia podstawowego przysługuje wnioskodawcom odwołanie do rady narodowej stopnia wojewódzkiego. Uchwała wojewódzkiej rady narodowej jest ostateczna.

art.90

1. Wyborcy decydują o odwołaniu radnego w głosowaniu przeprowadzonym w okręgu wyborczym, w którym radny został wybrany.

2. Uchwała o zwróceniu się do wyborców o odwołanie radnego zastępuje uchwałę o zarządzeniu wyborów. Terminy przewidziane w ustawie dla poszczególnych czynności wyborczych mogą ulec skróceniu, o czas przewidziany dla zgłaszania list kandydatów.

3. Głosowanie w sprawie odwołania radnego przeprowadza się w oparciu o ostatnio sporządzony spis wyborców.

4. Karta do głosowania zawiera pytanie "czy jesteś za odwołaniem radnego /imię i nazwisko/?", oraz słowa "tak", "nie"

5. Głosuje się poprzez skreślenie jednego ze słów "tak" lub "nie".

6. Nieważne są głosy, na których skreślono obydwa słowa lub na których obydwa słowa zostały nie skreślone, a także głosy nieważne z przyczyn wymienionych w art.70.

7. Odwołanie radnego następuje, jeżeli za odwołaniem wypowiedziało się więcej niż połowa wyborców uprawnionych do głosowania w danym okręgu wyborczym.

art.91

Wniosek o odwołanie radnego odrzucony w głosowaniu przez wy-

borców, nie może być ponownie rozpatrywany, chyba, że zajdą nowe okoliczności, uzasadniające jego rozpatrzenie. W każdym razie wniosek o odwołanie tego samego radnego nie może być rozpatrywany przed upływem roku od poprzedniego głosowania w tej sprawie.

art.92

1. W przypadku wygaśnięcia mandatu radnego, mandat ten zostaje obsadzony przez kandydata z tej samej listy, który uzyskał kolejno największą ilość głosów.

2. Każdy z kandydatów, może zrzec się pierwszeństwa na rzecz następnego z kolei kandydata. Oświadczenie o ustąpieniu pierwszeństwa winno być zgłoszone właściwej radzie narodowej w ciągu siedmiu dni od doręczenia kandydatowi zawiadomienia o opróżnieniu mandatu.

3. Jeżeli w danej liście nie ma już kandydatów mogących uzyskać mandat w myśl ust.1 mandat pozostaje nieobsadzony.

Rozdział XIII - Zmiany granic jednostek administracyjnych stopnia podstawowego. Łączenie i dzielenie miast, gmin i dzielnic.

art.93

1. Zasady dokonywania zmian granic jednostek podziału administracyjnego oraz ich łączenia i dzielenia określa odrębna ustawa.

2. Zarządzenie, uchwała lub ustawa powodująca zmiany w podziale administracyjnym państwa, których skutkiem jest zmiana na terenie działania rady narodowej stopnia podstawowego, musi być ogłoszona nie później niż cztery miesiące przed wejściem w życie.

art.94

1. W wypadku zmiany terenu działania rady narodowej powodującego zmniejszenie terenu działania rady o obszar jednego lub więcej okręgów wyborczych, mandaty radnych wybranych w tych okręgach wygasają z dniem zmiany granic. Nie wyklucza to nabycia mandatu do innej rady w trybie art.95 ust.2.

2. Jeżeli w wyniku wygaśnięcia mandatów na podstawie przepisu ust.1 rada liczy mniej niż 15 radnych, zarządza się wybory do rady narodowej, chyba że do końca kadencji pozostaje mniej niż pół roku.

3. Jeżeli zmiana granic terenu działania rady narodowej nie obejmuje całego/całych/ okręgów, radni wybierani w okręgu, który częściowo znalazł się na terenie działania innej rady narodowej stopnia podstawowego, zachowują mandat, chyba, że na podstawie przepisu art.95 ust.2 otrzymują mandat radnego innej rady.

art.95

1. Jeżeli do terenu działania rady narodowej zostanie przyłączony obszar stanowiący okręg wyborczy innej rady narodowej ustala się liczbę radnych, jaka powinna być wybrana w tym okręgu, przy założeniu liczby radnych i liczby mieszkańców dla dotychczasowego terenu działania rady, a następnie dokonuje nowego podziału mandatów w tym okręgu na podstawie wyników głosowania w wyborach do tej rady, do której okręg przed wprowadzeniem zmian należał. Przepisy art.92 stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli włączony obszar nie stanowi okręgu wyborczego, wtedy dokonuje się obliczenia ilości mandatów przypadających na ten obszar i dokonuje podziału miejsc pomiędzy listy według przepisu ust.1. Miejsca te obsadza się przez tych radnych lub kandydatów, którzy spełniają wymagania art.35 ust.1 w odniesieniu do rady w której mandat mają uzyskać.

art.96

Stwierdzenie wygaśnięcia lub nabycia mandatu radnego w trybie art.94 i 95 dokonuje terenowo właściwa rada narodowa stopnia wojewódzkiego.

art.97

1. W wypadku zmian polegających na zniesieniu lub utworzeniu nowej jednostki podziału administracyjnego stopnia podstawowego zarządza się wybory do rad narodowych nowych jednostek /jednostki/ w takim terminie, aby głosowanie odbyło się nie później, niż wejście w życie aktu tworzącego nową jednostkę. W takim przypadku dla wyznaczenia granic okręgów przyjmuje się nowo ustalone granice administracyjne.

Przepisy art.7 ust.2 lit. d/ nie stosuje się.

2. Mandaty radnych jednostki znoszonej wygasają.

3. Kadencja tak wybranych rad narodowych upływa wraz z zakończeniem kadencji pozostałych rad narodowych stopnia podstawowego.

Rozdział XIV - Przepisy końcowe

art.98

Koszty wyborów pokrywane są z budżetu państwa.

art.99

Organy administracji państwowej obowiązane są udzielić pomocy komisjom wyborczym w przeprowadzeniu ich czynności. Instytucje państwowe obowiązane są udostępnić na żądanie terytorialnej komisji wyborczej lokali dla potrzeb komisji wyborczych oraz zapewnić możliwość urządzenia lokali. Koszty wynikłe z udostępnienia lokalu pokrywa się zgodnie z art.98.

art.100

Pisma w sprawach wyborczych wolne są od opłat skarbowych, sądowych. Pisma komisji wyborczych wolne są od opłat pocztowych.

ANEKS

Dla lepszego zorientowania czytelnika, do projektu załącza się wykaz niektórych komentarzy do zasad prawa wyborczego.

go oraz do poszczególnych przepisów. Treść komentarzy pochodzi z projektu opracowanego w OPSZ "Małopolska". Komentarze są oznaczone numerami artykułów prezentowanego obecnie projektu.

do art.3

Przepis ten nie ma na celu ograniczenia praw obywatelskich osób w nim wymienionych. Chodzi wyłącznie o to, że osoby przebywające w zakładach karnych, szpitalach psychiatrycznych itp. są szczególnie podatne na niedozwoloną agitację wyborczą, natomiast mogą stanowić sporą część wyborców w okręgu. Osobom tym przysługują prawa wyborcze, co przejawia się w tym, że mogą kandydować i być wybierane.

do art.5

Przepis ten ma na celu zerwanie z dotychczasową fikcją głosowania w obcych okręgach wyborczych na podstawie kartek wydawanych przez komisję. Szczególnie w samorządzie terytorialnym nie ma to żadnego uzasadnienia. Proponowane tu rozwiązanie nie przejęte jest z francuskich ordynacji wyborczych.

do art.6

Obecna ordynacja przewiduje skład rad regulowany bardzo szczegółowo zależnie od rodzaju rady. Proponuje się urpścić zasady ustalania składu i obniżyć nieco /ze 150 do 100/ górną granicę liczby radnych. Ustalenie WRN ma charakter wstępny ze względu na konieczność ustalania liczby radnych w poszczególnych okręgach.

do art.7

Przepisy artykułu mają na celu ograniczenie możliwości działań na rzecz "poprawienia" wyników, ze strony ugrupowań mających przewagę w ustępujących władzach lub komisjach wyborczych, poprzez tendencyjne kształtowanie okręgów i dzielenie mandatów pomiędzy okręgi. Doświadczenia roku 1947 wskazują na potrzebę precyzyjnego ustalenia podziału mandatów pomiędzy okręgi /przepisy pkt. e/. Przepisy pkt. a/-d/ mają na celu utrudnienie uprawiania tak zwanej "geografii wyborczej" - tworzenia sztucznych okręgów w sposób zapewniający przewagę któremuś ugrupowaniu. Zasada ustalania minimalnej liczby radnych wybieranych w okręgu ma związek z przyjętą koncepcją wyborów pięcioprzymiotnikowych /proporcjonalny podział miejsc pomiędzy listy/. Przy niewielkiej liczbie mandatów z okręgu podział proporcjonalny pomiędzy listy traci sens.

do art.13

do ust.1 - Proponuje się powołanie wojewódzkich komisji wyborczych mimo, iż nie ma tu wyborów do WRN aby stworzyć organ odwoławczy od decyzji terytorialnych komisji wyborczych. Terytorialnych komisji wyborczych będzie w skali państwa ponad 2 tys. także Państwowa Komisja Wyborcza technicznie nie była by w stanie rozpatrywać wszystkich ewentualnych skarg.

do ust. 2,3,4,5 - Skład komisji wyborczych winien być reprezentacją wszystkich liczących się politycznie w kraju sił politycznych. Stosując pierwsze kryterium /posiadanie klubu lub koła w Sejmie/ uwzględnia się trzy partie "konstytucyjne" oraz ugrupowania katolickie. Stosując drugie kryterium /zarejestrowane stowarzyszenia i związki/ zapewnia się reprezentację także nowo powstałych samorządnych organizacji społecznych. Próg liczebności pozwala eliminować większość istniejących dotąd małych organizacji. Wprowadzając na szczeblu lokalnym organizacje regionalne, mamy na myśli takie organizacje jak np. Związek Podhalan, które w terenie odgrywają znaczną rolę. Organ powołujący musi powołać do komisji jedną z osób przedstawionych przez uprawnioną organizację. W praktyce organizacja ta winna więc zgłosić kilka nazwisk /prawo prezenty/ spośród których jedną osobę powołujący musi uwzględnić. Wybór komisji powierza się radom a nie jak dotąd prezydium WRN, co daje lepsze gwarancje demokracji.

do ust.6. - Wybór prezydium pozostawia się samym komisjom, co daje lepsze gwarancje ich niezależności i odpowiada idei niezawisłości komisji wyborczych od organów władzy państwowej.

do art.16

Materiały z wyborów winny być przesyłane nowo obranym radom, nie zaś - jak dotąd - organom administracji.

do art.19

Ustalanie regulaminów komisji winno być aktem samorządnym samych komisji, stąd prawo Rady Państwa ograniczone jest tylko do PKF. Przepis ust.3 ma zabezpieczyć by do końca była w komisjach wyborczych zachowania reprezentacja wszystkich organizacji uprawnionych, mimo iż skutkiem choroby czy też aresztowania któryś z członków komisji powołany pierwotnie w jej skład z tej komisji by wypadł.

do art.31

Rozwiązanie to jest zgodne z programem Związku /tesa nr 21/. Organizacje nie zarejestrowane mogą zgłaszać kandydatów na podstawie lit. c/ ust.1.

do art.33

Nie można wykluczyć, że lista otrzyma 100% głosów, zatem wszystkie mandaty zostaną z tej listy obsadzone. Ewentualne zgłaszanie większej ilości kandydatów uzasadnione jest tym, że niektórzy z kandydatów mogą niespełniać wymagań ordynacji, co może wyjść na jaw wtedy, gdy niemożliwe będzie ich zastąpienie innymi.

do art.34

Celem przepisu jest uniknięcie komplikacji związanych z wyborem jednej osoby w wielu okręgach.

do art.35

Celem przepisu jest uniknięcie wybierania osób w zadan sposób nie związanych z terenem, na którym samorząd lokalny działa.

do art.40

Przepis ten dotyczy sytuacji, kiedy w jednym okręgu osobną listę, złoży np. zarząd regionalny i delegatura. Chodzi o

uniknięcie sytuacji, kiedy komisja wyborcza samodzielnie decyduje, jaki organ ma prawo zgłoszenia listy. Mowa tu o władzach wykonawczych w tym celu, by komisja wyborcza nie uzależniła zarejestrowania listy np. od uchwały zjazdu krajowego czy walnego zebrania delegatów.

do art.49-52

Przepisy o jednolitych numerach w całym państwie mają ułatwić propagandę wyborczą wielkim organizacjom, działającym w całym kraju.

do art.62

Przesunięcie godziny głosowania do 23 podyktowane jest tym, że wybory odbywają się w niedzielę, a więc dzień w którym wielu mieszkańców wyjeżdża, wcześniejsze zamknięcie lokali wyborczych mogłoby zmniejszyć frekwencję wyborczą.

do art.64

Jest to praktyczne zapewnienie obowiązkowej tajności, taka regulacja przekreśla jednocześnie możliwe praktyki dzielenia wyborców na wchodzących i nie wchodzących za zasłony. Inne urządzenie lokalu wyborczego nie spełniające wymogów ust.2. może być podstawą do protestu wyborczego z powodu naruszenia zasady tajności.

do art.76

Sposób podziału miejsc pomiędzy listy może być różny. System proporcjonalny polega na tym, że przypadające na okręg mandaty dzieli się pomiędzy listy proporcjonalnie do ilości głosów oddanych na każdą z nich. W ten sposób reprezentacja okręgu jest programowo różnorodna i oddaje różnorodność zapatrywań wyborców danego okręgu. Miejsca otrzymane przez listę obsadzone są według kolejności kandydatów, jaka ustaliła uprzednio organizacja zgłaszająca listę.

Drugim zasadniczym systemem wyborczym jest system większościowy. Lista, która otrzymała większość głosów zdobywa wszystkie mandaty w okręgu. Może się zdarzyć, że wszystkie mandaty zdobędzie pewna lista, pomimo, że pozostałe otrzymały łącznie więcej głosów. Zapobiega temu zasada większości bezwzględnej /absolutnej/, to znaczy ponad połowy oddanych głosów.

W praktyce zdarza się, że żadna lista takiej większości nie otrzymuje, zwłaszcza gdy zgłoszone są więcej niż 2 listy. Ordynacja może tu przewidywać różne rozwiązania, np. zakłada drugą turę, w której wystarcza zwykła większość

System większościowy zniekształca wolę wyborców. Uprzywilejowanie ugrupowania silne, prowadzi do zaniku małych, wypadku wyborów parlamentarnych implikuje system dwupartyjny. Praktycznie pozbawia szansę niewielkie inicjatywy obywatelskie, ważne właśnie w wyborach samorządowych, lokalnych, gdzie pewną popularność mogą zdobyć grupy wyborców lansujące program dotyczący konkretnej lokalnej sprawy. Grupy takiej nie stać na ogół na propagandę, konieczną do zdobycia większości nad renomowanymi i znanymi stronnictwami, natomiast zadawala je niewielka liczba mandatów umożliwiająca pilnowanie "ich" sprawy.

Kolejną wadą systemu większościowego jest nadzwyczajny wpływ podziału na okręgi na wynik wyborów. Na podział ten wpływa zawsze bardziej ten, kto przed wyborami sprawuje władzę i robi to tak, aby zwiększyć prawdopodobieństwo jej utrzymania.

do art.78 i 81

W ten sposób ogłoszenie wyników wyborów przez PKW ma charakter tylko informacyjno-statystyczny.

do art.82

Prawo protestu przysługują tylko pełnomocnikom list kandydatów jako przedstawicielom tych organizacji i grup obywateli, którzy przez zgłoszenie list stali się najbardziej i bezpośrednio zainteresowani prawidłowością wyborów. Skarga poważeczna /tj. sytuacja, w której protest może złożyć każdy wyborca/ groziłaby znacznym pomnożeniem, niezawsze uzasadnionych, protestów. Prawo protestu przysługuje także pełnomocnikom tych list, którym komisja wyborcza odmówiła rejestracji. Fakt niezarejestrowania może być bowiem także naruszeniem prawa wyborczego.

do art.83

Prawo kontroli wyborów tradycyjnie przysługiwało sądom i tą zasadą utrzymano z braku lepszej instancji kontrolującej. Ponieważ ilość protestów może być duża, uznano iż nie należy tego prawa przyznawać Sądowi Najwyższemu, który mógłby nie podołać pracy. Stąd uprawnienie to przypisano sądom wojewódzkim. Skład trzech sędziów, jawność postępowania.

do art.86

Nie przewiduje się "odwołania przez radę" nazwanego "pozbowieniem mandatu". Przyczyny tego pozbawienia w ordynacji z 1976 roku są niejednoznacznie określone /np. sprzeniewierzył się słubowaniu radnego/. Wystarczającym kryterium określającym przypadki, w których radny nie powinien nadal piastować swej funkcji jest utrata biernego prawa wyborczego.

do art.93

Należy uznać, że sprawy te powinna regulować w szerokim zakresie ustawa o samorządzie terytorialnym. Dotychczasowy administracyjny sposób dokonywania zmian w podziale administracyjnym jest niedemokratyczny i budzi niezadowolenie. Należy postulować aby zmiany te odbywały się w drodze porozumienia odpowiednich rad narodowych zatwierdzonego ewentualnie przez radę nadzrędną, a nie jedynie po zasięgnięciu, nie wiążącej zresztą opinii zainteresowanych społeczności.

do ust.2 - Celem tego przepisu jest umożliwienie przeprowadzenia demokratycznych wyborów do rad narodowych w nowych ich obszarach działania w takim terminie, aby podjęły działalność natychmiast po powstaniu nowych struktur terytorialnych. Zapobiegnie to niedemokratycznemu praktykom jakie miały miejsce np. w 1976 roku przy kształtowaniu nowych wojewódzkich rad narodowych.